

GÉNESIS

Ndiose mtñan ñi chendyu Génesis 1.1-2.3

Nu ncua ti' culoo Ndiose mtñan ñi ni' cuaan lo'o chendyu.

Xa ti' lyijyi tsaa' chendyu a ncua chcan' yuu mtyi lo' ticui' cuaña'an lo'o ni' cuaan, a la chcan' na, ñi cucha, ñi coo', ñi cuii, a nducua na xacan'.

Yuu mtyi re lca na chacui' tyi'a lo' a cunta tla yta na una Ndiose cua' ndi'in ñi xacan'.

Lo' xacan' juin Ndiose si'yana tyu'hui xaa lo' mdum'hui xaa. Ndiose na'an ñi si'yana tsu'hue mdum'hui xaa, ngulo tso' ñi tla yta. Xaa can' mdi'in tyaa ñi 'in na si'yana ca naan na tsaan, lo' tla yta can' mdi'in tyaa ñi 'in na si'yana ca naan na tla. Can' tñan m'ni Ndiose culoo tsaan can'.

Tsaan nu cua' nchca tucua can' juin Ndiose si'yana tyi'o tso' tyi'a se'en ndi'in na, quinu nu quinu nde ni' cuaan lo' quinu nu quinu nde 'ya. Cuaña'an mdo'o tso' tyi'a lo' nguinu lja tu'hue la can'. Ndiose ngulo'o naan ñi 'in na ni' cuaan. Can' tñan m'ni ñi nu cua' nchca tucua tsaan.

Lo' nu cua' nchca snan tsaan can' juin Ndiose si'yana tyi'a nu nguinu nde 'ya can' quio' ti'in na sca se'en ti lo' cuaña'an quinu ti'in yuu mtyi. Tyi'a nu nguo' ti'in can' mdi'in tyaa ñi 'in na

si'yana ca naan na tyi'a tujo'o, lo' se'en nu nguinu mtyi can' ngulo'o naan ñi 'in na yuu mtyi. Ndiose na'an ñi si'yana nchgaa cha' can' tsu'hue na.

Lo' juin ñi si'yana cutsu quixin' lo'o yca nu cui'yu mti. Cuaña'an yato'o ylo quixin' lo'o yca nu ndyi'yu mti. Ndiose na'an ñi si'ya nchgaa cha' can' tsu'hue na. Can' tñan nu m'ni ñi nu cua' nchca snan tsaan.

Nu cua' nchca jacua tsaan can' juin Ndiose si'yana ntsu'hui cha' chu'hui xaa nde ni' cuaan lo' cuaña'an ca chcan' ña'an cunda scaa tsaan lo'o cunda scaa tla, a cunta ca chcan' ña'an cunda scaa coo' lo'o yjan.

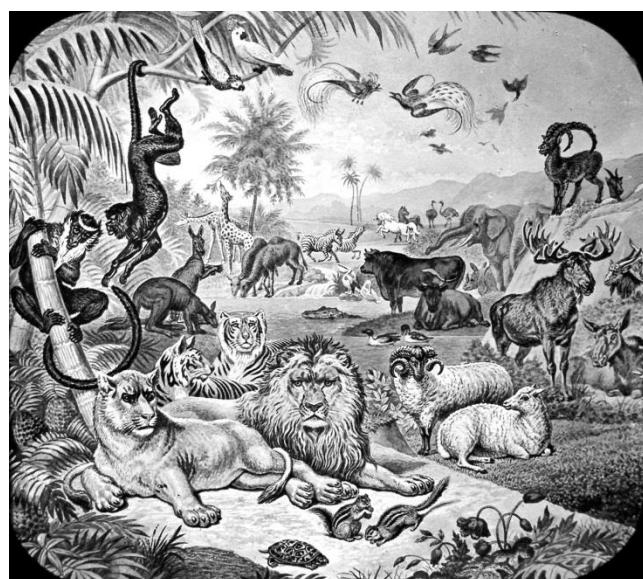

Cuaña'an yato'o mtñan Ndiose tucua xaa nu tyu'hui loo chendyu re. Nu tlyu la can' tu'hui xaa cunda scaa tsaan lo' nu lyo' la can' nde tla tu'hui na xaa, a cunta mtñan ñi cuii. Cuaña'an yato'o mdi'in tyaa ñi xaa can' ni' cuaan si'yana tu'hui na xaa loo chendyu re. Ndiose na'an ñi si'yana nchgaa cha'

can' tsu'hue na. Can' tñan nu m'ni ñi nu cua' nchca jacua tsaan.

Nu cua' nchca ca'yu tsaan can' juin Ndiose si'yana chu'hui cula loo tyi'a tujo'o lo'o chco tlyu. A cunta m'ni ñi cha' chu'hui quiñi nu nchcui loo chendyu re.

Cuaña'an yato'o mtñan Ndiose nchgaa loo 'ni nu ntsu'hui loo tyi'a lo'o nchgaa loo quiñi nu chcui. Na'an Ndiose si'yana nchgaa cha' can' tsu'hue na lo' juin ñi 'in 'in: «Cu'ni cuton um sñe' um lo' quine yu'hui um sca chcui chendyu, a cunta culoo um tñan 'in nchgaa loo 'ni nu ndi'in 'in na. Lo' nde tyaan cunta 'in um lo'o na nu cu um, mti nu ndyi'yu loo yca lo'o nchgaa loo na quixin'. Ticui' cuaña'an 'ni nchgaa loo nan quixin' cu 'in».

Nu cua' nchca scua tsaan can' juin Ndiose si'yana chu'hui nchgaa loo 'ni loo yuu mtyi, 'ni nu la lo'o 'ni nu ntsu'hui cha' ca scun' nten, a cunta lo'o 'ni nu nsuhue' ni'. Cuaña'an yato'o mtñan Ndiose nchgaa loo 'ni nu ndi'in loo chendyu re lo' na'an ñi si'yana nchgaa cha' can' tsu'hue na.

A cunta juin Ndiose: «Tsu'hue lati cha' tñan na sca yu qui'yu tsaña'an nchca ti' naan, sca yu nu tca culoo tñan 'in cula lo'o quiñi lo'o nchgaa loo 'ni nu ndi'in loo chendyu re».

Cuaña'an mtñan Ndiose 'in nten, culoo nducua la mtñan ñi 'in sca yu qui'yu xacan' mtñan ñi 'in sca ne' cuna'an. Lo' juin ñi: «Cu'ni cuton um sñe' um lo' quine yu'hui um sca chcui chendyu, a cunta culoo um tñan 'in nchgaa loo 'ni nu ndi'in 'in na. Lo' nde tyaan cunta 'in um lo'o na nu cu um, mti nu ndyi'yu loo yca lo'o nchgaa loo na quixin'. Ticui' cuaña'an 'ni nchgaa loo nan quixin' cu 'in».

Cuaña'an yato'o mtñan Ndiose 'in nten lo' na'an ñi si'yana nchgaa cha' can' tsu'hue na. Can' tñan nu m'ni ñi nu cua' nchca scua tsaan.

Lo' tsa ni' tsa scua tsaan yatii mtñan Ndiose nchgaa loo na nu ndi'in ni' cuaan lo'o loo chendyu re.

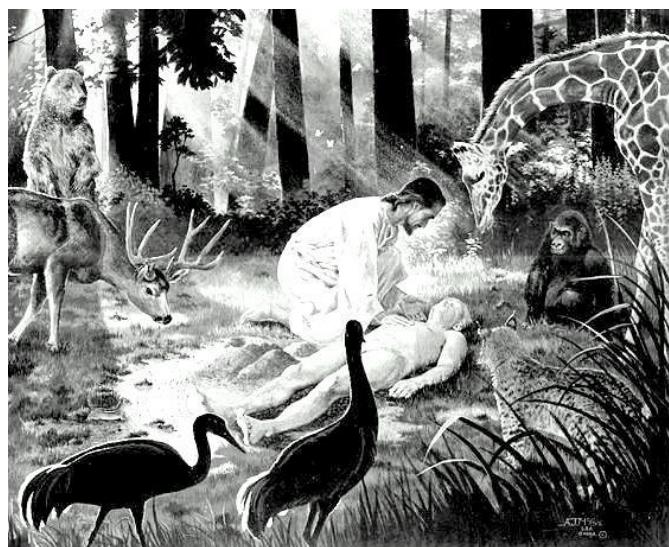
Nu cua' nchca cati tsaan can' Ndiose mxitñan' ñi lo'o nchgaa tñan nu cua' m'ni ñi. Scati tsaan can' mdi'in tyaa ñi si'yana lca na tsaan nu mxitñan' ca ñi lo' ncuau ñi 'in na.

Mtñan ñi 'in Adán lo'o Eva

Génesis 2.7-9, 15-25

Xa mtñan Ndiose 'in culoo yu qui'yu mtñan ñi 'in yu lo'o yuu. Lo' ngula'a su'hua ñi tusiyen' yu si'yana chu'hui

cusya 'in yu, cuaña'an mdyisnan mdu'hui yu chendyu. Culoo yu qui'yu re ncua naan yu Adán.

Sca se'en naan Edén nducua cuati loo yca nu ndyi'yu mti, can' mdi'in tyaa ñi 'in yu si'yana chu'hui yu cuenta 'in na. Tu'hue la se'en can' nducua tucua yca, sca na ndaa na cha' tiyaa si'yana ca cuiya' ti' yu tiña'an cha' nu tsu'hue lo' tiña'an cha' nu a tsu'hue. Lo' xca yca can' ndaa na sca chendyu nu a tsatii 'a.

Ndiose nguloo ñi tñan 'in yu qui'yu can' lo' juin ñi: «Tca cu mti nu ndyi'yu nchgaa loo yca re una mti nu ndyi'yu loo yca nu ndaa cha' tiyaa re, a cu 'in na si'yana cha' cu 'in na tsaloo na caja ti».

Lo'o yuu mtñan Ndiose nchgaa loo 'ni can' lo' yalo'o ñi 'in 'in se'en ndi'in yu Adán si'yana ti'in tyaa yu nii cunda scaa 'in. Cuaña'an yato'o nguiniu scua nii nchgaa loo 'ni.

Una Adán a ndi'in nu ca ta'a yu nu ta yaa' 'in yu, xacan' juin Ndiose: «A tsu'hue tysi'in yu qui'yu scati yu, tñan sca nu ca ta'a yu nu ta yaa' 'in yu».

Xacan' m'ni Ndiose cha' ngu'ya sla yu, lja ti xacan' nguloo ñi sca jyan sii' yu, can' mtñan ñi 'in sca ne' cuna'an lo' mdiya lo'o ñi 'in ne' se'en ndi'in yu. Xa na'an yu 'in ne' xacan' juin yu: «Nde nu nguiaa' lo'o ticuii' cunan' lo'o tyijyan lo' nde nu ca naan "ne' cuna'an" si'yana ticui' cunan' yu qui'yu mtñan Ndiose 'in».

Can' cha' ntsu'hui cha' tysi'o tso' yu qui'yu sii' sti yu lo'o jyi'an yu lo' tysi'in yu lo'o cuily'i'o yu lo' chcuua can' sca tucui ti ca. Yu Adán mdi'in tyaa nii ne' cuna'an can' Eva lo' ta'a chcuua jun cunan' ti jun una a jyi'o ti' jun.

Xa m'ni jun qui'ya Génesis 3.1-24

Una cunaan can' lyee la tiyaa 'in que nchgaa la ña'an 'ni nu mtñan Ndiose lo' mñicha' 'in ne' cuna'an can' lo' juin: —¿Lo' cha' na cuaña'an juin Ndiose lo'o um si'yana a cu um mti nu ndyi'yu nchgaa loo yca nu nducua se'en re?

Mxcuen ne' cuna'an can': —Tca cu hua mti nu ndyi'yu nchgaa loo yca re una nu nducua tu'hue la re a ntsu'hui cha' cu hua mti na. Ndiose nguloo ñi tñan 'in hua si'yana a cu hua 'in na lo'

ñi a qui'ni ca'an hua 'in na si'yana cha' cu'ni hua cuaña'an, tsaloo na caja ti hua.

Una cunaan can' juin 'in ne' cuna'an can': —A caja um. Ndiose jlyo tsu'hue ti' ñi cha' na cu um mti yca cua, quila xaa quiloo um lo' ca jlyo ti' um tiña'an cha' nu tsu'hue lo' tiña'an cha' nu a tsu'hue, xacan' chcua ta'a cha' 'in um lo'o Ndiose.

Na'an ne' cuna'an can' si'yana mti yca can' ndyi'ya 'a ña'an na lo' ncua lca tiquee ne' cu ne' 'in na lo' ñan ti' ne' si'yana xacan' quila la cha' tiyaa 'in ne'. Mdyisnan ycu ne' 'in na lo' mdaa ne' 'in na ycu nten 'in ne', lo'o yu ycu yu 'in na. Cui' xaa ncua jlyo ti' jun si'yana cunan' ti jun, xacan' mxcuau jun lca' yca higo nu ca ste' jun.

Ngune 'in jun si'yana Ndiose nda'an ñi lja yca can', cui' xaa yu'hui cutsi' jun. Msi'ya Ndiose 'in yu qui'yu can' lo' juin ñi: —¿La ncua ñii?

Lo' yu qui'yu can' mxcuuen 'in ñi: —Ngune 'ñan nda'an um lja yca re lo'

ytsen si'yana cunan' tin, can' cha' yu'hui cutsin'.

Xacan' juin Ndiose 'in yu: —¿Ña'an ta ncua jlyo ti' si'yana cunan' ti? ¿Uta na cua' ycu mti yca nu ycuin' lo'o si'yana a cu?

Mxcuen yu qui'yu can': —Nu cuna'an nu mdaa um ca ta'a tyi'In, mdaa 'in na ycu.

Xacan' juin Ndiose 'in nu cuna'an can': —¿Ñi cha' ta m'ni cuaña'an?

Mxcuen ne' cuna'an can': —Cunaan cua nguñi lyi'o 'in hua, can' cha' ycu hua 'in na.

Xacan' juin Ndiose 'in cunaan can': «Loo si'yana cuaña'an m'ni, lyee la tyijyin nu ti'i que 'in nchgaa loo 'ni. Lo' ti' cua' ñii chcui nu nguiaa nde loo re, tyi'an cuan qui suhue' 'in, a cunta yuu ntsu'hui cha' cu tsala xaa.

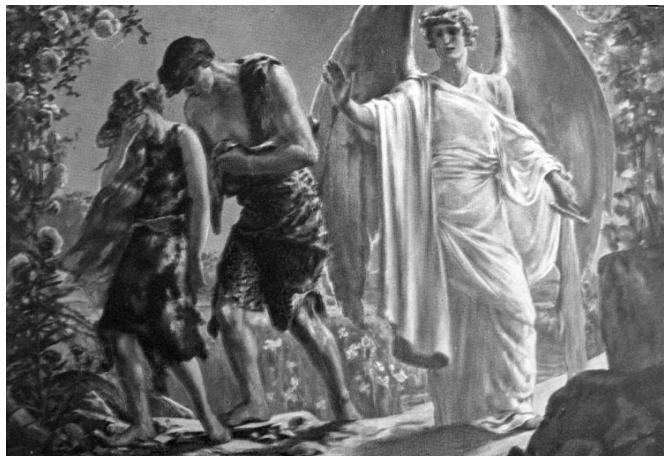
Lo' cu'nin cha' si'yana ca ta'a cusuun 'in ne' cuna'an re, cui' cuaña'an sñe' lo'o sñe' ne' ca ta'a cusuun. Cui' sca sñe' ne' cujui yuhua' que lo' nu'huin cujui yuhua' si ncun quiya' can'. Lo' a tca 'in lo'o can' si'yana tla la cha' 'in can' que 'in nu'huin».

Xacan' juin Ndiose 'in ne' cuna'an can': «Lo' nu'huin xa nu ntsu'hui cha' tyi'in sñe', la lo'o nu ti'i tnu xacan' tyijyin yu'hui 'in. Una siya' cuaña'an tyijyin, ca lca tiquee lo'o nten 'in lo' tucua tñan cha' nu chcui' yu».

Lo' juin Ndiose 'in yu qui'yu can': «Loo si'yana ncua ja'an 'in nten 'in lo' ycu mti yca nu nen 'in a cu, cua' ñii culoon yuhue' 'in yuu re, cutsu quiche' 'in na, a cunta scasca loo na quixin' ntsu'hui cha' cu lo' la nu cutsu ta cu'ni tñan la xacan' caja na nu cunajo'o 'in. Cuaña'an ntsu'hui cha' tyijyin yu'hui 'in chcui lja tyu'hui chendyu hasta la xa nu chca yuu xiya' si'yana cui' lo'o yuu re nguiaa' lo' cui' na chca xiya'».

Lo'o quiyin 'ni mxuan Ndiose ste' jun lo' mxico' ñi 'in jun. Xacan' juin Ndiose: «Cua' ñii yu qui'yu lca yu tsaña'an nchca ti' nare' si'yana cua' ncua cuiya' ti' yu tiña'an cha' nu tsu'hue lo' tiña'an cha' nu a tsu'hue. Cua' ñii si'yana a xñi yu mti yca nu ndaa chendyu lo' cu yu 'in na lo' tsato'o tyu'hui yu chendyu tsala xaa, tsu'hue lati tyi'o yu se'en re».

Can' cha' m'ni Ndiose cha' mdo'o yu se'en lca Edén. Nguloo ñi tñan 'in yu si'yana cu'ni yu tñan ni' quixin'. Ndiose ngua'an tñan ñi anguje 'in ñi chu'hui cunta se'en can' si'yana a xitucui 'a jun se'en nducua yca nu ndaa chendyu nu a tsatii 'a can'.

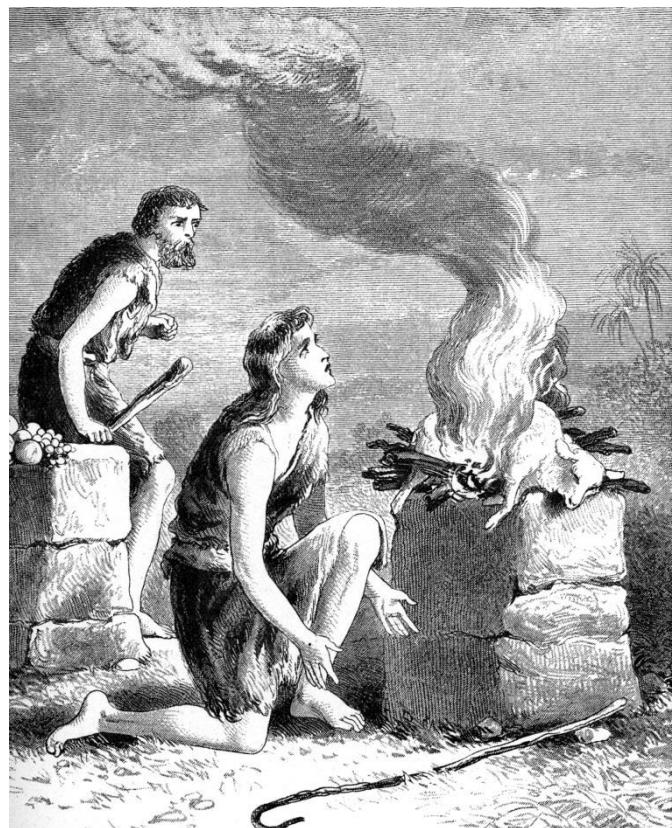

Caín lo'o Abel ta'a ngula yu

Génesis 4.1-22,25-26;
5.3-5,9-29; 6.1-3

Chon' nde'en xa cua' mdo'o yu Adán lo'o nten 'in yu se'en lca Edén, mdi'in sca sñe' yu lo'o ne', can' yu ncua naan Caín. Chon' nde'en la can' mdi'in xca sñe' yu, can' yu ncua naan Abel. Lo' yu Abel can' m'ni co'o yu slyá' lo' yu Caín can' m'ni yu tñan ni' quixin'.

Cuaña'an yato'o sca tsaan, chcuua yu lo'o ta'a ngula yu yalo'o yu sca lcuau 'in Ndiose. Yu Caín mdaa yu na nu mdo'o loo tñan nu ngui'ni yu, cui' na nu yta yu. Lo' yu Abel yalo'o yu sca slyá' nu tsu'hue lati ña'an, cui' culoo sñe' slyá' 'in yu. Lo' Ndiose tsu'hue 'a yu'hui tiquee ñi lo'o yu Abel si'ya lcuau nu mdaa yu.

Una tso' nu 'in yu Caín, a tsu'hue yu'hui tiquee ñi lo'o yu si'ya nan nu mdaa yu, can' cha' lyee 'a ycuen tique' yu.

Xacan' juin Ndiose 'in yu Caín: «¿Ñi cha' nchcuén tique'? Cha' cua na mdaa sca slyá' 'ñan tsaña'an nu m'ni ta'a ngula lo' tsu'hue 'a chu'hui tiqueen lo'o. Una si'yana a m'ni tsaña'an nu ncua tin', can' cha' nducua qui'ya chon'. Una cha' caja'an 'ñan tca chca qui'ya cua' 'in».

Sca tsaan can' juin yu Caín 'in yu Abel: «Tsaa na ni' quixin'».

Xa nu cua' nguilyu yu la ni' quixin' can', yjui yu Caín 'in yu Abel. Lo' xacan' mñicha' Ndiose 'in yu lo' juin ñi 'in yu: —¿La ncua ta'a ngula?

Lo' mxcuén yu Caín: —A jlyo tin', ¿ta tca 'ñan nan' chu'huin cunta 'in ta'a ngulan?

Xacan' juin Ndiose 'in yu: —Siya' a quitsa' 'ñan, nan' jlyo tin' si'yana yjui 'in yu, can' cha' cua' ñii nducua yuhue' chon' lo' a ca tñan na nu cuta, ñi siya' tyi'iin tsaa una a la ca tñan na 'in.

Yu Caín can' juin yu 'in Ndiose: —A ta loon tsaña'an nu ti'i nu ntsu'hui cha' caan 'ñan. Lo' cha' cuaña'an ntsu'hui cha' tsa'an tyi'iin chendyu, tsaloo na caja ti nu cujui 'ñan.

Una Ndiose juin ñi 'in yu: —Yu nu cujui 'in, tsa cati jueza ntsu'hui cha' tyijyin yu nu ti'i. Lo' xacan' mjyi'in

tyaa ñi sca cuiya' 'in yu si'yana a tucui nu cujui 'in yu.

Yu Caín mducua tijyo' yu lo' mdiyaa ti'in yu se'en Ica Nod. Chon' nde'en can' jui nten 'in yu lo' mdi'in sca sñe' yu lo'o ne', can' yu ncua naan Enoc. Xacan' mtñan yu Caín sca quichen nu ncua naan ticui' Enoc. Lo' yu Enoc mdi'in sca sñe' yu lo'o nten 'in yu, can' yu ncua naan Irad. Ticui' cuaña'an yu Irad mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Mehujael.

Cui' cuaña'an mdi'in sca sñe' yu Mehujael, can' yu ncua naan Metusael. Lo' Metusael mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Lamec.

Yu Lamec mdi'in tucua cuna'an 'in yu, sca ne' cuna'an can' naan ne' Ada lo' xca ne' naan ne' Zila. Lo' mdi'in sca sñe' yu lo'o Ada, can' yu ncua naan Jabal. Lo' yu Jabal Ica yu nu culoo mdyisnan suun cha' si'yana tyi'in ne' ni' te' na'an lo' cu'ni co'o ne' bta.

Mdi'in xca sñe' yu Lamec, can' yu ncua naan Jubal. Lo' yu Jubal nducua suun cha' nu cula ne' cuhuii, nu nchcui' ne' lo'o Ica arpa lo'o cuhuii quii. A cunta mdi'in sca sñe' yu lo'o Zila, can' yu ncua naan Tubal-caín, can' yu nducua suun cha' cuityi chcuan.

Xa yu Adán ntsu'hui yu sca ciento ntsu'hui cla tyi yjan, mdi'in xca sñe' yu lo'o Eva, can' yu ncua naan Set. Yu Adán can' ti' tyun sñe' yu mdi'in lo'

mdu'hui yu chendyu caa ciento ntsu'hui cla tyi yjan.

Yu Set can' mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Enós. Lo' yu Set lo'o Enós ncua ja'an yu 'in Ndiose.

Lo' yu Enós mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Cainán. Lo' ti' tyun sñe' yu Enós can' ti' mdi'in. Lo' yu nu lca Cainán can' mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Mahalaleel. Lo' ti' mdi'in la sñe' yu Cainán can'. Lo' yu Mahalaleel mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Jared. Lo' ti' tyun sñe' yu Mahalaleel can' ti' mdi'in.

Yu Jared can' mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Enoc. Lo' ti' tyun sñe' yu Jared can' ti' mdi'in. Lo' yu Enoc can' mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Matusalén. Lo' ti' tyun sñe' yu Enoc ti' mdi'in.

Lo' yu Enoc n'ni tnu yu 'in Ndiose, ncua ja'an yu 'in ñi. Xa ntsu'hui yu snan ciento ntsu'hui snan yla ntsu'hui ca'yu yjan xacan' nguia lo'o Ndiose 'in yu nde ni' cuaan. Lo' a nguui yu si'yana nguiaa yu ña'an lo'oo yu nde ni' cuaan.

Yu Matusalén mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Lamec. Lo' ti' tyun sñe' yu Matusalén can' mdi'in. Lo' nguui yu xa nu ntsu'hui yu caa ciento ntsu'hui snan yla ntsu'hui caa yjan.

Yu Lamec can' mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Noé. Lo' ti' tyun sñe' yu Lamec can' mdi'in. Mdu'hui yu Lamec can' chendyu cati ciento ntsu'hui snan yla ntsu'hui 'tñu chcua yjan xacan' nguui yu.

Cuaña'an yato'o yton nten loo chendyu re, tsaña'an yton ne' tsa cuaña'an lyee yton qui'ya, can' cha' juin Ndiose: «A taan 'a cha' cuiya' tyu'hui ne' chendyu qui'an 'a yjan si'yana ti'i 'a nga'an 'ñan ña'an cha' 'in ne' n'ni ne' na nu nchca ti' ne'».

Can' cha' mdi'in tyaa ñi cha' si'yana siya' cua' tsu'hue sca ciento ntsu'hui cla yjan tyu'hui ne' chendyu.

Cha' 'in yu Noé

Génesis 6.5-18, 20-22; 7.1-8, 15-22, 8.6-22, 9.1-3, 11-13, 20-24, 28-29, 10.2, 6, 8, 13-18, 22-23, 32

Xa na'an Ndiose si'yana cua' qui'an 'a nten lo' chacui' cha' tiyaa ngunan' ntsu'hui tiquee ne', ti'i 'a nga'an 'in ñi, ñi cha' m'ni ñi cha' yton ne'.

Xacan' ñan ti' ñi: «Tsu'hue lati cujlyon 'in ne' tsatlyu lo'o nchgaa loo 'ni, 'ni suhue ti lo'o 'ni tnu».

Ti'i 'a nga'an 'in ñi, ñi cha' mtñan ñi 'in nten.

Una scati yu qui'yu, yu ncua naan Noé, can' yu yu'hui cuiya' ti' Ndiose 'in. Ncua yu sca nu ñi ndi'in cha' 'in, ja'an yu 'in Ndiose que 'in nchgaa la ña'an nten can'. Snan sñe' yu mdi'in, sca yu ncua naan Sem, xca yu ncua naan Cam lo' xca yu ncua naan Jafet.

Lo' juin Ndiose 'in yu Noé: «Cua' yten tiqueen si'yana cujlyon 'in nchgaa nten si'yana lyee 'a cua' ngui'ni ne' qui'ya lo' xtyi cha' ngunan' ti ntsu'hui tiquee ne'. Una nu'huin lo'o nten 'in lo'o sñe' culo laan 'in um.

Can' cha' nchca tin' si'yana tñan sca yca na'an lo' ni' can' tñan cuarto se'en tyi'in, a cunta xita'an na tijin' nde chon' na lo'o nde ni' na si'yana a sten tyi'a 'in na.

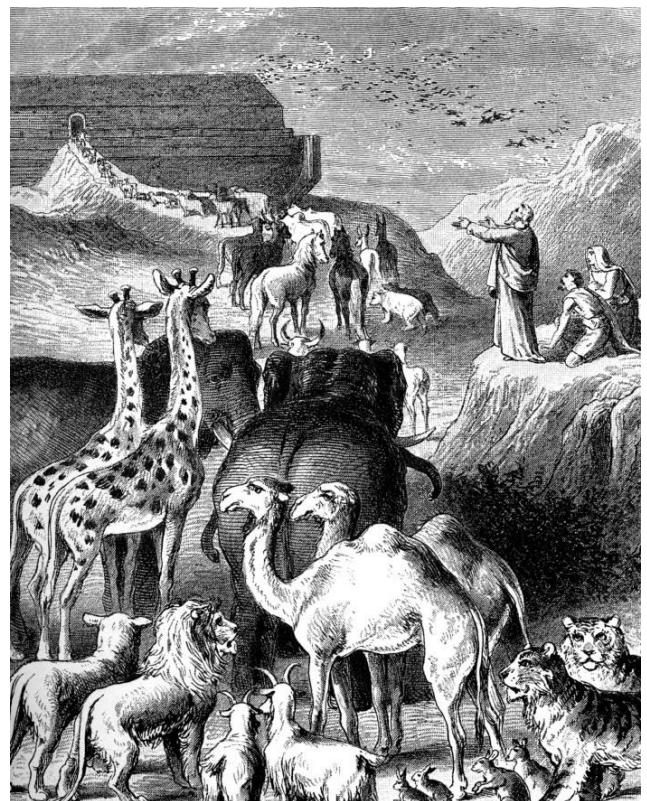
Ndeña'an ntsu'hui cha' tsaa' yca na'an can': Nde tucuin na tsaa' na sca ciento ntsu'hui cla tyi ntsu'hui ca'yu metro lo' nde xeen na tsaa' na cla mducua snan metro lo' tilcua metro ca na nu nde cuaan. Snan piso ntsu'hui cha' tsaa' na lo' cuaan chcua sca ventana lyo' ti 'in na, a cunta sca tso'sii' na chcua sca tuna'an.

Xa nu cua' mdyi quia' na 'in xacan' cu'nin cha' caan sca quioo tnu lo' cujlyon 'in nchgaa nu ndi'in loo chendyu re. Una nu'huin lo'o nten 'in lo'o sñe' lo'o sñe' xen culo laan».

Yu Noé can' mducua yu tñan nchgaa cha' nu y cui' Ndiose lo'o yu.

Lo' xa nu cua' mdyi quia' na xacan' juin Ndiose 'in yu si'yana sten yu ni' yca na'an can' tsatylu lo'o familia 'in yu si'yana scati 'in yu ndyu'hui cuiya' ti' ñi. Xacan' yten yu Noé ni' yca na'an can' lo'o nten 'in yu lo'o sñe' yu lo'o sñe' xen yu si'yana ni' can' ntsu'hui cha' tyi'o laa yu.

A cunta lo'o cuati loo 'ni cunda sca ta 'in, sca 'ni quila lo'o sca nu cute' yten 'in ni' yca na'an can' si'yana ti' tsa cuton 'in, a cunta yten cha xcua ta 'ni nu luhui.

Xa mda'a cati tsaan can', yu Noé cua' ntsu'hui yu ni' yca na'an can' lo'o nchgaa loo 'ni, xacan' mducun Ndiose tuna'an 'in na. Lo' tsani' tucua yla tsaan ngu'ya quioo tnu lo'o tucua yla tla, ytsu yuu se'en mducua tyi'a lo' ycuen yla na, xacan' ycuen cuaan yca na'an can'.

Cunda scaa tsaan can' lyee la nchcuen yla tyi'a can', hasta ya' nu mducun na nchgaa qui'ya nu cuaan lati. Cuaña'an yato'o ngujui nchgaa nten nu ndi'in loo chendyu re lo'o nchgaa 'ni.

Xa cua' mdijin ca'yu coo' nu ngu'ya quioo tnu can', yca na'an can' ycan' scua na loo qui'ya Ararat, cuaña'an mdijin tsaan. Xa mdyi tucua coo' tu'hue cua' ncua chcan' loo qui'ya nu cuaan lati.

Chon' nde'en xa cua' mdijin tucua yla tsaan can' xacan' msla yu Noé ventana can' lo' ngua'an tñan yu sca quiñi naan cuervo si'yana ca cuiya' ti' yu cha' na cua' mtyi chendyu una a jui se'en chcua 'in. Chon' nde'en can' ngua'an tñan yu sca scun' jo'o una mxitucui 'in si'yana a jui se'en tsa tucua 'in si'yana ti' mtsa'an yu'hui tyi'a loo chendyu re.

Ni' cati tsaan can' ngua'an tñan yu 'in 'in xiya' una la ngusiin mxitucui 'in ly'iya 'in sca stan' yca olivo. Xacan' ncua cuiya' ti' yu Noé si'yana cua' nguia nguityi chendyu.

Xacan' ti' mta yu cha cati tsaan, lo' ngua'an tñan yu 'in 'in xiya' una a mxitucui 'a 'in.

La xacan' msla yu sca se'en que yca na'an can' lo' ncua cuiya' ti' yu si'yana cua' nguityi chendyu.

Xacan' juin Ndiose 'in yu: «Tyi'o ni' yca na'an re lo'o nten 'in lo'o sñe' lo'o sñe' xen. Lo' a cunta tyi'o nchgaa loo 'ni nu ta'a ntsu'hui si'yana quine yu'hui 'in sca chcui chendyu lo' cu'ni cuton 'in sñe' 'in».

Cuaña'an yato'o mdyi'o jun lo'o nchgaa 'ni can'. Yu Noé ntsu'hui yu scua ciento ntsu'hui sca yjan xa nu mdyi'o yu ni' yca na'an can'. Tsa ni' sca yjan chcui yu'hui yu ni' yca na'an can'. Xacan' m'ni chu'hue yu sca se'en cu'ni tnu yu 'in Ndiose lo' cui' lja 'ni nu luhui can' nguloo yu 'ni nu tquin tucua yu tloo Ndiose. Lo' tsu'hue 'a yu'hui tiquee Ndiose lo'o yu ña'an nu m'ni yu.

Lo' ndeña'an ñan ti' ñi ni' cusya 'in ñi: «A xiya' 'a ti' xitucuin cu'nin ña'an nu m'nin cua' ñii, nu culoon yuhue' 'in chendyu re. Tsalja nu ti' ndi'in nten ntsu'hui cha' cuta ne' nan lo' ca tñan na 'in ne', a cunta ntsu'hui cha' ca tly'a' lo' ntsu'hui cha' ca tique', ntsu'hui cha' quila quioo lo' quila cuaan, qui'ya xaa lo' qui'ya tla».

Xacan' ncuán Ndiose 'in yu Noé lo'o sñe' yu lo' nde cha' y cui' ñi lo'o yu: «Un ntsu'hui cha' cu'ni cuton um sñe' um lo' quine yu'hui um sca chcui chendyu, a cunta cui' um ntsu'hui cha' culoo um tñan 'in nchgaa loo 'ni nu ndi'in loo chendyu re. Cui' 'in

cunajo'o 'in 'in um lo' cui' cuaña'an lo'o na quixin'.

Ñi xiya' lo' a ntsu'hui 'a cha' ti' cujlyon 'in nten chendyu, cui' cuaña'an lo'o 'ni. A ntsu'hui cha' ti' caan xca quioo tnu nu cujlyo chendyu re. Can' cha' ti'in tyaan sca cunan taa ni' cuaan nu ca na sca cuiya' nu quinu scua loo chendyu re.

Lo' xa nu ca chcan' cunan taa re xacan' quia yu'hui tin' cha' re, cui' cha' nu cua' mdi'in tyaan lo'o lo' quinu scua na tsala xaa».

Chon' nde'en can' yu Noé mdyiisan m'ni yu tñan ni' quixin', yta yu ti uva. Yato'o sca tsaan ncua cu'hui yu lo'o tyi'a uva can', cunan' ti yu su yu ña'an 'in yu. Lo' yu Cam na'an yu su sti yu cunan' ti, mtsa' yu 'in chcuua ta'a ngula yu. Una cui' xaa yten yu Sem lo'o Jafet lo' nguo'o yu sca te' 'in sti yu. A msti ti' yu xina'an yu ña'an su sti yu, can' cha' nde chon' ti yu mda'an yu ya co'o yu te' 'in sti yu.

Xa mdyi'o cu'hui yu Noé jui nu mtsa' 'in yu ña'an m'ni yu Cam, cui' sñe' yu nu cune' la can', cui' xaa nguloo yu yuhue' 'in yu lo'o sñe' yu. Yu Noé ti' mdu'hui yu chendyu xnan ciento tu'hue yjan chon' nde'en xa nu cua' ngujlyo chendyu. Lo' tsaña'an yjan nu mdu'hui yu chendyu mdiyaa yu caa ciento tu'hue yjan xacan' ngujui yu.

Cui' ta'a snan sñe' yu Noé can', yu Sem lo'o yu Cam lo'o yu Jafet, m'ni

cutor yu nten xiya' lo' ña'aan sca chcui chendyu nguine yu'hui ne'.

Tsa cati sñe' yu Jafet can' mdi'in: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesec lo'o Tiras.

Yu Cam mdi'in tsa jacua sñe' yu: Cus, Mizraim, Fut lo'o Canaán. Lo' yu Cus can' mdi'in sca sñe' yu, can' nu ncua naan Nimrod, cui' yu mducua suun yu cha' si'yana tsaa' torre Babel, a cunta ndloo yu tñan se'en lca Asiria lo' m'ni yu cha' nguiaa' tyun quichen tnu lo' sca quichen can' naan na Nínive.

Lo' yu Mizraim can' mdi'in tyun sñe' yu, can' mdo'o ta nten 'in ne' filisteo. Lo' loo ta nten 'in yu Canaán can' mdo'o ne' nu lca jebuseo, amorro, gergeseo, heveo, araceo, sineo, arvadeo, zemareo lo'o hamateo.

Lo' yu Sem can' mdi'in tsa ca'yu sñe' yu: Elam, Asur, Arfaxad, Lud lo'o Aram. Yu Arfaxad can' mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Sala. Yu Sala can' mdi'in sca sñe', can' yu ncua naan Heber. Lo' Heber can' mdi'in sca sñe' yu, can' yu ncua naan Peleg. Chon' nde'en can' mdi'in xca sñe' yu, can' yu ncua naan Joctán. Lo' yu Joctán can' mdi'in tsa tixnan sñe' yu.

Tsacan' nu lca ta nten 'in yu Noé nu nguine yu'hui ña'aan sca chcui chendyu.

Mtñan ne' torre Babel

Génesis 11.1-9

Chon' nde'en xa nu cua' mdijin cha' 'in quioo tnu can', mdyisnan yton ne' xiya' lo' cuaña'an yato'o ncua qui'an nten loo chendyu re, sca loo ti cha' nchcui' ne'.

Can' yaan cha' tiyaa 'in ne' lo' juin ne': «Culoo na tyoo mque' lo' tñan na sca quichen tnu, a cunta tñan na sca torre nu tiyaa la ni' cuaan se'en nu cuhue ti' nten. Lo' sca quichen ti tyi'in na, a ntsu'hui cha' tyi'o tso' na scasca se'en».

Una xa nu na'an Ndiose quichen tlyu can' lo'o torre nu nguia ntñan ne' lo' ñan ti' ñi: «Nten re sca cha' ti 'in ne' si'yana sca loo ti cha' nchcui' ne', cua' ñii ngui'ni ne' ña'an nu nchca ti' ne' lo' a tucui nu tca xican' ton 'in ne' lo'o tñan nu ngui'ni ne'. Tsu'hue lati

xitsa'an na cha' nu nchcui' ne' lo' a qui'ya 'a ne' cha' tiyaa scasca ne'».

Cuaña'an yato'o ngula' ti' ne' ntñan ne' torre can', mdyisnan nguine yu'hui ne' scasca ne' sca chcui chendyu, cui' si'ya cha' nu m'ni Ndiose nu mxitsa'an ñi cha' nu nchcui' ne', can' cha' Babel nchcui' ne' lo'o se'en can'.

Ndiose ngulohui ñi 'in Abram

Génesis 11.10, 27-32; 12.1-20

Mdi'in sca yu qui'yu nu ncua naan Abram, cui' sñe' Taré, sñe' Nacor, cui' sñe' Serug, sñe' Reu, cui' sñe' Peleg, sñe' Heber, sñe' Sala, sñe' Arfaxad, cui' sñe' Sem, sñe' yu Noé.

Yu Taré can' mdi'in snan sñe' yu: Abram, Nacor lo'o Harán. Yu Harán can' mdi'in sca sñe', can' yu ncua naan Lot. Culoo la yu Harán can' ngujui yu que 'in sti yu, cui' quichen tyi yu se'en Ica Ur. Yu Abram jui cuilyi'o yu lo'o sca ne' cuna'an naan Sarai una a nchca tyi'in sñe' ne' lo'o yu.

Yato'o yu Taré can' mdo'o yu quichen Ur, msñi yu tucueen nu nguiaa Canaán, tsatlyu lo'o Abram lo'o Sarai sñe' xen yu lo' lo'o Lot sñe' cula yu mdiyaa yu quichen Harán. Can' ngujui yu Taré can' lo' mdu'hui yu chendyu tucua ciento ntsu'hui ca'yu yjan.

Sca tsaan can' ycuí' Ndiose lo'o yu Abram lo' juin ñi 'in yu: «Xnu yuu

quichen tyi lo' tyi'o tso' lja ta nten 'in, xnu na'an 'in sti lo' tsa ti'in xca loo yuu se'en nu nan' cunen lo'o.

Cui' loo ta nten 'in sñe' cu'nin cha' tysi'o sca quichen tnu lo' nan' cuan 'in lo' cu'nin cha' xcua cueen cha' 'in lo' si'ya nu'huin qui'an 'a nten ntsu'hui cha' chcuan ne' cha' tsu'hue. Nu ca sca cha' ti 'in lo'o, nan' cuan 'in can' lo' nu culoo yuhue' 'in, ticui' cuaña'an culoon yuhue' 'in can'. Cui' si'ya nu'huin ntsu'hui cha' cuan nchgaa ta nten chendyu».

Chon' nde'en can' xa cua' ngujui sti yu xacan' mdo'o yu se'en Ica Harán, mdiyaa yu se'en lyi'ya loo Canaán. Tsatlyu mdiyaa yu lo'o 'ni 'in yu lo'o nchgaa na nu ndi'in 'in yu, a cunta lo'o yu Lot. Lo' mdiyaa jun quichen Siquem, can' ycuí' Ndiose lo'o yu lo' juin ñi 'in yu: «Nde yuu nu quinu 'in sñe' tiyaa xaa».

Xacan' m'ni chu'hue yu sca se'en tiquin tucua yu 'ni tloo Ndiose lo' m'ni

tnu yu 'in ñi. Chon' nde'en can' mdiyaa yu se'en lca Bet-el, can' m'ni chu'hue yu xca se'en lo' m'ni tnu yu 'in ñi.

Nde loo can' ngu'ya sca bju'ñan ña'aan sca chcui se'en can'. Lo' yu Abram ñan ti' yu si'yana a caja 'a na nu cunajo'o 'in yu, can' cha' mdo'o yu nguaia yu se'en lca Egipio si'yana can' ti' caja cha' nchcu.

Lo' xa nu cua' tiyaa ti yu se'en lca Egipio juin yu 'in nten 'in yu: «Huare' jlyo tsu'hue ti' hua si'yana 'un lca um sca ne' cuna'an nu ndyi'ya 'a ndyon, cui' xaa ca lca tiquee ne' Egipio lo'o um xa ña'an ne' 'in um, tsato'o cujui ne' 'in hua si'ya um, can' cha' tsu'hue lati chcui' um si'yana lca um ta'a ngula hua».

Xa nu mdiyaa jun quichen Egipio can', na'an ne' si'yana ndyi'ya 'a ndyon ne' Sarai can', cui' xaa ya ytsa' ne' 'in Faraón ree 'in ne' Egipio cha' ca cuilyi'o yu 'in Sarai can'.

Xa mdiya lo'o yu 'in ne' tloo Faraón can', cui' xaa ncua lca tiquee yu quinu yu lo'o ne' tsaña'an nchca ti' sca cuilyi'o yu. Cuaña'an mdyisnan m'ni cuiya' yu cha' lo'o Abram, qui'an 'a nan mdaa xu'hue yu 'in Abram, ña'an nchca ti' slya' lo'o bta lo'o burru lo'o camello, a cunta lo'o nguso mdaa yu 'in.

Una Ndiose ngua'an tñan ñi scasca quicha 'in yu Faraón lo'o nchgaa nu ndi'in na'an 'in yu, cui' si'ya Sarai can'. Can' cha' m'ni yu cha' msi'ya yu 'in Abram lo' juin yu 'in: «¿Ñi cha' ta m'ni lo'on cuaña'an? ¿Ñi cha' ta a mtsa' 'ñan si'yana nten 'in lca ne' cuna'an re? Lo' si'yana juin 'ñan ta'a ngula lca ne', mdo'o tiqueen ca cuilyi'on 'in ne', can' cha' cua' ñii chcuan cunta 'in ne' lo' quiaa».

Xacan' mdo'o yu Abram quichen Egipio can' lo'o Sarai lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in yu.

Mdo'o tso' yu Lot sii' Abram

Génesis 13-14

Xa nu mdo'o Abram se'en lca Egipio, nguila yu xiya' se'en lyi'ya loo Canaán. Lo' lo'o yu Lot, sñe' ta'a ngula yu, nda'an lo'o yu. Can' nguaia yu tsu'hue tsu'hue ti tsaya' nguila yu Bet-el, se'en nu cua' m'ni chu'hue yu sca se'en lo' can' mdiquin tucua yu 'ni tloo Ndiose. Yu Abram lca sca yu cuilyiya' 'a, ndi'in nan oro 'in yu lo'o

plata lo' qui'an 'a 'ni ndi'in 'in yu. Cui' cuaña'an lo'o yu Lot, cuiyiya' 'a yu, ndi'in nan 'in yu, ndi'in 'ni 'in yu lo' a cunta qui'an nguso 'in yu. Se'en nu mdiyaa yu can' a ndlya 'a nan nu ti' cunan ycu 'ni 'in yu, can' cha' mdyisnan ngusuun yu nguso 'in yu Abram lo'o nguso 'in yu Lot lo' a ncua 'a ti' tyi'in yu sca se'en ti.

Cui' si'ya cha' can' y cui' Abram lo'o yu Lot lo' juin yu: «Nu'huin Ica sca ta'an lo' a tsu'hue tyi'in na lo'o cha' cusuun. Cui' cuaña'an lo'o nguso 'in na, a tsu'hue tyi'in suun yu scasca yu. Ña'an jan ñi, tsala ña'an qui'an yuu chcan're, tca culohui se'en nchca ti' lo' tyi'o tso' na scasca na. Cha' nu'huin tsaa luhua' nde cuaan, nan' tsa'an luhua' nde 'ya lo' cha' nu'huin tsaa luhua' nde 'ya, nan' tsa'an luhua' nde cuaan».

Yu Lot can' na'an yu se'en su chco tlyu Jordan si'yana tsu'hue ña'an nga'a na lo' tlyu tyi'a ntsu'hui 'in na, can' se'en ngulohui yu, cui' ti quichen Sodoma. Chon' nde'en can' mdiya ti'in yu quichen Sodoma se'en nu ndi'in chacui' ne' nducun'.

Yu Abram nguinu yu qui'ya se'en lyi'ya loo Canaán. Xacan' juin Ndiose 'in yu: «Se'en ndon cua' ñii, cu'ni quii tsu'hue 'in na tyi'iin na. Nan' taan 'in na 'in ña'aan na lo' quinu na 'in sñe' tsala xaa. Nan' cu'nin cha' si'yana ca qui'an can' tsaña'an ndi'in sñi yuu, cuaña'an ntsu'hui cha' cuton sñe'. Ya lya lo' chu'hui lyoo yuu cua, ña'an tucuiin co' na lo'o ña'an xeen loo na si'yana cui' 'in ntsu'hui cha' taan 'in na».

Xacan' mdo'o yu Abram nguia ti'in yu se'en ndi'in bxo'o naan Mamre, cui' ti se'en Ica quichen Hebrón, can' m'ni chu'hue yu xca se'en lo' m'ni tnu yu 'in Ndiose.

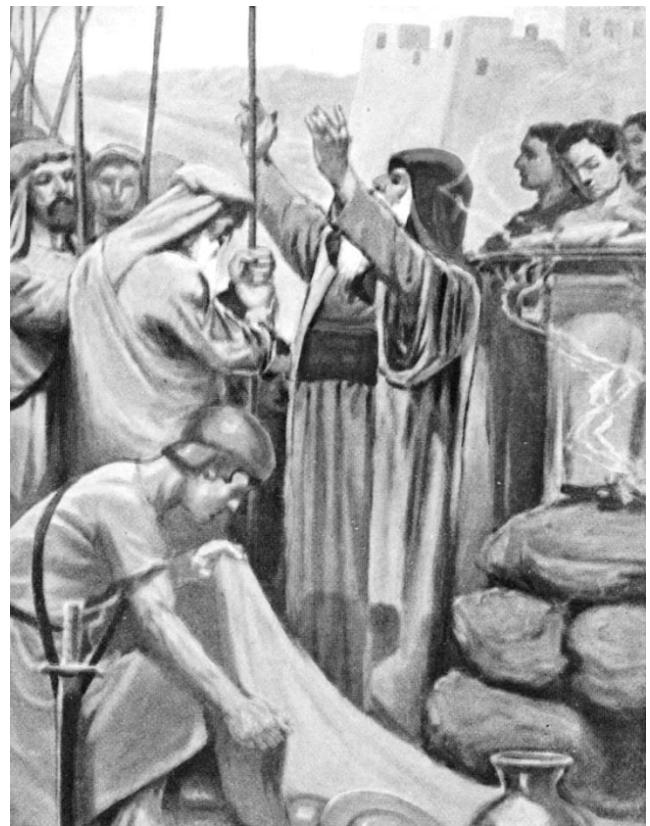
Lja xa nu mdi'in yu se'en Ica Mamre, yu ree 'in ne' Sodoma lo'o ne' Gomorra m'ni yu cusuun lo'o scasca quichen. Yato'o ta'a cusuun can' m'ni canan 'in tucua yu ree 'in ne' Sodoma lo'o ne' Gomorra. Lo' se'en msnan yu a ya' se'en ti mdyu yu'hui yu tuyuu. Xacan' nchgaa la yu ree can' yten yu loo quichen Sodoma lo'o Gomorra, ngu'ya yu 'in nchgaa nten lo'o nan nu ndi'in 'in ne', a cunta ngu'ya yu 'in Lot.

Sca yu nu ti' ngulaa can', ya ytsa' yu 'in Abram si'yana lo'o 'in yu Lot ngu'ya ne' lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in yu. Ticui' xaa can' mxo' ti'in yu Abram nguso 'in yu lo' ndiyaa yu snan ciento ntsu'hui 'tñuxnan yu, tsatlyu mdacui ncha'an yu 'in ree can' tsaya' mdiyaa yu quichen Dan.

Cui' tla can' yten Abram lo'o nchgaa nguso 'in yu lo' m'ni lyi'o yu 'in ree can', mdacui ncha'an yu 'in can' tsaya' mdiyaa yu se'en Ica Hoba, ngulaa yu nchgaa nan nu ngu'ya yu can'. Cuaña'an yato'o mdo'o laa yu Lot lo'o cuna'an 'in yu yaa' yu ree can'. Xacan' mxitucui Abram lo'o Lot lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in yu.

Lo' xa nu nde cua' mxitucui yu Abram lo'o nchgaa nguso 'in yu mdijin yu sca quichen naan Sabé, can' mdo'o yu ree 'in ne' Sodoma ncuau xu'hue 'in yu, a cunta mdo'o yu Melquisedec, cui' yu nu Ica Ree 'in ne' Salem, Ica yu sca nu ngui'ni tñan 'in Ndiose ñi nu tlyu la ti. Mdaa yu jaslya 'in yu Abram lo'o vino lo' ncuau yu 'in lo'o cha' re: «Cui' Ndiose ñi nu ndon la ti, ñi nu mtñan ni' cuaan lo'o chendyu re, cui' ñi taa la ñi juesa 'in lo' cu'ni tnu na 'in ñi si'yana cui' ñi mda yaa' ñi 'in nu m'ni canan 'in ta'a cusuun».

Xacan' msu'hue yu Abram nan nu ngulaa yu tsa tii ta na lo' sca na mdaa yu 'in Melquisedec.

Lo' yu ree 'in quichen Sodoma juin yu 'in Abram: —A lo'o nan nu ngulaa um ti' xnu um 'ñan, tsaloo ti nten re xnu um.

Xacan' mxacuen yu Abram lo' juin yu: —Nu cha' ñi s'ni cua' mdi'in tyaan sca cha' lo'o Ndiose X'nan na ñi nu tlyu la ti, cui' ñi nu mtñan ni' cuaan lo'o chendyu re si'yana ñi sca nan nu taa um a cu'yan 'in na si'yana chen nchcui tyi'an ycu' um si'yana 'un m'ni cuilyiya' um 'ñan. Cui' lya lo'o tsa na nu cua' ycu ti yu nguso re.

Cuaña'an yato'o m'ni cuiya' yu Abram cha' lo'o scasca yu can' xacan' mxitucui yu se'en ndi'in yu.

**Mdi'in tyaa Ndiose sca ca
lo'o yu Abram**
Génesis 15.1-12, 13-14,18;
16.1.12, 15-16; 17.1-21, 23-27

Chon' nde'en can' juin Ndiose 'in Abram: —A su'hua cha' tiquee lyee la si'yana nan' Ican nu ntsu'hui cunta 'in nchgaa xaa, tlyu 'a xu'hue ntsu'hui 'in.

Una yu Abram mxcuén yu: —Ñi Ndiose X'nan, ¿ñi cunta ta chu'hui 'ñan siya' tlyu la xu'hue chu'hui 'ñan lo' jlyo tsu'hue ti' um si'yana ñi sca sñen' a ndi'in? Cui' si'yana a ndi'in sca sñen', can' cha' nchgaa cha' cuilyiya' nu cua' mdaa um 'ñan quinu na 'in yu nu Ica nguso 'ñan, cui' yu Eliezer nu mdo'o quichen Damasco.

Lo' mxcuén Ndiose 'in yu: —Nchgaa tñan nu ndi'in 'in, a quinu na 'in sca nguso 'in, cui' ca nu quinu na 'in sñe'.

Xacan' ngulyo ton ñi 'in yu nde lyiya' lo' juin ñi 'in yu: —Cu'ni quii se'en nducua cuii ni' cuaan lo' cua 'in na cha' tca 'in, tsa cuaña'an ca qui'an sñe'.

Yu Abram ya qui'an ti' yu 'in Ndiose lo' nguinu luhui yu tloo ñi. Xacan' juin ñi 'in yu: —Nan' Ican Ndiose lo' nan' ngulyoon 'in se'en Ica Ur si'yana xnu yuu re 'in.

Lo' mxcuén yu 'in ñi: —Ñi Ndiose X'nan ¿ñi'an ta ca jlyo tin' cha' na quinu ca yuu re 'ñan?

Juin Ndiose 'in yu: —Tyaa sca bta 'ñan lo'o sca chiu lo'o sca sly'a', 'ni nu ntsu'hui snan yjan lo' lo'o sca nguroo lo'o sca scun' jo'o.

Xacan' yan lo'o yu nchgaa 'hi can' lo' yjui yu 'in 'in. Msu'hue yu 'in 'in tu'hue la 'in lo' msla' scua yu 'in 'in tloo Ndiose una a msu'hue yu 'in quiñi can'. Chcui lja xacan' ndaa laxo cha' nsin' ti' 'in yu lo' mxicutsen yu 'in 'in.

Ña'aan ngu'ya tla can', ngu'ya tnu sla
yu lo' lyee ytsen yu si'yana sca se'en
tla yta msu'hua lo'o 'in yu.

Xacan' juin Ndiose 'in yu: «'Ni cha' ca
jlyo ti' si'yana sñe' ta nten 'in ntsu'hui
cha' tsa ti'in xca loo yuu, can' ntsu'hui
cha' xitijin ne' 'in nu ti'i, ca can' nguso
'in ne' lo'o juesa tsa ni' jacua ciento
yjan. Una nan' xitijin 'in ne' can' nu ti'i
lo' cuña'an ntsu'hui cha' tyi'o laa ta
nten 'in lo' xitucui can' loo yuu re...».

Cui' tla can' ncua chcan' sca horno nu
ndo'o sñi 'in na, a cuenta ndyijjin xi'yu
sca quii' tu'hue la se'en mji'in xcua yu
Abram cunan' 'ni can'. Lo' cuña'an
yato'o mdi'in tyaa Ndiose sca ca lo'o
yu Abram lo' juin ñi 'in yu: «Cui' se'en
re ntsu'hui cha' quinu na 'in sñe' ta
nten 'in, ti' la se'en su chco tlyu se'en
Ica Egipto, tsaya' tiyaa na se'en su
chco tlyu Eufrates».

Una Sarai can' a nchca tyi'in sñe' lo'o
Abram lo' cua' nguiaa tii yjan mdo'o
jun quichen Ur nu mdiyaa jun se'en
Ica Canaán. Sarai can' ndi'in sca ne'
cuna'an nguso 'in naan Agar, lo' sca
ne' Egipto Ica ne'. Lo' juin Sarai can'
lo'o Abram: «Ndiose a mdaa ñi cha'
cuiya' 'in hua tyi'in sñe' hua una jñan
hua sca cha' tsu'hue 'in um si'yana
sten yu'hui um lo'o Agar nu Ica nguso
'in hua, nguiaa la cha' tyi'in sñe' um
lo'o cua lo' cu'ni na cuenta si'yana sñe'
ca na Ica xacan'».

Yu Abram m'ni cuenta yu cha' nu y cui'
Sarai, cuña'an yato'o yten yu'hui yu
lo'o Agar. Xa nu ncua jlyo ti' Agar can'
si'yana cua' mxilyo ña'an, mdyisnan
mna'an ti'i 'in Sarai. Lo' Sarai can'
mtsa' 'in Abram ña'an ngui'ni Agar
lo'o lo' yu Abram can' mxcuén yu 'in:
«Ña'an jan ñi, yaa' um ntsu'hui nguso
'in um, tca cu'ni lo'o ña'an nu nchca ti'
um».

Ti' xacan' mdyisnan Sarai can' ngui'ni
lyi'o 'in ne' Agar cua' ña'an ti hasta ya'
nu mdo'o ne' se'en ndi'in. Tucueen
nguiaa ne' sca se'en mtyi, can' ngulo'o
tloo sca angujle 'in ne' lo' mñicha' 'in
ne' lo' juin 'in ne': —Agar, nguso 'in
Sarai, ¿La ta mdo'o lo' la ta tsaa?

Lo' mxcuén ne' 'in angujle can':
—Mdo'o hua si'ya Sarai x'nan hua.

Xacan' juin angujle can' lo'o ne':
—Xitucui xiya' lo' quiaa se'en ndi'in
x'nan lo' ca ja'an 'in lo'o nchgaa loo
cha'.

Ti' juin la angujle can' 'in ne': —Sñe'
ta nten 'in ntsu'hui cha' ca qui'an can'
lo' ñi a caja nu tca cua 'in tsaña'an nu
ntsu'hui cha' cuton. Lo' sñe' nu
ntsu'hui cha' tyi'in, ti'in tyaa nii Ismael
si'yana Ndiose ngune 'in ñi cha' nu
y cui' si'ya ti'i mdijin. Xa nu ca yu sca
qui'yu ngula, ca ta'a cusuun yu 'in
nchgaa tucui, nchgaa tucui xuun lo'o
yu, una ñi cuña'an a cu'ni na'an ti'
yu.

Xacan' Agar mxitucui se'en ndi'in Sarai. Can' mdi'in sñe' lo' mdi'in tyaa nii yu Ismael. Yu Abram ntsu'hui jacua yla ntsu'hui scua yjan xa nu mdi'in yu Ismael.

Xa nu cua' ntsu'hui Abram jacua yla ntsu'hui 'tñu lcuia yjan xacan' ngulo'o tloo Ndiose 'in yu lo' juin ñi 'in yu: «Nan' lcan Ndiose nu tla la cha' 'in lo' nchca tin' si'yana tyu'hui sca chendyu nu luhui tloon. Nan' cu'nin nchgaa cha' nu cua' mdi'in tyaan lo'o, cu'nin cha' si'yana ca qui'an sñe' ta nten 'in».

Xacan' mdyi'ya xtyin' yu Abram tsaya' ngu'ya ti'in tloo yu la lyuu lo' ti' y cui' la Ndiose lo'o yu lo' juin ñi: «Cui' lo'o tyi'in tyaan cha' re si'yana ntsu'hui cha' ca sti sca chcui chendyu, can' cha' ti' cua' ñii ntsu'hui cha' ca naan Abraham.

Cui' loo ta nten 'in ntsu'hui cha' tyi'o quichen tnu lo'o nu ca ree 'in ne'. Lo' quinu scua tla ca cha' re lo'o tsala xaa, a cunta lo'o sñe', ntsu'hui cha' cu'ni tnu um 'ñan tsala xaa. Cui' yuu

re taan 'in lo'o sñe', ña'aan se'en Ica Canaán. Tsala xaa quinu na 'in sñe' lo' cui' 'ñan cu'ni tnu can'».

Lo' ti' y cui' la Ndiose lo'o yu: «Nchgaa cha' re tucua tñan, cui' cuaña'an lo'o sñe'. Nde cha' nu ti'in tyaan lo'o um ti' cua' ñii si'yana nchgaa yu qui'yu ca circuncida 'in yu lo' ca na sca cuiya' nu ti'in tyaan 'in cunan' um, a jlya ti' um nchgaa cha' nu nguinu scua lo'o um. Nchgaa yu qui'yu nu ntsu'hui cha' ca cune' ca circuncida 'in yu xa ntsu'hui yu snu' ti tsaan. Cui' cuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni um lo'o nchgaa sñe' nguso 'in um. Una cha' ntsu'hui nu a xlyaa ca circuncida 'in lo'o sñe', a tca tyi'in can' lja um si'yana a m'ni can' cunta cha' nu cua' mdi'in tyaan».

Lo' ti' y cui' la Ndiose lo'o yu: «Sarai nten 'in, a ntsu'hui 'a cha' ti' ca naan cuaña'an, ñii quinu scua nii Sara. Nan' cuan 'in lo' taan sca sñe' lo'o, nu cha' ñi ca cuan 'in si'yana cui' ca jyi'an tyun quichen tnu, loo sñe' can' tyi'o nu ca ree nu culoo tñan 'in quichen tnu».

Xacan' mdyi'ya xtyin' Abram tsaya' ngu'ya ti'in tloo la lyuu lo' msty iyu si'yana ndeña'an ñan ti' yu: «¿Ta xtyi tyi'o ti' sca yu nu cua' ntsu'hui sca ciento yjan, ti' ca yu sti nu xuhue ti? Ticui' cuaña'an lo'o Sara, ¿ta ti' tca tyi'in sñe' sca nu cua' ntsu'hui jacua yla ntsu'hui tii yjan?»

Xacan' juin yu 'in Ndiose: —Tsu'hue ca tñan ca cha' yu Ismael quinu yu lo'o cha' tsu'hue 'in um.

Lo' mxcuén Ndiose 'in yu: —Cha' nu nchcuin' lo'o si'yana Sara ntsu'hui cha' tyi'in sca sñe' lo' nu'huin ti'in tyaa nii cuhui' can' Isaac. Cui' 'in yu Isaac quinu scua tla ca cha' re lo' lo'o 'in sñe' ta nten 'in yu quinu scua na tsala xaa.

Lo' tso' nu 'in yu Ismael can', lo'o yu ntsu'hui cha' cuan 'in yu lo' cu'nin cha' si'yana cuton yu lo' ca qui'an yu. Cui' loo ta nten 'in yu tyi'o nu culoo ca tñan quichen tnu se'en ntsu'hui cha' tyi'in yu. Una cha' nu cua' mdi'in tyaan ntsu'hui cha' quinu scua na lo'o yu Isaac. Una ñii xca yjan ntsu'hui cha' tyi'in sca sñe' lo'o Sara.

Tsa can' ti cha' y cui' Ndiose lo'o yu Abraham. Cui' xaa m'ni yu circuncida 'in yu Ismael lo'o nchgaa nguso nu ndi'in na'an 'in yu. Lo'o yu Abraham ncua circuncida 'in yu. Lo' ntsu'hui yu jacua yla ntsu'hui 'tñulcua yjan xa nu ncua circuncida 'in yu lo' yu Ismael ntsu'hui yu tixnan yjan. Lo' yu Abraham mducua yu tñan nchgaa cha' nu y cui' Ndiose lo'o yu.

Nguñicha' yu Abraham 'in Ndiose si'ya ne' Sodoma

Génesis 18

Chon' nde'en can' Ñi Ndiose X'nan na ngulo'o tloo ñi 'in yu Abraham xiya'. Nducua yu tu'hua tuna'an se'en ndi'in

yu xa mdaa xaa quiloo yu se'en ndon snan yu qui'yu cui' xaa mdyiton yu ya ycuá yu 'in lo' mdyi'ya xtyin yu tsaya' ngu'ya ti'in tloo yu la lyuu lo' juin yu 'in si'yana quian xitñan' suun yca tu'hua tuna'an 'in yu.

Nguloo yu tñan 'in nguso 'in yu si'yana quia 'ya tyi'a quiten quiya' yu can'. Cui' cuaña'an nguloo yu tñan 'in Sara si'yana culoo jaslya nu cu yu, a cunta nguloo yu tñan 'in xca nguso 'in yu si'yana cujui yu sca bta nu tsa cune' ti lo' cu'ni chu'hue yu 'in 'in culya yu can'. Xa nu cua' mque' na xacan' tsatlyu ycu tlyá Abraham lo'o yu cui' suun yca tu'hua can'.

Xa mdyi ycu yu xacan' juin yu 'in Abraham: —¿La ncua Sara cuily'o?

Lo' mxcuén yu 'in: —Cui' ña'an cua nguloyu.

Sca yu can' juin yu 'in: —Cui' xa nu lnyaan xiya' yjan nu chcua re, cua' ndi'in sñe' Sara cuily'o.

Nchgaa cha' nu nchcui' yu can' ndon nscan Sara lo' a mdaa loo a xtyi si'yana cua' cula, cua' mdijin nchgaa cha' 'in tsaña'an nu ndi'in cha' 'in ne' cuna'an nchgaa coo'. A cunta yu Abraham cua' cula yu. Can' cha' ngui'ni tucua ti' Sara lo'o cha' nu nchcui' yu can'.

Xacan' juin Ñi X'nan na 'in yu Abraham: —¿Ñi cha' nxtyi Sara lo' ngui'ni tucua ti' si'yana ntsu'hui cha'

tyi'in sñe'? ¿Lo' ñi cha' ñan ti' si'yana a tca 'ñan cu'nin nchgaa loo cha'? Can' cha' nchcuin' lo'o um si'yana xa nu lnyaan xiya' cua' ndi'in sca sñe' Sara.

Xa nu ngune 'in Sara cha' can', mxicutsen ti' lo' juin si'yana a msty. Una juin Ñi X'nan na 'in: —Nan' jlyo tin' si'yana msty.

Xacan' mdyiton yu nu mdiyaa can' si'yana tsaa yu nde quichen Sodoma. Lo'o yu Abraham nducui ncha'an 'in yu tsachin' se'en lja nu sla' ta'a lo'o yu.

Xacan' ñan ti' Ñi X'nan na: «Tsu'hue lati quitsan' 'in yu Abraham na ntsu'hui cha' cu'nin lo'o quichen

Sodoma lo'o Gomorra si'yana cua' mdi'in tyaan sca cha' lo'o yu si'yana ca yu sti sca quichen tnu.

Cui' si'ya yu ña'aan sca chcui chendyu ntsu'hui cha' cuan xu'hue ne' cha' tsu'hue 'ñan. Nan' jlyo tin' si'yana culoo yu tñan 'in sñe' yu nu ca ja'an cha' nu ndloon tñan 'in yu lo' cu'ni can' nchgaa loo tñan tsu'hue. Lo' cuaña'an ntsu'hui cha' cu'nin nchgaa cha' nu cua' mdi'in tyaan lo'o yu».

Xacan' juin Ndiose 'in yu Abraham: —Ne' Sodoma lo'o ne' Gomorra, lyee 'a cua' ndo'o yne cha' 'in ne' ña'an ngui'ni ne', tnu 'a qui'ya ngui'ni ne'. Lo' can' cha' tsa'an nde cua si'yana ca cuiya' tin' cha' na cua ca ña'an ca Ica na.

Xacan' chcuua yu nu ta'a nda'an ñi mdo'o yu nguiaa yu nde quichen Sodoma.

Una Ñi X'nan na ti' nguinu ton la ñi lo'o yu Abraham lo' mñicha' yu 'in ñi xacan': —¿Ta tsatlyu cujlyo um 'in nten nu tsu'hue lo'o nten nu nducun'? Lo' cha' ta ti' ndi'in tsa tu'hua tyi nten nu tsu'hue quichen Sodoma, ¿ta ti' cujlyo um 'in quichen cua lo' a cu'ni um cha' tlyu ti' 'in ne'? A ndyi'o tñan tsatlyu cujlyo um 'in nten nu tsu'hue lo'o nten nu nducun'. Lo' si'yana 'un Ica um sca bse nu tlyu lati nu ndloo tñan sca chcui chendyu, ngui'ni um tñan tsu'hue nchgaa xaa.

Xacan' mxcuén Ñi X'nan na 'in yu lo' juin ñi: —Cha' ti' qui ja lyoon cha tu'hua tyi nten nu tsu'hue, a cujlyon 'in quichen cua. Cui' si'ya nten nu tsu'hue can', ti' chu'hui cha' tlyu ti' 'ñan lo'o nten nu nducun'.

Una yu Abraham mxitucui yu y cui' yu lo'o ñi xiya' lo' juin yu: —Cu'ni um cha' tlyu ti' 'ñan cha' nu chcuin' lo'o um si'yana 'un lca um sca Ndiose nu tlyu 'a lo' nan' lcan sca nten chendyu. Lo' cha' na ti' ndi'in tucua yla ntsu'hui ca'yu nten nu tsu'hue cua, ¿ta cujlyo um quichen cua?

Xacan' mxcuén Ñi X'nan na 'in yu: —Cha' na ti' qui ja lyoon tucua yla

ntsu'hui ca'yu nten nu tsu'hue, a cujlyon 'in quichen cua.

Lo' ti' juin la yu Abraham 'in ñi: —Lo' cha' na ti' ndi'in tucua yla nten nu tsu'hue cua, ¿ta cujlyo um 'in quichen cua?

Lo' juin ñi 'in yu: —Si'ya tucua yla nten nu tsu'hue cua, a cujlyon 'in quichen cua.

Lo' xiya' mxitucui yu Abraham y cui' lo'o ñi lo' juin yu: —Cu'ni um cha' tlyu ti' 'ñan lo' a quisin' ti' um 'ñan si'yana nchcuin' lo'o um ticui' ti loo cha'. Lo' cha' ti' ndi'in tsa clatyi nten nu tsu'hue cua, ¿ta ti' cujlyo um 'in quichen cua?

Lo' mxcuén Ñi X'nan na 'in yu: —Si'ya clatyi nten nu tsu'hue cua, ti' chu'hui cha' tlyu ti' 'ñan lo'o nten ndi'in quichen cua.

Xacan' xiya' mxitucui Abraham lo' juin 'in ñi: —Cu'ni um cha' tlyu yu ti' 'ñan si'yana cua' mdijin cuiya' nchcuin' lo'o um. ¿Lo' ña'an ta cu'ni um cha' na xtyi cha cla ti nten nu tsu'hue ti' ndi'in cua?

Mxcuen Ñi X'nan na 'in yu: —A cujlyon 'in quichen cua si'ya cha cla nten nu tsu'hue cua.

Xiya' mxitucui yu Abraham lo' juin yu 'in ñi: —Ñi X'nan hua, a quisin' ti' um 'ñan si'yana chcuin' lo'o um xiya' ti cha' re lo' a xitucuin 'an taan cha' nsin' ti' 'in um. ¿Ña'an ta cu'ni um

cha' na qui ja lyoo um cha tii ti nten nu tsu'hue cua?

Lo' mxcu en ñi 'in yu: —Cui' si'ya cha tii nten nu tsu'hue cua, a cujlyon 'in quichen cua.

Xa nu mdyi ycui' ñi lo'o yu Abraham, mdo'o ñi nguiaa ñi lo' cui' yu mxitucui yu nde se'en ndi'in yu.

**Ngujlyo ñi 'in quichen Sodoma
Io'o Gomorra,
Génesis 19.1-29**

Tsa ndyi'ya ti tla xa mdiyaa tucua anguje can' quichen Sodoma. Yu Lot nducua yu tu'hua tucueen se'en nguiten na loo quichen can'. Xa nu na'an yu ljetaan chcu aa yu can', cui' xaa ya ycua yu 'in, mdyi'ya xtyin yu tsaya' ngu'ya ti'in tloo yu la lyuu lo' juin yu: —Cu'ni um cha' tlyu ti' 'ñan, nchca tin' si'yana tiyaa um la na'an se'en ndi'in, cua quinu um tla re ñii lo' quiaa tlya tsa quiñan la um tucueen tsaa um.

Xacan' mxcu en chcu aa yu can' lo' juin yu: —Nde ti quinu hua tla re ñii.

Una yu Lot, lyee mxicu'ni yu 'in tsaya' nu mdiyaa yu la ña'an 'in yu. Lo' ña'aan mdiyaa yu can' m'ni yu Lot cha' ncua tsu'hue na nu cu siin yu.

Lo' ti' lyiji cunan yja' yu xa nu mdiyaa ña'aan yu qui'yu ndi'in Sodoma lo' msu'hua lo'o yu na'an 'in yu Lot. Tsatlyu mdyisnan ycui' cueen yu lo'o yu Lot lo' juin yu: —¿La ncua yu nu

mdiyaan se'en ndi'in siin cua' ñii? Culyoo 'in yu nde lyiya' si'yana sten yu'hui hua lo'o yu.

Xacan' mdo'o yu Lot nde lyiya' lo' cui' ña'aan cua' md ucun yu tuna'an lo' juin yu 'in nten can': —Jñan sca cha' tsu'hue 'in um, a cu'ni um sca cha' nu chen ña'an lo'o yu nu mdiyaan se'en ndi'in. Cha' nchca ti' um ndi'in tucua ngüi' cuna'an sñen' nu a nchca qui'ni ca'an yu qui'yu 'in, culyoon 'in ngüi' nde lyiya' lo' 'un tca cu'ni um lo'o ngüi' ña'an nu nchca ti' um una a cu'ni um cuaña'an lo'o yu nu mdiyaan re.

Una mxcu en nten can' 'in yu: —Ntan ti tyon, a nga'an cha' nu'huin yu nu mdiyaan ti quichen re culoo tñan 'in hua.

Lo' cua' ña'an ti mdyisnan m'ni lyi'o yu 'in yu Lot, ncua ti' yu lo'o juesa sta yu tuna'an 'in yu. Una chcu aa anguje can' ncu an quii 'in yu Lot lo' cui' xaa md ucun yu tuna'an can'. Anguje can' m'ni cha' nguinu cuityin' nchgaa yu nducun' can', tsatlyu lo'o nchgaa yu

xuhue ti lo'o yu cula. Can' nguilyu yu tsaya' ncuia tñan' yu ndiya nan yu tuna'an se'en sten yu.

Xacan' juin anguje can' 'in yu Lot: —Tyi'o loo quichen re lo'o nchgaa familia 'in lo' tsaa sca se'en cua' tijyo', a cunta lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in tsalo'o. Ntsu'hui cha' cujlyo hua 'in quichen re si'yana qui'an 'a qui'ya cua' msu'hua ne' tloo Ndiose si'ya quichen re, can' cha' nguloo ñi tñan 'in hua cujlyo hua 'in na.

Xacan' ya ytsa' yu Lot 'in yu nu ntsu'hui cha' ca sñe' laa yu si'yana tsatlyu tji'o yu quichen can' una a ya qui'an ti' yu cha' can'. Lo' si'yana cua' Ijyaan ndyi'ya xaa juin anguje can' 'in yu Lot: —Ndla ti cu'ni, tji'o lya loo quichen re lo'o cuilyi'o lo'o sñe', cha' na a nchca ti' caja lo'o nten re.

Lo' si'yana ti' nguilyu y'ni tiya' la yu Lot can' 'in yu, can' cha' msñi anguje yaa' yu tsatlyu lo'o cuilyi'o yu lo'o sñe' yu lo' ngulyoo 'in jun loo quichen can' se'en nu tji'o laa jun.

Xa cua' mdo'o tijyo' jun loo quichen can', sca anguje can' juin 'in yu Lot: —Xnan um, xnan um se'en nu tji'o laa um. Lo' a nchca cha' xina'an um nde chon' um lo' ñi a tiya' um la ña'an ti tucueen. Cui' ca nu scuen um loo qui'ya cua si'yana tji'o laa um.

Una yu Lot juin yu 'in anguje can': —Cu'ni um sca cha' tsu'hue lo'o hua, quita um cujlyo um quichen cua hasta

la xa nu cua' mdiyaa hua sca quichen lyo' ti se'en ntsu'hui cha' tiyaa hua. Si'yana a bla 'in hua tji'o scua hua loo qui'ya cua.

Xacan' mxcuem anguje can' 'in yu: —Cu'nin cuntan cha' nu nchcui' um lo' a cujlyon 'in quichen lyo' ti cua una yaa um ndla ya' si'yana a sca na tca cu'nin cha' na a nchca tiyaa um la cua.

Can' cha' nguinu scua nii quichen can' Zoar. Xa nu cua' ngu'ya xaa yu Lot cua' mdiyaa yu quichen can', xacan' ñi X'nan na mdyi'ya ñi quii' quichen Sodoma lo'o Gomorra. Ngujlyo ñi 'in nchgaa nten tsatlyu lo'o nchgaa nan nu ndi'in can' lo'o nan nu yta ne'.

Una ne' cuna'an 'in yu Lot Ijyaan ncha'an chon' ne' 'in yu, mxiton ne' mnan' 'ya ne' quichen Sodoma lo' cui' xaa mxca ne' sca que teje'.

Tlya ti xca tsaan can', yu Abraham yaa yu se'en mdon yci' yu lo'o ñi X'nan na, can' m'ni quii yu ña'aan se'en Ica

Sodoma lo'o Gomorra lo' na'an yu si'yana xtyi sñi ti ndi'in 'in na. Cuaña'an yato'o ngujlyo Ndiose quichen se'en mdi'in yu Lot una si'yana nguia yu'hui ti' ñi 'in yu Abraham, can' cha' ngulyoo ñi 'in yu Lot quichen can'.

Yu Abraham lo'o yu Abimelec

Génesis 20

Xacan' mdo'o yu Abraham se'en mdi'in yu lo' mdiyaa yu sca quichen naan Gerar se'en lyi'ya loo Neguev. Lo' si'yana ndyi'ya 'a ndyon Sara nguitsen yu Abraham 'in nten ndi'in can', ñan ti' yu si'yana cujui ne' 'in yu si'ya Sara, m'ni cuiya' yu cha' lo'o si'yana chcui' si'yana Ica ta'a ngula yu lo'si'i cuilyi'o ca yu ca Ica.

Yato'o yu Abimelec, ree 'in quichen can' mdiyaa 'a ti' yu 'in Sara lo' ntsu'hui tiquee yu si'yana ca cuilyi'o yu 'in, nguloo yu tñan si'yana tsa te'en ne' 'in Sara can'. Una cui' tla can' ycu' Ndiose lo'o yu ni' sla yu lo' juin ñi: —Nu'huin ntsu'hui cha' caja si'yana ne' cuna'an nu mchcuan cunta cua, Ica ne' sca ne' ndi'in cuilyi'o.

Una yu Abimelec can' a nchca qui'ni ca'an yu 'in Sara, can' cha' mxciuen yu 'in Ndiose: —Ñi X'nan hua, ¿ta ñan ti' um cujui um 'in sca yu a nducui qui'ya? Una ycu' ca yu Abraham juin yu lo'on si'yana ta'a ngula yu ca Ica ne' cuna'an re lo' a cunta ticui' cuaña'an juin ne' cuna'an re lo'on. A

sca cha' ñan tin' xa nu m'nin cha' yaan ne' la re, can' cha' a nducuin qui'ya lo'o cha' re.

Xacan' ni' sla yu mxciuen Ndiose 'in yu lo' juin ñi: —Nan' jlyo tin' si'yana m'ni cha' re lo'o sca cha' tiyaa nu luhui 'in, can' cha' a mdaan cha' cuiya' 'in qui'ni ca'an 'in ne' cuna'an re lo' tsato'o cu'ni qui'ya tloon. Tsu'hue la ti xitucui 'in ne' quiaa ne' se'en ndi'in nten 'in ne' lo' jñan cha' tsu'hue 'in yu si'yana chcui' lyi'o yu 'ñan si'ya cha' nu m'ni lo' caja ña'an tyi'o laa xacan'. Una cha' a ca'an tñan 'in ne' quiaa ne', nu cha' ñi s'ni tsaloo na caja ti lo'o nchgaa nu ndi'in na'an 'in.

Xa ngu'ya ti xaa can', msi'ya yu Abimelec 'in nchgaa nguso 'in yu lo' mdaa yu suun ña'an y cui' sla yu. Xa ngune 'in ne' cha' can' lyee 'a ytsen ne'.

Cui' xaa ti can' msi'ya yu Abimelec 'in Abraham lo' juin yu 'in: —Ña'an jan ñi, nan nu yato'o cua' ñii, ¿ñi na ta m'ni hua lo'o, ñi cha' mdiyaan lo'o yuhue' re chon' hua?

Mxcuen Abraham 'in yu: —Nan' ñan tin' si'yana a tucui ndiya qui'an ti' 'in Ndiose ndi'in quichen re. Msque' tin' si'yana cujui ne' 'ñan si'ya nten 'ñan. Una cha' ñi si'yana lca ne' ta'a ngulan una tso' 'in stin.

Xacan' mchcuan yu Abraham cunta 'in Sara cuilyi'o yu. Yu Abimelec can' mdaa xu'hue yu sly'a lo'o bta 'in yu Abraham, a cunta lo'o nguso mdaa yu 'in.

Lo' juin yu 'in yu Abraham: —Culohui se'en nu tsu'hue la xque' ti' tyi'in se'en nu ndloon tñan.

A cunta juin yu 'in Sara can': —Nan' mdaan 'in ta'a ngula sca mii tñi plata lo' cui' si'ya cha' tsu'hue re, a caja nu chcui' cua' ña'an ti cha' 'in.

Xacan' y cui' lyi'o yu Abraham 'in Ndiose si'ya cha' 'in yu Abimelec lo' m'ni chca ñi 'in yu lo'o nten 'in yu lo'o nchgaa nguso 'in yu.

Xa ncua cune' yu Isaac

Génesis 21.1-4

Cui' tsaña'an cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiose lo'o yu Abraham si'yana ntsu'hui cha' tyi'in sca sñe' yu lo'o Sara, cuaña'an yato'o. Yu Abraham mdi'in tyaa yu nii sñe' yu Isaac. Lo' cua' ntsu'hui yu sca ciento yjan xa nu mdi'in yu Isaac can'.

Xa nu ntsu'hui cuhui' 'in yu tsa snu' ti tsaan xacan' m'ni yu circuncida 'in cuhui', cui' tsaña'an cha' nu cua' y cui' Ndiose lo'o yu.

Tsu'hue ntsu'hui tiquee Sara can' si'yana cua' cula jun mdaa Ndiose sca sñe' jun.

Agar lo'o Ismael

Génesis 21.8-21

Cuaña'an ya ylo yu Isaac can' lo' cui' tsaan nu ngula' yti' yu xacan' m'ni yu Abraham sca ta'a tsatlyu lo'o nchgaa nguso 'in yu. Una lja nchca ta'a can',

na'an Sara si'yana yu Ismael, sñe' Agar, msty i lyi'o yu 'in yu Isaac.

Cui' xaa mtsa' Sara can' 'in yu Abraham lo' juin 'in yu: «Tsu'hue lati cha' tyi'o Agar lo'o sñe' si'yana a lo'o ntsu'hui cha' qui'ni ca'an cha' tsu'hue re 'in, cui' cha' tsu'hue nu qui'ni ca'an 'in sñe' na».

Ti'i 'a nga'an 'in yu Abraham si'ya cha' can' si'yana a nchca ti' yu tyi'o tso' yu Ismael sii' yu. Una Ndiose y cui' ñi lo'o yu lo' juin ñi: «Cu'ni cunta ña'an cha' nu y cui' Sara lo'o si'yana tso' nu 'in yu Isaac ntsu'hui cha' caan cha' tsu'hue nu cua' mdi'in tyaan lo'o. A cunta lo'o tso' nu 'in yu Ismael, sñe' Agar, nan' cu'nin cha' si'yana ca yu sca quichen tnu si'yana ticui' sñe' ca lca yu».

Yu Abraham mducua yu tñan cha' nu y cui' Ndiose lo'o yu lo' xca tlya can' mdaa yu jaslya 'in Agar lo'o sca cuijyin quijyin ntsu'hui tyi'a nu cui'ya ne' tucueen tsaa ne' lo'o sñe' ne'.

Mdo'o ne' nguiaa ne' lo'o yu lo' mdiyaa ne' sca se'en mtyi. Xa nu cua'

mdyi tyi'a lyi'ya ne' xacan' ngula' sti ne' 'in yu lyo' ti can' sca suun tin yca lo' ñan ti' ne' si'yana caja yu nu lyee nguityi ti' yu.

Mdo'o ne' nguiia tucua ne' sca se'en cua' tijyo' chin' si'yana a nchca ti' ne' ña'an ne' caja yu. Yu lyo' ti can' mdyisnan nguinan yu lo' ngune 'in Ndiose ña'an nguinan yu.

Ti' la ni' cuaan ngune y cui' sca anguje 'in Ndiose lo'o Agar lo' juin: «Agar, a cutsen si'yana Ndiose cua' ngune 'in ñi nguinan yu lyo' ti cua se'en su yu. Quia na'an lyaa 'in yu lo' a nchca cha' cula yaa' 'in yu si'yana nan' ntsu'hui cha' cu'nin 'in yu ca yu sca quichen tnu».

Xacan' m'ni Ndiose cha' si'yana mdiyaa xaa quiloo ne' Agar sca se'en nducua tyi'a. Cui' xaa ya y'ni cha'an ne' cuijyin quijyin can' 'in ne' lo' mdaa ne' 'in na yi'o yu Ismael.

Ndiose mda yaa' ñi 'in yu Ismael tsaya' ya ylo yu. Cui' se'en mtyi can' mdi'in yu, a cunta ncua yu sca yu nu tsu'hue ndugun lo'o quilyaa. Chon' nde'en can' jyi'an yu m'ni cha' jui cuilyi'o yu lo'o sca ne' cuna'an Egipto.

Ncua ja'an yu Abraham 'in Ndiose Génesis 22.1-19

Chon' nde'en can' Ndiose mdi'in tyaa ñi sca cha' lo'o yu Abraham, cha' na cha' ñi ca 'in yu ndiya qui'an ti' yu 'in

ñi. Lo' ndeña'an juin ñi 'in yu: «Abraham, yalo'o scati sñe', cui' yu nu ta'a la ti' 'in, tsalo'o 'in yu se'en Ica Moriah. Cui' loo qui'ya nu quitsan' 'in ntsu'hui cha' tiquin tucua 'in sñe' tloon tsaña'an nchca ti' sca sly'a', cuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni tnu 'ñan».

Tlya ti xca tsaan can' msu'hua Abraham xlyaa 'in burru 'in yu lo' msi'yu yu yca ndiquin nu cunajo'o 'in yu. Xacan' mdo'o yu nguaia yu lo'o sñe' yu lo'o tucua nguso 'in yu.

La xa nu cua' ca snan tsaan can' mdiyaa yu se'en ntsu'hui cha' cu'ni tnu yu 'in Ndiose. Lo' juin yu 'in nguso 'in yu: «Nde ti quinu um lo'o burru re lo' tsaa hua ti chin' se'en lo'o yu lyo' ti re, tsa y'ni tnu hua 'in Ndiose lo' cui' xaa xitucui hua».

Xacan' yu Abraham mdi'in tyaa yu yca ndiquin can' scun yu Isaac lo' cui' yu lyi'ya yu xlyu lo'o quii', chcuua yu mdo'o yu nguaia yu. Chin' ti se'en cua' nguaia yu xa nu juin yu Isaac lo'o yu: —Paa, nde lyi'ya na yca ndiquin lo'o

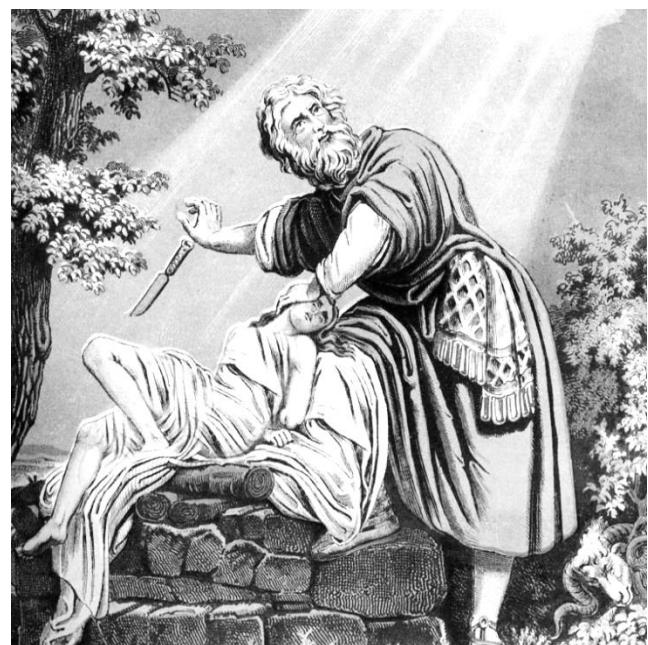
quii' una ¿la ta ncua sly'a' nu tquin tucua na tloo Ndiose?

Lo' mxcuén sti yu 'in yu: —Sñen', Ndiose jlyo ti' ñi ña'an ntsu'hui cha' culo tucua ñi sca sly'a' nu cunajo'o 'in na.

Lo' ti' yaa la yu ti' chin' se'en tsaya' mdiyaa yu se'en nu juin Ndiose lo'o yu, can' m'ni chu'hue yu Abraham sca se'en lo'o quee, chon' can' mdi'in tyaa yu yca ndiquin. Xacan' mscan' yu 'in yu Isaac lo' mjiyi'in xcua yu 'in loo yca ndiquin can'. Lo' ña'aan xa nu msñi yu xlyu 'in yu nu cujui yu 'in sñe' yu, ngune ycui' sca angujle ti' la ni' cuaan: —Abraham, Abraham.

Cui' xaa mxcuén yu: —Nde ndon.

Lo' juin la angujle can' 'in yu—A cu'ni ti'i lo'o sñe', cua' jlyo tin' si'yana ndiya qui'an ti' 'in Ndiose lo' a m'ni lyee' ti' 'in ñi xa nu juin ñi lo'o: "tyaa scati sñe' 'ñan".

Ña'aan mdyi y cui' angujle can' lo'o y u, na'an y u se'en ndon sca slyá' nu nguxeen yu'hui yca que lja quixin', msñi y u 'in 'in lo' mdiquin tucua y u 'in 'in tloo Ndiose tñan loo yu Isaac.

Yu Abraham mdi'in tyaa y u nii se'en can' "Ndiose taa ñi na nu n'ni cha' 'in na lo'o". Can' cha' ti' nchcui' ne' sca cha' si'yana Ndiose ntsu'hui cha' taa ñi na nu na jo'o 'in na loo qui'ya can'.

Xiya' msi'ya angujle 'in y u nu cua' nchca tucua juesa lo' juin 'in y u: «Ndiose juin ñi: "Tsaña'an nu m'ni, a m'ni lyee' ti' xa nu nen lo'o si'yana taa scati sñe' 'ñan, can' cha' chcuin' lo'o nu cha' ñi si'yana nan' cuan 'in lo' cu'nin cha' ca qui'an sñe' tsaña'an nchca ti' nducua cuii ni' cuaan lo' tsaña'an ndi'in ysin tu'hua tyi'a tujo'o.

A cunta a ntsu'hui cha' cu'ni na'an ti' sñe' tloo ta'a cusuun. Lo' ña'aan sca chcui chendyu ntsu'hui cha' cuan xu'hue ne' cha' tsu'hue 'ñan si'ya sñe', cui' si'yana mducua tñan ña'an nu nen lo'o"».

Xacan' mxitucui yu Abraham lo'o sñe' y u lo' nguila y u se'en nguinu ti'in nguso 'in y u, xacan' tsatlyu mdo'o y u yaan y u lo' nguila y u la se'en Ica Beerseba.

Cha' 'in Sara xa nu ngului Génesis 23.1-20

Xa nu ntsu'hui Sara sca ciento ntsu'hui cla nducua cti yjan xacan' ngului, cui' xa nu mdi'in quichen Hebrón loo yuu Canaán. Ti'i 'a nga'an 'in y u Abraham si'yana ngului Sara cuilyi'o y u. Xacan' ya ytsa' y u 'in nten ndi'in quichen can' lo' mñicha' y u 'in ne' cha' la tca cutsi' y u 'in Sara si'yana xi'i y u se'en can'. Mxcuen nten can' 'in y u: «Cu'ni um sca cha' tsu'hue lo' cu'ni cunta um cha' nu chcui' hua. 'Un ntsu'hui cha' cuiya' 'in um culohui um se'en nu nchca ti' um quitsi' nten 'in um si'yana Ica um sca nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose, a cunta cui' quichen re ndi'in um lo'o hua».

Xacan' tloo ndi'in nten quichen can' m'ni cuiya' y u Abraham cha' lo'o sca y u nu naan Efrón si'yana cujui' y u sca se'en nu quitsi' Sara. Ncua ti' y u si'yana a xñi y u siya' na una y u Abraham a nguinu tsu'hue tiquee lo'o

cha' can', can' cha' mjñan cha' tsu'hue 'in yu si'yana xñi yu siya' se'en can'. La xacan' mtsa' yu si'yana ntsu'hui lyoo na jacua ciento tñi plata. Cui' xaa msu'huia lysiya' yu Abraham 'in na lo' ni' sca tuquee mtsi' yu 'in Sara.

Cuaña'an yato'o nguinu se'en can' 'in yu, sca loo yuu nu nchcui' ne' lo'o Macpela.

Yu Isaac ncua cuilyi'o yu 'in Rebecca

Génesis 24, 25.5, 7-10

Yu Abraham cua' cula yu lo' Ndiose qui'an 'a cha' tsu'hue mdaa ñi 'in yu. Yato'o sca tsaan msi'ya yu 'in sca nguso 'in yu, cui' yu nu ndon loo lati 'in yu, nu ntsu'hui cunta nchgaa loo tñan ndi'in 'in yu, lo' juin yu 'in: —Nu cha' ñi s'ni chcuin' lo'o si'yana a nchcatin' tyi'in sñen' lo'o sca ne' cuna'an ndi'in quichen re, can' cha' tsu'hue lati tsaa se'en Ica Mesopotamia, la

cua culohui sca ne' cuna'an nu ta'a tyi'in sñen', cui' nu Ica ta nten 'in hua.

Xacan' mxcuén yu nguso can' 'in yu: —Cha' ne' cuna'an can' a xlyaa ne' caan ne' lo'o hua, ¿ña'an ta cu'ni hua xacan'? ¿Ta tsalo'o hua 'in sñe' um la cua, cui' loo yuu se'en mdo'o um?

Xacan' juin yu Abraham can': —A ntsu'hui cha' tsalo'o 'in sñen' la cua si'yana Ndiose nu nducua ni' cuaan, cui' ñi juin ñi lo'on si'yana tyi'on se'en ndi'in nten cula 'ñan. Lo' mdi'in tyaa ñi cha' si'yana quinu yuu re 'in sñen'.

Can' cha' tucua tñan ña'an cha' nu cunen lo'o lo' Ndiose ca'an tñan ñi anguje 'in ñi ca ta'a tsaa si'yana la cua tyi'o nu ca cuilyi'o sñen'. Lo' cha' ne' cuna'an can' a xlyaa ne' caan ne' lo'o, a su'huia cha' tiquee si'ya cha' can' una a tsalo'o 'in sñen' la cua.

Xacan' mxcuén yu nguso can' cha' nu ycuí' Abraham lo'o yu. Cui' xaa m'ni chu'hue yu nan nu cui'ya yu tsaa yu, cui' nan nu taa xu'hue yu se'en nu tiyaa yu. Xacan' mdo'o yu nguiaa yu, yalo'o yu tsa tii camello. Tyun tsaan yu'hui yu tucueen la xacan' mdiyaa yu quichen se'en mdi'in yu Nacor, cui' se'en lyi'ya loo Mesopotamia.

Tu'huia quichen can' nducua sca chco, can' mxitñan' yu si'yana cua' ngusiin tsaan, cui' braa nu ndyi'an 'ya ne' cuna'an tyi'a chco can'. Nguso 'in yu Abraham mdyisnan nchcui' lyi'o yu 'in Ndiose lo' nchcui' yu: «Ñi X'nan hua,

cui' Ndiose 'in Abraham, cu'ni um sca cha' tsu'hue lo'on si'yana tyi'o tsu'hue tñan nu nda'an, xcuen um 'ñan lo'o ña'an cha' nu nchca ti' ñi x'nan. Lo' cua' ñii quitan se'en nducua chco re lja nu ntsu'hui cha' caan 'ya ne' cuna'an tyi'a. Cha' na xcuen sca ne' cuna'an nu chcuin' lo'o culoo nducua la, xacan' ca cuiya' tin' si'yana can' nu cua' ngulohui um nu ca cuilyi'o yu Isaac. Xa nu jñan tyi'a co'on 'in ne' lo' ljuin ne' lo'on: "Co'o um tyi'a, a cunta culoo hua tyi'a co'o camello 'in um, xacan' ca cuiya' tin' si'yana cua' mxciuen um cha' nu nchca ti' Abraham, ñi x'nan"».

Ñi lya tyi y cui' lyi'o yu 'in Ndiose xa mdiyaan sca ne' cuna'an nu ljan 'ya sca te'en tyi'a. (Lo' ne' cuna'an can' naan ne' Rebeca, sñe' yu Betuel, sñe' ta'a ngula Abraham. Ne' Rebeca can' ndyi'ya 'a ndyon ne' lo' a nchca sca yu qui'yu qui'ni ca'an 'in ne').

Xacan' mdyi'ya ne' te'en nducua scun ne' nu xñi ne' tyi'a. Xa nu cua' mxitucui ne' nguiaa ne' xacan' mdo'o yu nguso can' ya ycuu yu 'in ne' lo' juin yu: —Cu'ni um sca cha' tsu'hue taa um tsachin' tyi'a co'o hua.

Cui' xaa ti mdyi'ya ne' te'en tyi'a 'in ne' lo' juin ne': —Nde tyi'a co'o um.

Xa nu cua' mdyi yi'o yu tyi'a xacan' juin ne' cuna'an can': —Lo'o camello 'in um taa hua tyi'a co'o 'in.

Cui' xaa m'ni cha'an ne' se'en ndyi'yo 'ni tyi'a can', tyun ya' ya 'ya ne' 'in na tsaya' nu mdyi yi'o camello can'. Lja xacan' nducua y'ni cunta yu nguso can' 'in ne' lo' ñan ti' yu cha' cui' ca ne' ca Ica nu cua' ngulohui Ndiose.

Xa mdyi yi'o 'ni can' tyi'a xacan' yu nguso can' mdi'in tyaa yu sca cui' oro siyen' ne' cuna'an can', a cunta lo'o yni yaa' ne' msu'hua yu tucua cui' nu chacui' oro. Xacan' juin yu 'in ne': —¿Ti ca ta Ica nten cula 'in um? ¿Lo' ta caja se'en quinu hua se'en ndi'in sti um tla re ñii?

Xacan' mxciuen ne' cuna'an can': —Huare Ica hua sñe' Betuel, cui' nu Ica sñe' Nacor. Caja se'en quinu um la ña'an 'in sti hua tla re ñii, a cunta caja na nu cu camello 'in um.

Cui' xaa mdyi'ya xtyin' yu nguso can' lyuu lo' m'ni tnu yu 'in Ndiose lo' nchcui' yu: «Tlyu ca cha' tsu'hue n'ni

Ndiose, cui' Ndiose 'in Abraham, ña'an mxcuén ñi cha' nu nchca ti' yu, cui' ñi mdaa ñi cha' cuiya' mdiyaan se'en ndi'in ta nten 'in yu».

Cui' xaa mdo'o ne' Rebeca nguia ytsa' 'in jyi'an nchgaa cha' nu yato'o. Lo' ndi'in sca ta'a ngula ne', naan yu Laban. Xa na'an yu nguila lo'o cuiii' nu ndi'in yni yaa', cui' xaa ya na'an yu la se'en nducua chco can' se'en mdiyaan yu nguso can'. Chcui' ña'an cha' nu mdaa Rebeca na'an yu.

Lo' juin yu 'in yu nguso can': «'Un nu nda'an si'ya cha' cuiya' 'in Ndiose, cu'ni um sca cha' tsu'hue lo' quiaa na la ña'an se'en ndi'in hua. ¿Ña'an ta

quinu um la re?, lo' na cua' m'ni chu'hue hua se'en quinu um lo' cui' cua quinu 'ni 'in um».

Xacan' mdiyaa yu nguso can' la ña'an lo' yu Laban mxtin' yu su'hua 'ni can' lo' mdaa yu na ycu 'in, a cunta nguia 'ya yu tysi'a quiten quiya' yu nguso can' lo'o ta'a nda'an yu.

Xa nu cua' nducua na nu cu yu nguso can' xacan' juin yu: —A cuan xu'huen na nu nducua re cha' si'i la cua' ycuin' tñan nu nda'an.

Xacan' juin yu Laban: —Chcui' um cha' ñi tñan nda'an um.

Xacan' mdyisnan ycu' yu nguso can' lo' juin yu: —Nan' lcan nguso 'in Abraham. Lo' Ndiose qui'an 'a cha' tsu'hue cua' mdaa ñi 'in yu, m'ni cuiliya' ñi 'in yu, mdaa ñi slyá', mdaa ñi bta, camello lo'o burru, lo'o nan oro lo'o plata, a cunta mdaa ñi nguso 'in yu.

Lo' la cua' cula yu xacan' mdaa Ndiose sca sñe' yu lo'o nten 'in yu, cui' yu nu quinu lo'o nchgaa cha' tsu'hue can' 'in sti yu, can' cha' lnyaan cua' ñii, tñan nguloo sti yu 'ñan si'yana a nchca ti' sti yu ca cuiliyo sñe' yu 'in sca ne' cuna'an ndi'in quichen se'en ndi'in yu, cui' ca nu caja cuiliyo yu lo'o ticuii' ta nten 'in sti yu, cui' sca ne' cuna'an nu ndi'in nde re.

Can' cha' nen lo'o Abraham: "Cha' ne' cuna'an can' a xlya ne' caan

ne' lo'o hua, ¿ña'an ta cu'ni hua xacan?" Lo' ndeña'an mxcuén yu 'ñan: "Nan' nchgaa cha' ja'an 'in Ndiose, cui' ñi ca'an tñan ñi angujle 'in ñi ta'a tsaa si'yana tyi'o tsu'hue tñan nu tsaa lo' can lo'o sca ne' cuna'an ta'a tyi'in sñen', cui' ta nten 'in stin."

Lo' ti' juin la yu 'ñan: "Lo' cha' a taa jun cha' cuiya' tyi'o ne' cuna'an can', si'i cunta 'in Ica can' lo' a su'hua cha' tiquee lyee la."

Can' cha' msu'huan juesa ljetaan lo' mdyiaan se'en nducua chco cua. Mdyisnan ycuin' lyi'on 'in Ndiose si'ya cha' re, xa nu cua' mdyiaan sca ne' cuna'an nu cui'ya tyi'a. Cui' ña'an nu ycuin' lo'o Ndiose, cuaña'an yato'o.

Xacan' mjñan tyi'a co'on 'in ne' re lo' juin ne' lo'on si'yana lo'o camello 'ñan taa ne' tyi'a co'o 'in. Lo' ñan tin' xacan', "ta xtyi ti' re ne' cuna'an cua' ngulohui Ndiose ca cuilyi'o sñe' Abraham."

Mñichan' 'in ne': "¿Ti ca ta Ica nten cula 'in um?" Mxcuen ne' 'ñan si'yana Ica ne' sñe' Betuel, cui' sñe' Nacor. Xacan' mdaan cui' nu tyi'in yni yaa' ne' lo' mdyi'ya xtyin' la lyuu mdyaan xu'hue 'in Ndiose si'yana mdyian lo'o ñi 'ñan la re tsu'hue cha', cui' la re tyi'o nu ca cuilyi'o yu Isaac, sñe' Abraham. Can' cha' cua' ñii nchca tin' quitsa' um 'ñan, cha' na xcuén um 'ñan lo'o cha' nu nchca ti' Abraham lo'

cha' na a xcuén um 'ñan lo'o cha' re, ca la tiquee um si'yana ca cuiya' tin'.

Xacan' mxcuén yu Betuel lo'o Laban: —A tca xcuán tloo hua cha' re cha' na Ica na cha' cuiya' 'in Ndiose, ñi a tca ljuin hua ta a taa hua 'in. Can' cha' cua' ñii, tca tsalo'o um 'in Rebeca ca nten 'in yu Isaac, sñe' Abraham, tsaña'an nu mdo'o tñan 'in um.

Xa nu mdyi ycuí' yu cha' can', cui' xaa mdyi'ya xtyin' yu nguso can' la lyuu lo' mdyaa yu xu'hue 'in Ndiose. Xacan' ngulyoo yu na nu lyi'ya yu lo' mdaa yu 'in na 'in nu Rebeca cui' nan oro lo'o plata lo'o ste' ne', a cunta mdaa xu'hue yu nan 'in ta'a ngula ne' lo'o jyi'an ne'.

Xa cua' ncua cuiya' cha' can' xacan' ycu siin yu tsatlyu lo'o nchgaa ta'a nda'an yu, can' nguinu yu sca tla. Lo' xca tsaan can', xa nu cua' ngu'ya xaa xacan' juin yu nguso can': —Cua'

quiaa hua ñii lo' tsalo'o hua 'in Rebeca se'en ndi'in ñi x'nan hua.

Xacan' mxciuen ta'a ngula Rebeca can' lo'o jyi'an lo' juin jun: —Nchca ti' hua cha' ti' quinu Rebeca lo'o hua siya' cha tii ti tsaan, la xacan' tca tsalo'o um 'in.

Xacan' juin yu nguso can': —Cu'ni um sca cha' tsu'hue a xican' ti'in um 'ñan lo'o cha' re si'yana Ndiose mda yaa' ñi 'ñan lo'o tñan nu nda'an. Can' cha' taa um cha' cuiya' tsalo'o hua 'in ne' cuna'an re se'en ndi'in ñi x'nan hua.

Xacan' mxciuen jun 'in yu nguso can': —Cuñicha' hua 'in culoo nducua la cha' ña'an ljuin, cha' xlyaa tsaa lo'o um.

Xacan' mxi'ya jun 'in Rebeca lo' juin jun lo'o: —¿Ta nchca ti' um tsaa lo'o nten nu mdiyaan re?

Lo' mxciuen ne' xacan': —Tsaa hua.

Xacan' mdaa jun cha' cuiya' tyi'o tsaa lo'o yu nguso can' lo'o xca ne' cuna'an nu lca nguso 'in Rebeca can' ta'a tsaa. Xa nu msla' jun 'in Rebeca, ndeña'an juin jun lo'o: —Cha' Ndiose ljuin ñi ca um jyi'an quichen tnu lo' cui' sñe' um ntsu'hui cha' quinu lo'o yuu 'in ta'a cusuun.

Xacan' yten tucua Rebeca chon' camello, ticui' cuaña'an lo'o nu lca nguso 'in yten tucua chon' camello lo' mdacui ncha'an ne' 'in yu nguso can',

mdo'o ne' yaan ne'. Lo' tyun tsaan yu'hui lyiji ne' tucueen lo'o yu.

Nde cua' ngusiin xa nu cua' quila ti ne' se'en ndi'in yu Abraham, yu Isaac cui' ti can' nxiton yu xa nu na'an yu lnyaan camello can'. Cui' cuaña'an lo'o Rebeca mdiyaa xaa quiloo se'en lnyaan yu Isaac. Xacan' mñicha' Rebeca 'in yu nguso' can' lo' juin: «¿Ti ca lca nu lnyaan cua?»

Cui' xaa ngu'ya ne' chon' camello can' xa nu ncua cuiya' ti' ne' si'yana yu Isaac ca lca yu. Mducun ne' tloo ne' lo'o sca te' ña'an cha' nu cua' ntsu'hui 'in ne'.

Xacan' mtsa' yu nguso can' 'in yu Isaac nchgaa cha' nu yato'o lo' yu Isaac yalo'o yu 'in Rebeca la se'en ndi'in yu, cui' se'en mdi'in jyi'an yu.

Cuaña'an yato'o mdi'in yu lo'o ne' lo' lyee 'a Ica tiquee yu lo'o ne'. Mdaa ne' cha' tnu tiquee 'in yu loo nu ti'i nga'an 'in yu ngujui jyi'an yu.

Yu Abraham mdu'hui yu chendyu sca ciento ntsu'hui snan yla ntsu'hui 'tñu yjan xacan' ngujui yu. Cui' se'en mtsi' Sara, can' mtsi' yu. Yu Isaac lo'o yu Ismael ya tsi' yu 'in sti yu ni' tuquee se'en Ica Macpela, se'en msi'i sti yu ti' culoo.

Ndiose m'ni ñi cha' ca qui'an la cha' tsu'hue 'in yu Isaac, cui' loo yuu se'en mdi'in sti yu can' nguinu ti'in yu, luhua' se'en nducua sca chco naan: "Cui' ñi nu lo'o ca lo' ña'an ñi 'ñan".

Lo' yu Ismael mdi'in tsa tichcua sñe' yu, xa ngujui yu ntsu'hui yu sca ciento ntsu'hui cla tyi ntsu'hui cati yjan. Cunda scaa sñe' yu nguloo tñan 'in cunda scaa quichen se'en nu mdi'in yu.

Cha' 'in yu Jacob lo'o yu Esaú

Génesis 25.19-34; 26.1-5, 12-35

Yu Isaac can' ntsu'hui yu tucua yla yjan xa yten ti'in yu lo'o ne' Rebeca,

sñe' Betuel. Ta'a ngula ne' Ica yu Laban. Rebeca a nchca tyi'in sñe' lo'o yu Isaac, can' cha' mjñan yu 'in Ndiose si'ya cha' 'in lo' Ndiose mxcuén ñi cha' nu y cui' yu. Yato'o xa mxilyo ña'an Rebeca can', chcuá sñe' lo' scasca can' nxuun ta'a siya' ti' lyijyi tyi'in. Lo' ndeña'an ñan ti' Rebeca xacan': «Cha' ndeña'an tsa quiñan xuun re xa nu cua' ndi'in, ñi cha' la ta ti' tyu'hui hua chendyu cha' na can' cha' ña'an hua».

Cui' si'ya cha' can' y cui' lyi'o 'in Ndiose. Lo' ndeña'an mxcuén ñi 'in: «Tucua quichen tnu cua' lyi'ya lo' cui' tucua quichen can' ca Ica nu cua' nsuun cua' ñii, sca can' lyee la juesa 'in que 'in ta'a, lo' nu cune' la can' ntsu'hui cha' culoo yu tñan 'in nu cula la can'».

Xa mdiyaa tsaan nu tyi'in sñe' Rebeca can', chcuáa can' mdi'in. Yu nu mdi'in culoo can' nga'a yu lo' lyee quichan' yu, can' yu ncua naan Esaú. Cui' ña'an cua' lyjaan xca yu, can' yu nsñi si ncun quiya' yu nu cula la can', can' cha' naan yu Jacob.

Snan yla yjan ntsu'hui yu Isaac xa nu mdi'in chcuua sñe' yu.

Yu xuhue can' nguia nguilo, yu Esaú chacui' tñan ni' quixin' n'ni yu, a cunta ndujui yu 'ni quixin' una yu Jacob nchgaa xaa nguilyu yu ni' te' na'an, tsa 'in ti sly'a' n'ni cunta yu lo' a sca la cha' ntsu'hui tiquee yu. Yu Isaac can' lyee la ndyu'hui cuiya' ti' 'in yu Esaú si'yana nchcu yu 'ni nu ndujui yu can' una Rebeca lyee la ndyu'hui cuiya' ti' 'in yu Jacob.

Yato'o sca tsaan can', yu Jacob ndique' yu scua nu cu yu, lja xacan' nguila yu Esaú yaa yu ni' quixin', lyee ncua tñan' yu. Lo' juin yu 'in yu Jacob: —Taa tsachin' na nu ndique' cua cun si'yana cua' cajan tin lyee nguite' tin'.

Mxcuen yu Jacob 'in yu: —Taan na cu, una taa cha' cuiya' nu m'ni ca'an 'in 'ñan, tsaña'an nchca ti' sca nu culoo.

Xacan' mxcuen yu Esaú can': —A sca cunta ntsu'hui 'ñan Ican nu culoo lo' ndeña'an ndijin yte' tin'.

Xacan' juin yu Jacob can': —Ti'in tyaa cha' can' lo'on lo'o nu chcui Ica tiquee.

Cui' xaa ycu' yu Esaú: —Ndiose jlyo ti' ñi si'yana quinu cha' cuiya' re 'in.

Cuaña'an yato'o nguinu cha' cuiya' can' 'in yu Jacob tsaña'an nchca ti' sca yu nu culoo. Cui' xaa mdia yu na nu ycu yu Esaú can', xa mdyi ycu yu mdo'o yu nguiaa yu lo' a msu'hua yu cha' tiquee yu ña'an cha' nu ycu' yu.

Cui' yjan can' ngu'ya sca bju'ñan sca chcui se'en can', can' cha' mcha'an ti'in yu Isaac, ya ti'in yu se'en Ica Gerar, cui' quichen se'en ndloo Abimelec tñan ree 'in ne' filisteo.

Can' ngulo'o tloo Ñi X'nan na 'in yu Isaac lo' juin ñi 'in yu: «A tsaa se'en Ica Egipto, tsu'hue lati quinu se'en nu nan' cunen lo'o, tsa quiñan nde re lo' nan' tayaan' 'in, ndi'in lo'o tsala xaa si'yana cui' 'in sñe' ntsu'hui cha' qui'ni ca'an yuu re tsaña'an nu cua' mdi'in tayaan cha' lo'o Abraham nu ncua sti.

Nan' cu'nin cha' si'yana cuton sñe' tsaña'an nducua cuii ni' cuaan. Lo' cui' sñe' ca qui'ni ca'an ña'aan yuu re 'in, a cunta ña'aan nten chendyu chcuan ne' cha' tsu'hue re, cui' tsaña'an nu cua' nen lo'o Abraham nu ncua ja'an 'ñan lo' mducua tñan nchgaa cha' nu ycuin' lo'o».

Cuaña'an yato'o nguinu yu Isaac quichen can', cui' yjan can' yta yu

jyaan lo' Ndiose m'ni ñi cha' tsu'hue ncua tñan na 'in yu. Ncua cuilyiya' yu lyee ya' lo' cui' tsaña'an qui'an sly'a' ndi'in 'in yu, cuaña'an qui'an bta, a cunta qui'an nguso 'in yu.

Ne' filisteo can' mdyisnan m'ni njñan ti' ne' si'ya cha' cuilyiya' nu ndi'in 'in yu Isaac, can' cha' juin Abimelec can' lo'o yu: «Tsu'hue lati tyi'o re si'yana lyee la nchca cuilyiya' que 'in huare'».

Xacan' mdo'o yu Isaac quichen can' lo' mdiyaa yu se'en mdi'in sti yu, cui' se'en lyi'ya loo quichen Gerar. Xiya' m'ni yu cha' mdyi'o yuu ni' chco nu mtñan sti yu ti' culoo, si'yana ne' filisteo m'ni cha'an ne' 'in na. Cui' ña'an nu mdi'in tyaa sti yu nii chco can', cui' cuaña'an ngulo'o naan yu 'in na.

A cunta yu Isaac mtñan yu xca chco cha' nu 'in yu, una cui' si'ya cha' njñan ti' can' jui nu mducui lyi'o 'in yu. Yu nguso can' 'in yu Isaac mtñan yu xca chco lo' ticui' ti ña'an m'ni njñan ti'

ne' lo'o yu. Xacan' mdo'o yu Isaac nguiaa yu sca se'en tijyo' la, can' m'ni yu cha' nguiaa' xca chco lo' a tucui 'a nu ti' m'ni njñan ti' lo'o yu xacan'.

Mdi'in tyaa yu nii chco can' Rehobot, lo' juin yu: «La ñii mdaa Ñi X'nan na cha' cuiya' cu'ni na tñan tsu'hue ti Ica, lo' cui' ñi ntsu'hui cha' ti' taa la ñi cha' tsu'hue 'in na».

Xacan' mdo'o yu Isaac nguiaa yu se'en Ica Beerseba, tla nu mdiyaa yu can' y cui' lyi'o Ñi X'nan na 'in yu lo' juin ñi: «Nan' Ican Ndiose 'in Abraham nu ncua sti, a cutsen si'yana nan' ndi'in lo'o. Cui' si'ya cha' 'in Abraham nu ncua nguso 'ñan, cu'nin tsu'hue lo'o lo' cu'nin cha' lyee ya' cuton sñe'.

Xacan' m'ni chu'hue yu Isaac can' sca se'en lo'o quee, can' m'ni tnu yu 'in Ndiose, a cunta cui' can' nguinu yu lo' nguso 'in yu mdyisnan mtñan yu xca chco.

Yato'o sca tsaan mdiyaa yu Abimelec se'en ndi'in yu Isaac, tsatlyu lo'o tucua snan yu ta'a lyi'ya yu tñan, m'ni cuiya' yu cha' si'yana a tucua suun 'a yu cha' cusuun scasca yu. Xacan' m'ni yu Isaac sca ta'a tsatlyu lo'o yu can'. Xca tsaan can' scasca yu mdi'in tyaa yu sca ca 'in yu si'ya cha' nu cua' m'ni cuiya' yu, xacan' lo'o cha' tsu'hue msla' ta'a yu scasca yu.

Cui' tsaan can' nguila yu nguso 'in yu Isaac lo' mdaa yu suun si'yana tlya tyi'a nducua ni' chco nu mjñi yu, can'

cha' mdi'in tyaa yu Isaac nii chco can' Seba. Cuaña'an nguinu nii quichen can' Beerseba.

Yato'o xa nu ntsu'hui yu Esaú tucua yla yjan xacan' jui cuily'i'o yu lo'o sca ne' heteo naan Judit, a cunta jui cuily'i'o yu lo'o xca ne' cuna'an naan Basemat, ticui' ne' heteo lca ne' can'. Yu Isaac lo'o Rebeca, a nguinu tsu'hue tiquee jun lo'o chcuua ne' cuna'an nu ndi'in lyi'o yu Esaú can'.

**Nguñi lyi'o yu Jacob 'in sti yu
lo'o ta'a yu**

Génesis 27.1-28.1-9

Yu Isaac can' cua' cula yu, a cunta cua' ngujui xaa quiloo yu. Sca tsaan msi'ya yu 'in yu Esaú lo' juin yu 'in: —Sñen'.

Mxcuen yu Esaú can': —Chcui' um lo'on cha' ñi cha' nchca ti' um.

Xacan' juin yu Isaac can': —Nu'huin cua' jlyo ti' si'yana cua' culan lo' a jlyo tin' ñi xaa ntsu'hui cha' cajan. Can' cha' nchca tin' si'yana xñi quilyaa 'in lo' tsaa ni' quixin', tsa yjui sca 'ni lo' cu'ni chu'hue 'in 'in ña'an nu ndiyaa tin' najo'o 'ñan, xacan' taan nchgaa cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in lja nu ti' lo'on.

Xacan' mdo'o yu Esaú can' nguiaa ni' quixin'. Nchgaa cha' nu ycui' yu Isaac can' ngune 'in Rebeca.

Xacan' ycui' Rebeca can' lo'o yu Jacob lo' juin 'in yu: —Sñen', ngune 'in hua ycui' sti um lo'o Esaú si'yana tsa yjui sca 'ni nu cu sti um lo' cu'ni chu'hue 'in 'in ña'an nu ndiyaa ti'. Xacan' taa cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in Esaú lja nu ti' lo'o.

Can' cha' cua' ñii sñen', nchcui' hua lo'o um si'yana tsa 'ya tucua sly'a' nu tsu'hue ti ña'an lo' cu'ni chu'hue hua 'in 'in ña'an nu ndiyaa ti' sti um. Xacan' tsalo'o um 'in na cu sti um lo' 'in um ntsu'hui cha' qui'ni ca'an nchgaa cha' tsu'hue nu taa sti um.

Xacan' mxcuen yu Jacob 'in jyi'an yu: —Una yu ta'a hua, lyee 'a quichan' yu lo' huare' a ña'an hua cuaña'an. Cha' sti hua cula' 'in hua, cui' xaa chu'hui lyoo 'in hua si'yana huare lca hua lo' ljuin si'yana ngui'ni hua sca mayan lo'o. Loo nu taa cha' tsu'hue 'in hua, tsato'o culoo yuhue' 'in hua.

Una mxcuen jyi'an yu: —A 'ni cha' siya' chon' hua caan yuhue' can',

tsaloo ti ca ja'an um cha' nu chcui'
hua lo' tsa 'ya sly'a cu'a.

Xacan' mdo'o yu Jacob nguia 'ya sly'a
can' lo' m'ni chu'hue jyi'an yu 'in 'in
tsaña'an nu ndiyaa ti' sti yu. Xacan'
mxico' jyi'an yu 'in yu lo'o ste' yu Esaú
lo' a cunta nguxen jyi'an yu quijyin
sly'a can' scun yu lo'o yni yu.

Xacan' yalo'o yu Jacob can' na nu cu
sti yu lo' juin yu: —Paa.

Mxcuen sti yu: —Nde nducuan, sñen'.
¿Ti ña'an ta sñen' nu Ica nu'huin?

Xacan' mxciuen yu Jacob: —Nan' Ican
yu Esaú, sñe' um yu nu culoo can'.
Cua' Ica na nu cu um ña'an nu nchca
ti' um, can' cha' cua' ñii tysi tucua um
lo' cu um 'ni nu yjuin, xacan' taa um
nchgaa cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha'
qui'ni ca'an 'ñan.

Xacan' mñicha' yu Isaac can' 'in yu lo'
juin yu: —¿Ña'an ta ncua jui 'in 'in
ndla 'a?

Mxcuen yu xacan': —Ndiose 'in um,
can' ñi nu mda yaa' 'ñan jui 'ni re.

Xacan' juin yu Isaac can': —Quiaan
cui' la sñen' lo' culan' 'in si'yana ca
cuiya' tin' cha' ta cui' ca Esaú ca Ica.

Jacob can' mdiyaa cui' la tloo sti
si'yana cula' yu 'in. Xacan' juin yu
Isaac: —Tyi'i nchcui' Jacob nen 'ñan
una cua' Ica na scun yu Esaú nguilan'.

Can' cha' a yu'hui lyoo yu Isaac 'in yu
Jacob si'yana scun yu quichan' na
tsaña'an nchca ti' scun yu Esaú. Una
xa nu cua' taa yu Isaac cha' tsu'hue
can' 'in sñe' yu, xiya' mxitucui yu
mñicha' yu 'in lo' juin yu: —¿Ta cui' ca
Esaú Ica xacan'?

Mxcuen yu Jacob can': —Cui' na.

Xacan' juin sti yu 'in yu: —Xu'huu na
cun cui' 'ni nu yjui lo' nan' taan cha'
tsu'hue nu qui'ni ca'an 'in.

Xacan' msu'huu yu Jacob nan nu cu sti
yu, a cunta lyi'ya yu vino nu co'o sti
yu. Xa nu cua' mdyi ycu sti yu xacan'
juin yu: —Quiaan cui' la sñen' lo' xñi
ynin.

Xa nu mdiyaa yu cui' ti se'en nducua
sti yu, ngüi ti' yu tyi'i ste' yu Esaú. La
xacan' mdaa yu cha' tsu'hue nu
ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in yu.

Lo' juin sti yu 'in yu: —Nde tyi'i sñen'
tsaña'an nchca ti' tyi'i ni' quixin', sca
se'en nu cua' Ica ncuan Ndiose, cui' ñi
tyi'ya ñi quo si'yana ca tñan nchgaa

loo na nu cuta. Qui'an nten nu ca nguso 'in lo' ña'aan nten chendyu tyi'ya xtyin' ne' tloo, a cunta cui' culoo tñan 'in ta'a lo' tyi'ya xtyin' yu tloo. Nu culoo yuhue' 'in, cui' cuaña'an tyi'o yuhue' 'in can' lo' nu cuan 'in, lo'o can' cuan Ndiose 'in.

Lo' ña'an mdyi y cui' yu Isaac cha' can' nguila yu Esaú yaa yu ni' quixin'. Lo' mdyisnan m'ni chu'hue yu nan nu cu sti yu. Yalo'o yu 'in na se'en nducua sti yu xa cua' mque' na lo' juin yu: —Paa, tyi tucua um lo' cu um 'ni nu yjuin lo' taa um cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'ñan.

Xacan' mñicha' sti yu 'in yu lo' juin yu: —¿Ti ca Ica nu'huin?

Mxcuen yu 'in: —Nan' Ican Esaú, sñe' um yu nu culoo can'.

Yu Isaac can' ndyijyin ya' nduhue ti' yu cha' can', hasta mchcun ca y cui' yu lo' juin yu: —Una ta'a ngula cua' yan lo'o 'ni quixin' lo' mdaa na y cun lo' nan' mdaan cha' tsu'hue 'in can'.

Xa nu ngune 'in yu Esaú ña'an cha' nu y cui' sti yu, cui' xaa mdo'o ynan yu si'yana ti'i nga'an 'in yu lo' juin yu: —Tyaa um cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'ñan nan'.

Juin sti yu xacan': —Una cua' yaan ta'a lo' nguñilyi'o yu 'ñan, cua' mchcuan yu cunta cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in.

Xacan' juin yu Esaú: —Ta can' cha' mdi'in tyaa um nii yu si'yana ca naan yu Jacob, lo' cua' ñii cua' nchca tucua ya' nñi lyi'o yu 'ñan, culoo mchcuan yu cha' cuiya' nu ntsu'hui 'ñan si'yana Ican sca yu culoo lo' cua' ñii cua' mchcuan yu cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'ñan. ¿Ta a ndyijyi 'a ña'an ti' taa um cha' tsu'hue can' 'ñan?

Xacan' mxcuén sti yu 'in yu: —Ña'an jan ñi, nan' cua' mdaan cha' cuiya' 'in yu Jacob si'yana culoo yu tñan 'in, tsatlyu lo'o sñe' ntsu'hui cha' ca um nguso 'in yu Jacob, a cunta cua' mdi'in tyaan cha' si'yana ca tñan nchgaa loo na nu cuta yu. Una cua' ñii, ¿ña'an ta cu'nin lo'o nu'huin?

Xacan' ti' juin la yu Esaú can': —¿Ta andyijyi 'a ña'an ti' tyi'o la cha' tsu'hue 'in um? Lo'on nan' nchca tin' si'yana qui'ni ca'an cha' tsu'hue 'ñan.

Xiya' mdo'o ynan yu cueen ya'. Xacan' juin yu Isaac can': —Nu'huin ntsu'hui cha' tsa ti'in sca se'en nu jo'o ti nchca tñan nan, cui' lo'o spada 'in tyijin yu'hui 'in lo' ca nguso 'in ta'a. Una xa nu cua' lyee ti' ntsu'hui cha' tyi'o laa tuyaa' yu.

Ti' xacan' yten cha' nsin' ti' tiquee yu Esaú lo'o yu Jacob ta'a ngula yu, cui' si'ya cha' tsu'hue nu mchcuan yu cunta. Lo' ndeña'an ñan ti' yu Esaú: «Xa tiyaa tsaan nu caja stin xacan' cujuin 'in yu Jacob ta'a ngulan».

Jui nu mtsa' 'in Rebeca ña'an ntsu'hui tiquee yu Esaú xacan' msi'ya Rebeca 'in yu Jacob lo' juin: «Ta'a ngula um nu Esaú nchcui' si'yana cujui 'in um, can' cha' chcui' hua lo'o um, tsu'hue lati tsaa um quichen Harán se'en ndi'in ta'a ngula hua nu Laban.

Can' quinu um lo'o hasta la xa nu tyi'o cha' nsin' ti' tiquee ta'a um. Lo' ca'an tñan hua sca suun 'in um xa nu cua' mdijin cha' can' lo' xitucui um quiaan nde re xiya' si'yana a nchca ti' hua quinan' um ta'a chcuua um».

Xacan' mtsa' Rebeca can' 'in yu Isaac lo' juin: «Cua' yatii cha' tlyu ti' 'in hua si'ya tucua ne' cuna'an 'in nu Esaú. Lo' cha' cuaña'an cu'ni nu Jacob tyi'in lyi'o 'in ne' cuna'an ndi'in re, ¿ña'an ta cu'ni hua xacan'? Tsu'hue lati caja hua si'yana cua' yatii cha' tlyu ti' 'in hua».

Xacan' msi'ya yu Isaac 'in yu Jacob lo' juin yu 'in: «A ntsu'hui cha' ca cuilyi'o 'in ne' cuna'an ndi'in quichen Canaán. Tsu'hue lati tsaa se'en Ica Padanaram, la se'en mdi'in Betuel ñi nu

ncua sti cula, can' caja cuilyi'o lo'o sca sñe' yu Laban ta'a ngula jyi'an. Scati Ndiose nu tlyu lati taa ñi cha' tsu'hue 'in lo' cu'ni ñi cha' cuton sñe' si'yana cui' loo ta nten 'in tyi'o tyun quichen tnu.

Cui' cha' tsu'hue nu cua' mdi'in tyaa ñi lo'o Abraham ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in tsatlyu lo'o sñe'. Cui' loo yuu re se'en ndi'in na cua' ñii ntsu'hui cha' culoo um tñan si'yana Ndiose cua' mxnu ñi 'in na 'in Abraham».

Cuaña'an yato'o ngua'an tñan yu Isaac 'in yu Jacob la se'en Ica Padan-aram. Yu Jacob mdo'o yu nguiiaa yu lo' mdiyaa yu se'en ndi'in yu Laban sñe' Betuel ne' arameo, lo' yu Laban can' Ica ta'a ngula Rebeca jyi'an yu Jacob lo'o yu Esaú.

Xa nu na'an yu Esaú si'yana sti yu cua' ngua'an tñan 'in yu Jacob tsaa yu se'en Ica Padan-aram nu caja cuilyi'o yu lo'o ticuii' ta nten 'in yu, cui' xaa ngu'ya yu cha' tiyaa si'yana a nchca ti' ti yu 'in ne' cuna'an Canaán. Can' cha' yaa yu se'en ndi'in yu Ismael sñe' Abraham lo' m'ni cuiya' yu cha' lo'o yu si'yana tyi'in yu lo'o sca sñe' yu, a cunta cua' ndi'in tucua ne' cuna'an Canaán 'in yu Esaú.

Ycui' sla yu Jacob se'en Ica Bet-el Génesis 28.1-22

Xacan' mdo'o yu Jacob quichen Beerseba, msñi yu tucueen nguiiaa

se'en Ica Harán. Xa cua' ngusiin tsaan can' mxitñan yu si'yana cua' qui'ya tla, msñi yu sca quee nu chcua que yu caja' yu.

Lo' ndeña'an mdyisnan ycui' sla yu: Na'an yu ndon sca yca ndiyia' nu ndiyaa la ni' cuaan. Ti' la can' sca ña'an ti ndo'o anguje 'in Ndiose, ndyi'ya nde lyuu lo' nchcuen nde cuaan.

A cunta na'an yu ndon Ñi X'nan na se'en su yu lo' ndeña'an nchcui' ñi lo'o yu: «Nan' Ican Ndiose X'nan, cui' Ndiose 'in yu Abraham, Ndiose 'in yu Isaac, se'en su cua' ñii ntsu'hui cha' qui'ni ca'an na 'in lo'o sñe', a cunta cuton sñe' tsaña'an nchca ti' sñi yuu lo' scasca tso' ntsu'hui cha' quine yu'hui can', ña'aan nten chendyu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an cha' tsu'hue can' 'in ne' si'ya nu'huin lo'o sñe'.

Lo' nan' ndi'in lo'o nchgaa xaa, cu'nin cuntan 'in la ña'an ti nguiiaa lo' cu'nin cha' xitucui loo yuu re xiya', a siya' cula yaan' 'in si'yana nchgaa cha' re ntsu'hui cha' tsato'o na».

Cui' xaa mjin xaa ti' yu Jacob can' lo' ñan ti' yu: «Nu cha' ñi ca si'yana Ni X'nan na ndi'in ñi re lo' nan' a ncua jlyo tin'». Ytsen yu xacan' lo' ngu'ya yu cha' tiyaa si'yana sca se'en luhui 'a Ica na, na'an 'in Ndiose se'en nguila tucua ni' cuaan.

Ña'aan ngu'ya xaa mdyi tucui yu lo' mdi'in tyon yu quee nu mducua que yu, a cunta mslo tucua yu ceite chon' na si'yana sca se'en nu luhui 'a ca Ica na. Lo' mdi'in tyaa yu nii se'en can' Bet-el.

Cui' can' mdi'in tyaa yu sca cha' 'in yu lo'o Ndiose lo' juin yu: «Cha' Ndiose tsalo'o ñi 'ñan lo' chu'hui ñi cunta 'ñan tucueen tsa'an, a cunta cha' taa ñi nchgaa na nu najo'o 'ñan lo' cha' xitucuin tsu'hue Ica 'ñan, a sca la cha' tsato'o 'ñan tsaya' quilan se'en ndi'in stin, xacan' ca cuiya' tin' si'yana cui' Ni X'nan na Ica ñi Ndiose 'ñan. Lo' quee nu mdi'in tyon re Ica na na'an 'in Ndiose».

A cunta mdi'in tyaa yu cha' si'yana culo ntan yu sca ta Icuan nu ntsu'hui cha' taa yu 'in Ndiose lo' ndeña'an juin yu 'in ñi: «'Un Ni Ndiose X'nan, nan' taan Icuan nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in um tsala xaa, cui' loo na nu ntsu'hui cha' taa um 'ñan».

Mdiyaa yu Jacob se'en ndi'in yu Laban

Génesis 29

Xacan' ya quiñan yu Jacob nguiiaa yu quichen Harán. Cua' tiyaa ti yu tu'hua quichen can' xa na'an yu nducua sca chco, can' ndi'in slyá' se'en nducua chco can' lo'o yu nu na'an seen 'in 'in. Cui' xaa mñicha' yu Jacob 'in yu nguiyu can' lo' juin yu: —¿La ta quichen mdo'o um?

Xacan' mxcuén yu si'yana quichen Harán mdo'o yu. Yu Jacob juin 'in yu: —¿Ta ndyu'hui lyoo um 'in yu Laban, sñé' Nacor?

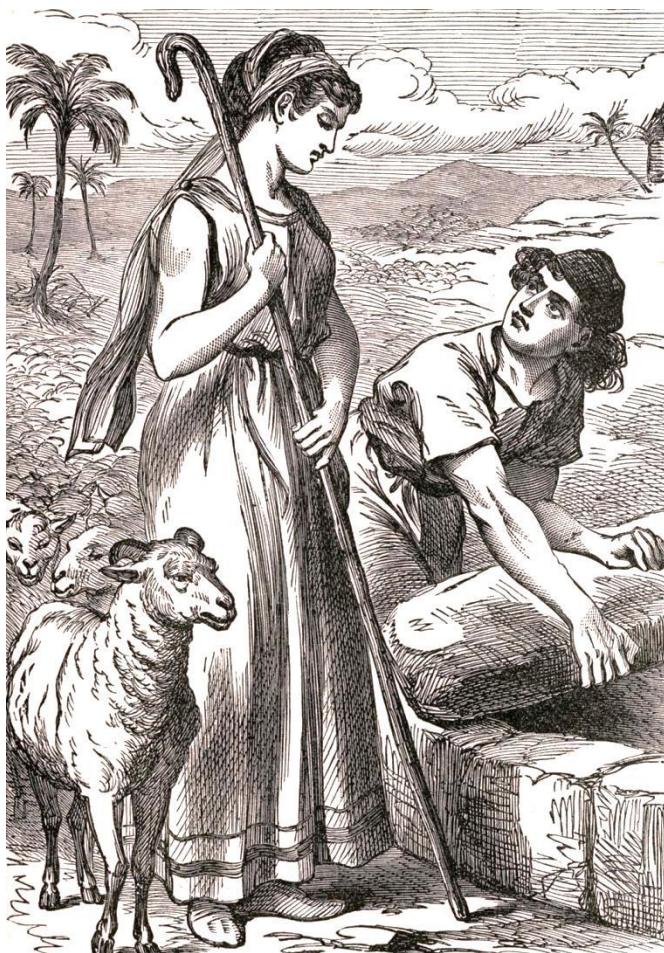
Mxcuen yu 'in: —Ndyu'hui lyoo hua 'in yu.

Lo' juin yu Jacob: —¿Ta tsu'hue ndi'in yu?

Mxcuen yu 'in: —Tsu'hue na.

Lja nu ti' nchcui' yu cha' can' na'an yu Ijyaan Raquel lo' juin yu 'in Jacob: —Ña'an jan ñi, cua Ijyaan Raquel sñe' Laban lo'o sly'a' 'in.

Ña'aan mdiyaa Raquel can' lo'o sly'a' 'in sti, cui' xaa msla yu Jacob chco can' lo' nguloo yu tysi'a co'o 'in. Xacan' ycui' cha' ta'a yu lo'o Raquel lo' mdyiisan ngu'ya tu'hua tiquee yu. Xa nu mtsa' yu 'in Raquel si'yana sñe' Rebeca Ica yu, cui' xaa mdo'o nguia ytsa' 'in sti.

Xa ynan yu Laban cha' si'yana yu Jacob sñe' ta'a ngula yu cua' mdiyaan can', cui' xaa mdo'o yu ya ycui' cha' 'in yu lo' yalo'o yu 'in la ña'an 'in yu. Xacan' mtsa' Jacob nchgaa cha' nu yato'o 'in yu lo' juin yu Laban can' 'in yu: «Nu cha' ñi s'ni si'yana nu'huin Ica sca yu nu ti' nchca ta'a na».

M'ni yu Jacob tñan

si'ya Raquel

Génesis 29.14-30

Xa cua' ntsu'hui sca coo' ndi'in yu Jacob se'en can' juin yu Laban 'in yu: «A nga'an cha' cu'ni tñan lo'on xu'hue ti, quitsa' 'ñan tsala ca siya'».

Yu Laban can' ndi'in tucua ngüi' cuna'an sñe' yu, nu cula la can' naan Lea lo' nu cune' la can' naan Raquel. Lea can' chen ti ti' Ica ña'an xaa quiloo una Raquel can' ndyi'ya 'a ndyon. Yu Jacob lyee la mdiyaa ti' yu 'in Raquel, can' cha' juin yu 'in yu Laban: —Cu'ni tñan lo'o um tsa cati yjan, una cha' taa um 'in Raquel ca nten 'ñan.

Xacan' mxciuen yu Laban can': —Tsu'hue lyee cha' ca cuilyi'o 'in Raquel lo' si'i nu ca cuilyi'o 'in xca ta nten, tsu'hue 'a cha' quinu lo'o hua.

Can' nguinu yu Jacob, tsa ni' cati yjan m'ni yu tñan si'ya Raquel, a ngüi ti' yu ña'an mdijin yjan can' si'yana lyee Ica tiquee yu lo'o. Xa cua' mda'a cati yjan can' juin yu Jacob lo'o yu Laban: «Nchca tin' chcuan cunta nten 'ñan

si'yana cua' mda'a yjan nu cua' m'ni cuiya' na».

Xacan' msi'ya yu Laban 'in nchgaa ta'a tsu'hue yu lo' m'ni yu sca ta'a si'yana caja cuilyi'o sñe' yu. Cui' tla can' yalo'o yu Laban 'in Lea si'yana can' nu ca cuilyi'o yu Jacob lo' sca se'en ti yja' yu lo'o ne'. Yu Laban can' mdaa yu sca nguso 'in Lea, sca ne' cuna'an naan Zilpa.

Lo' xa ngu'ya xaa ncua jlyo ti' yu Jacob si'yana lo'o Lea ta'a yja' yu, cui' xaa ya ycui' yu lo'o yu Laban sti lya yu lo' juin yu 'in: —¿Ñi cha' ta m'ni um lo'on cuaña'an? Ta si'i na cua' m'ni cuiya' na cha' si'yana 'in Raquel taa um 'ñan. ¿Ñi cha' ta nguñi lyi'o um 'ñan?

Xacan' mxcuén yu Laban 'in yu Jacob: —Huare' quichen tyi hua, a ntsu'hui cha' 'in hua si'yana sñe' hua nu cune' la caja nten 'in culoo nducua la que 'in nu cula la. Cu'ni tyi snan nu cua' ngui'ni ta'a re si'ya Lea, la xacan' taan 'in Raquel ca cuilyi'o, tyicana cha' xcuen cha' cu'ni tñan cha cati yjan.

Yu Jacob mxcuén yu cha' can'. Xa mdyi ta'a can' 'in yu xacan' mdaa yu Laban 'in Raquel ca cuilyi'o yu, a cunta mdaa Laban sca nguso 'in Raquel, sca ne' cuna'an naan Bilha. Yu Jacob lyee la Ica tiquee yu lo'o Raquel que 'in Lea can'. Lo' cui' ña'an nu m'ni cuiya' yu cha' lo'o yu Laban, m'ni yu tñan cha cati yjan.

Yu Jacob lo'o sñe' yu Génesis 29.31 - 30.24

Xa nu na'an Ñi X'nan na si'yana yu Jacob nxcuán tloo yu 'in Lea, mdaa ñi cha' cuiya' si'yana tyi'in sñe' ne', una Raquel a mdaa ñi cha' cuiya' tyi'in sñe' ne'. Xa nu mxilyo ña'an Lea can' mdi'in sca sñe' yu qui'yu lo' ndeña'an juin Lea xa nu mdi'in tyaa nii yu Rubén: «Ñi X'nan na na'an ñi 'in hua si'yana lu'un ti' hua, can' cha' mdaa ñi sca sñe' hua, tina'an cha' lyee la ca Ica tiquee nu Jacob lo'o hua».

Chon' nde'en can' mdi'in xca sñe' Lea, can' yu ncua naan Simeón. Lo' juin Lea xacan': «Ñi X'nan na ngune 'in ñi ña'an nxcuán tloo ne' 'in hua, can' cha' mdaa ñi xca sñe' hua».

Xiya' mxilyo ña'an Lea can' lo' mdi'in xca sñe', can' yu ncua naan Leví. Lo' ndeña'an juin Lea xacan': «Nten 'in hua lyee la sten yu'hui lo'o hua si'yana cua' mdi'in snan sñe' lo'o hua».

Ti' mdi'in xca sñe' Lea can' lo' can' yu ncua naan Judá si'yana ndeña'an ñan ti' ne': «Ñii si cu'ni tnu hua 'in Ñi X'nan na si'yana mdaa ñi xca sñe' hua».

Chon' nde'en can' ngula' ti' Lea cha' nu ndi'in sñe'. Xa nu na'an Raquel si'yana ñi sca sñe' a nchca tyi'in lo'o Jacob xacan' mdyisnan m'ni njñan ti' lo'o Lea ta'a ngula lo' juin 'in yu Jacob: —Tyaa um sca sñe' hua si'yana cha' si'i tsato'o caja hua.

Una yu Jacob ycuen tique' yu lo'o Raquel can' lo' juin yu: —¿Ta nan' Ican Ndiose? Cui' ñi Ica ñi nu a ndaa cha' cuiya' tyl'in sñe' na lo'o um.

Xacan' juin Raquel: —Ña'an jan ñi, yten yu'hui um lo'o Bilha nguso 'in hua lo' xa nu tyl'in sñe' cua, cu'ni um cunta si'yana huare' mdi'in sñe' hua, cuaña'an tsato'o tyl'in sñe' na xacan'.

Cuaña'an mdaa Raquel 'in Bilha si'yana sten yu'hui yu Jacob lo'o. Mxilyo ña'an Bilha lo' xa mdi'in sñe' ne', Raquel mdi'in tyaa nii can' Dan lo' juin xacan': «Ndiose ngune 'in ñi cha' nu y cui' hua, can' cha' mdaa ñi sca sñe' hua».

Chon' nde'en can' mdi'in xca sñe' Bilha lo' ñan ti' Raquel can': «Cuhui' re ca naan cuhui' Neftalí si'yana ti'i ntsu'hui tiquee hua 'in ta'a ngula hua lo' cua' ñii a quinu hua lo'o cha' jyi'o».

Lo' Lea xa nu na'an si'yana a ndi'in 'a sñe' xacan' mdaa 'in Zilpa nguso 'in si'yana sten yu'hui yu Jacob lo'o ne'. Xa nu mdi'in sca sñe' Zilpa xacan' juin Lea: «Tsu'hue ca xu'hue hua, can' cha' ca naan cuhui' re Gad».

Chon' nde'en can' mdi'in xca sñe' Zilpa lo' juin Lea xacan': «Ñii nu tsu'hue ca ntsu'hui tiquee hua, a cunta ña'an ne' cuna'an ti chcui' ne' si'yana tsu'hue ntsu'hui tiquee hua, can' cha' ca naan cuhui' re Aser».

Chon' nde'en can' Ndiose mdaa ñi xca sñe' Lea lo' mdi'in tyaa nii cuhui' can' Isacar lo' ndeña'an juin: «Ndiose mdaa ñi xca sñe' hua si'yana mdaa hua nguso 'in hua 'in nten 'in hua».

Chon' nde'en can' mdi'in xca sñe' Lea, yu cua' nchca tsa scua lo' juin xacan': «Ndiose mdaa ñi sca cha' tsu'hue ntu lyu 'in hua lo' cua' ñii lyee ca Ica tiquee Jacob lo'o hua si'yana cua' mdi'in tsa scua sñe' hua. Cuhui' re ca naan cuhui' Zabulón».

Chon' nde'en can' mdi'in sca sñe' Lea nu cuna'an, can' nu ncua naan Dina. La xacan' Ndiose nguia yu'hui ti' ñi 'in Raquel ña'an cha' nu njñan 'in ñi lo' mdaa ñi cha' cuiya' mdi'in sñe'. Xa nu mdi'in culoo sñe' xacan' juin: «Ndiose ngulyoo ñi 'in hua loo cha' jyi'o si'yana a mdi'in sñe' hua cui' xaa. Tsu'hue ca cha' cua na taa ñi xca sñe' hua, can' cha' mdi'in tyaa hua nii cuhui' re si'yana ca naan cuhui' José».

**Nguñi lyi'o ta'a yu Jacob
lo'o yu Laban**
Génesis 30.25-43

Xa nu mdi'in sca sñe' Raquel xacan' juin yu Jacob 'in yu Laban: —Taa um cha' cuiya' xitucuin quichen tyin, quia lo'on 'in nchgaa sñen' lo'o nten 'ñan. 'Un cua' jlyo ti' um tsala ña'an tñan nu cua' m'nin lo'o um.

Xacan' juin yu Laban 'in yu Jacob: —Cu'ni sca cha' tsu'hue quinu lo'o hua tsala xaa si'yana cua' ngu'yan cha' tiyaa si'yana Ndiose ndi'in ñi lo'o lo' mdaa ñi cha' tsu'hue 'ñan si'ya, can' cha' tsu'hue lati quitsa' tsala ca siya' lo' nan' su'huan lyiyan' 'in.

Yu Jacob mxcuén yu: —'Un jlyo ti' um tsala ña'an m'nin tñan lo'o um nu m'ni cuntan tsachin' 'ni nu ndi'in 'in um. Lo' ñii xñi um cunta tsala ña'an qui'an 'in yton 'in 'in um, cui' si'yana Ndiose ndi'in ñi lo'on lo' tso' cha' nu 'ñan xacan', ¿ñi xaa ta cu'nin tñan sca cunta nu caja na cunajo'o 'ñan lo'o nten 'ñan?

Xacan' juin yu Laban: —¿Tsala ta nchca ti' cu'ni canan cha' na can'?

Mxcuen yu Jacob: —A 'ni cha' su'hua lyiya' um 'ñan loo nu cu'nin cuntan sly'a' 'in um xiya'. Una nchca tin' xcuen um sca cha' nu tyi'in tyaan lo'o um, taa um cha' cuiya' tsa na'an se'en ndi'in 'ni 'in um nchgaa 'in si'yana culohuin sly'a' lo'o chiu nu mta lo'o nu mtsen quichan' lo' can' nu ca siyan'.

Xacan' tca tsa na'an um lo' ca cuiya' ti' um tsala 'ni nu m'nin canan, a cunta ca cuiya' ti' um si'yana a sca mayan m'nin lo'o um, una cha' lja 'ni can' quiya lyoo um 'ni nu a mta uta 'ni nu a mtsen, can' ca jlyo ti' um si'yana m'nin cunan 'in um.

Yu Laban can' nguiyu tsu'hue tiquee yu lo'o cha' nu mdi'in tyaa yu Jacob. Una ticui' tsaan can' ngulohui yu Laban tsa lca chiu lo'o sly'a' nu mta lo'o nu mtsen quichan' lo' mdaa yu 'in 'in cu'ni cunta sñe' yu. Xacan' ngulo tso' yu 'in 'in sca se'en nu cua' tijyo' tsa ntsu'hui lyoo tyi'an na snan tsaan tucueen.

Una yu Jacob ti' m'ni cunta yu sly'a' nu ti' nguiyu 'in yu Laban. Xacan' msi'yu yu stan' yca lo' ngulya ca'an yu sii' na, ntsu'hui se'en nguiyu mten yca can' lo' ntsu'hui se'en nguiyu mta na si'ya scua' na. Mjyi'in tyon yu 'in na se'en nu ndyi'yo 'ni can' tji'a si'yana can' ntsu'hui cha' xñi cuñii 'in lo'o 'ni quila.

Xa nu tyi'in sñe' 'in ña'an colo mtsen yca can' cuaña'an sñe' 'ni nu tyi'in. Tsa lca sñe' 'in nu mta lo'o nu mtsen can', ndlo tso' yu 'in 'in xca ta si'yana can' nu ca 'in yu, cuaña'an ya yton 'in 'in yu.

Xa nu ndyi'an 'ni nu cojo' la nu xcua 'ni ta'a 'in xacan' njyi'in tyon yu yca can' lo' xa nu ndyi'an 'ni nu tyijyan can', a njyi'in tyon yu 'in na. Can' cha' nchgaa 'ni nu jo'o la ña'an, can' nu 'in yu Laban. Lo' 'ni nu tsu'hue la ña'an can', can' nu 'in yu Jacob. Cuaña'an ncua cuilyiya' yu, qui'an 'ni ndi'in 'in yu lo' cui' cuaña'an qui'an nguso ndi'in 'in yu.

Mdo'o tso' yu Jacob sii' Laban

Génesis 31

Chon' nde'en can' jui nu mtsa' 'in yu Jacob ña'an nchcui' ca'an sñe' yu Laban 'in yu, nchcui' yu si'yana yu Jacob msñi yu nchgaa 'ni nu ndi'in 'in sti yu, can' cha' ncua cuilyiya' yu. A cunta ngüi ti' yu Jacob si'yana lo'o yu Laban a tsu'hue 'a ntsu'hui tiquee lo'o

yu ña'an ti' culoo. Xacan' y cui' Ñi X'nan na lo'o yu Jacob lo' juin ñi: «Xitucui quiaa loo yuu se'en ndi'in sti, cui' se'en ndi'in ta'a lo' nan' quia lo'on 'in».

Xacan' msi'ya Jacob 'in Raquel lo'o Lea si'yana tsaa jun la se'en n'ni cunta yu sly'a'. Lo' xa mdiyaa jun xacan' juin yu 'in jun: —Cua' ngu'yan cha' tiyaa si'yana sti um a tsu'hue 'a ntsu'hui tiquee lo'on ña'an nchca ti' ti' culoo una Ndiose 'in stin, cui' ñi nda yaa' ñi 'ñan nchgaa xaa. Lo' 'un cua' jlyo ti' um tsala ña'an m'nin tñan lo'o sti um tsaña'an nu ncua 'ñan, a cunta cua' jlyo ti' um tsala ña'an nguñi lyi'o 'ñan lo'o na nu ca siyan'.

Una ñi cuaña'an a ngula yaa' Ndiose 'ñan, ta cu'ni sti um ti'i lo'on, cui' ca nu Ndiose mda yaa' ñi 'ñan. Xa nu juin sti um si'yana su'hua lyiya' 'ñan lo'o sly'a' nu mtsen can' lo' chacui' sñe' 'in nu mtsen ndyi'in xacan'. Xa nu nchcui': "Lo'o 'ni nu ndon xta can' su'hua lyiyan' 'in", ticui' cuaña'an ndon xta sñe' 'in ndyi'in". Cuaña'an yato'o Ndiose m'ni cha' yton 'ni 'ñan.

Lo' ndeña'an y cui' slan sca tla: Sca angujle 'in Ndiose msi'ya 'ñan, ngulo'o naan can' 'ñan lo' nan' mxcuén 'in: "Nde ndon."

Lo' juin angujle can' lo'on: "Cua' jlyo tin' nchgaa ña'an nu m'ni yu Laban lo'o. Lo' nan' lcan Ndiose nu

ngulo'o tloo 'in se'en Ica Bet-el," cui' se'en nu mdi'in tyaa quee can' lo' mslo tucua ceite chon' na. Can' mdi'in tyaa sca cha' lo'on, can' cha' cua' ñii, ty'i'o re lo' xitucui quichen tyi.

Xacan' Raquel lo'o Lea mxcuén 'in Jacob lo' juin: —Huare' a xca 'a cha' tsu'hue qui'ni ca'an 'in hua lo'o tso' 'in sti hua. Cui' ca nu sti hua n'ni cunta 'in hua tsaña'an nchca ti' sca nten nu a ntsu'hui lyoo, can' cha' cu'ni um ña'an nu ndloo Ndiose tñan 'in um.

Xacan' mdyisnan m'ni chu'hue yu Jacob su'huá yu si'yana xitucui yu se'en Ica Canaán, cui' se'en ndi'in Isaac sti yu. Mdi'in tyaa yu 'in sñe' yu lo'o nten 'in yu chon' camello lo' mdo'o yu yaan yu lo'o nchgaa nan nu cua' ndi'in 'in yu lo'o nchgaa 'ni 'in yu, lja xa nu ntsu'hui lyijyi yu Laban nguia si'yu quichan' slyá' 'in yu xca se'en.

Lo' Raquel ngu'ya lcuin jo'o nu ndi'in ña'an 'in sti. Lo' cuaña'an mdo'o yu Jacob cunan ti ña'an 'in yu Laban sti lya yu.

Mducui ncha'an yu Laban 'in yu Jacob

Génesis 31.22-55

Snan tsaan chon' nde'en ncua jlyo ti' yu Laban si'yana yu Jacob cua' mdo'o yu nguiaa yu. Cui' xaa mxo' ta'a yu mducui ncha'an yu 'in yu Jacob. Lo' la mda'a cati tsaan xacan' mchcua yu 'in yu Jacob cui' qui'ya se'en Ica Galaad. Una tla nu lyijyi chcua yu 'in yu Jacob y cui' lyi'o Ndiose 'in yu lo' juin ñi: «A nchca cha' chcui' lo'o Jacob cua' ña'an ti».

Xa na'an yu 'in yu Jacob xacan' juin yu 'in: —¿Ñi cha' ta m'ni cuaña'an lo' nguñi lyi'o 'ñan? Yan lo'o 'in sñen' tsaña'an nchca ti' yan lo'o na 'in ne' tsaa preso. ¿Ñi cha' a mtsa' 'ñan cha' ntsu'hui tiquee quiaa?, lo' tca sla' ta'a na lo'o tsu'hue ti lo' slan' 'in sñen' lo'o sñen' culan. M'ni tsaña'an nchca ti' sca yu tinto, nguinu cha' tca cu'nin ti'i lo'o um nchgaa um una tla re ñii y cui' Ndiose 'in sti lo'on si'yana a chcuin' lo'o cua' ña'an ti. Una cha' ta 'ni 'a cha' quiaa se'en ndi'in sti, ¿ñi cha' ta ngu'ya lcuin jo'o 'ñan?

Xacan' mxcuén yu Jacob 'in yu Laban: —A mtsan' 'in um si'yana ñan tin' ta chcuán um sñe' um lo'o jueza. Una

cha' ta nde'en nu ndi'in re qui ja lyoo um Icuin jo'o can' 'in, tca cujui um 'in.

Una yu Jacob a ncua jlyo ti' yu si'yana Raquel ngu'ya Icuin jo'o can'. Xacan' yu Laban mdyisnan nguia nan 'in na a ya' se'en ti una Raquel msu'hua Icuin can' ni' xlya 'in camello lo' chon' can' yten tucua. Lyee nguia nan yu 'in na una a nguia lyoo na 'in yu. Xacan' juin Raquel 'in sti: «Cu'ni um cha' tlyu ti' 'in hua paa si'yana a tca tyiton hua chcui' cha' hua 'in um si'yana cua' ñii ndi'in cha' 'in hua ña'an ndyi'in cha' 'in ne' cuna'an nchgaa coo'».

Yu Jacob ycuen tique' yu lo'o Laban lo' juin yu: —¿Ñi qui'ya ta m'nin lo'o um si'yana hasta ndii ti' um ljetaan ncha'an um 'ñan? Lo' cua' m'ni quii um nchgaa se'en ntsu'hui nan nu lyi'yan, ¿cha' ta nde'en nan nguia lyoo 'in um? Nde tyi'in tyaa um 'in na tloo ta'a um lo'o tloo ta'a nda'an, cha' ti nu ca ntsu'hui suun 'in chcui' cha' re. Lo' xñi um cunta tsa ni' cla yjan m'nin tñan lo'o um, tilcua yjan m'nin tñan si'ya sñe' um lo' cha xcua yjan m'nin tñan si'ya 'ni 'in um. Cha' cua na a mda yaa' Ndiose 'ñan tina'an tucui xu'hua um 'ñan qui'an tloo stin, ntsu'hui yaan' tuscun ti. Una Ndiose na'an ñi 'ñan tsala nu ti'i mdijin lo'o tñan nu m'nin, can' cha' tla re ñi y cui' lyi'o ñi 'in um.

Xacan' yu Laban juin yu 'in yu Jacob si'yana cu'ni chu'hue yu cha' 'in yu scasca yu. Lo' yu Jacob mjyi'in tyon yu

sca quee se'en can', a cunta nchgaa ta'a nda'an yu mxo' ti'in 'in na xca ta lo' can' ycu tlyu jun nchgaa jun. Yu Jacob mdi'in tyaa yu nii se'en can' Galaad si'ya quee nu nguio' ti'in can' si'ya cha' nu m'ni chu'hue yu scasca yu.

Xacan' yu Jacob lo'o yu Laban mdi'in tyaa yu cha' tloo Ndiose si'yana a cu'ni 'a yu ti'i scasca yu. Lo' yu Jacob yui yu 'ni lo' mdiquin tucua yu 'in 'in tloo Ndiose. Msi'ya yu 'in ta'a nda'an yu lo' tsatlyu ycu siin yu nchgaa yu, cui' loo qui'ya can' mxitñan' yu tla can'.

Xca tsaan can' yu Laban msla' ta'a yu lo'o sñe' yu lo'o sñe' cula yu lo' mjñan yu 'in Ndiose si'yana cuan ñi 'in sñe' yu. Xacan' mxitucui yu nde se'en ndi'in yu.

**Na'an ta'a yu Jacob
lo'o yu Esaú**
Génesis 32; 33.1-11, 18, 34-35

Yu Jacob ya quiñan yu tucueen 'in yu mxitucua loo yu tucua snan nguso 'in yu si'yana quia ytsa' 'in yu Esaú si'yana cua' yaan yu tucueen, lo' nde ña'an ntsu'hui cha' chcui' yu: «Yu Jacob ta'a ngula um cua' yaan yu tucueen lo'o cha' tsu'hue ntsu'hui tiquee 'in yu. Cua' mdo'o tso' yu sii' Laban sti lya yu lo' qui'an 'a 'ni yan lo'o yu, a cunta lo'o nguso 'in yu. Lo' nchca ti' yu ña'an ta'a um lo'o yu tsu'hue ntsu'hui tiquee um».

Xa mxitucui yu nguso can' nguia ycua yu 'in yu Jacob juin yu 'in: «Cua' y cui' hua lo'o yu Esaú ta'a ngula um lo' lo'o yu Ijyaan ycua yu 'in um lo'o jacua ciento yu qui'yu».

Yten sca ytsen 'in yu Jacob xa ynan yu cha' can', lyee msu'hua yu cha' tiquee yu, can' m'ni yu 'in nten ta'a nguiaa yu tucua ta lo'o 'ni nu nguia lo'o yu. Si'yana ñan ti' yu na Ijyaan yu Esaú lo'o cha' cusuun, Ija xa nu cu'ni lyi'o yu sca ta nten re, ti' bla xnan xca ta ne'.

Cui' xaa mdyisnan y cui' lyi'o yu 'in Ndiose, mxu'hua ti' yu 'in ñi nchgaa cha' nu cua' mdi'in tyaa ñi lo'o yu ti' culoo. Lo' juin yu: «Cu'ni um cha' tsu'hue culo laa um 'ñan tuyaa' yu Esaú ta'a ngulan, nsu'huan cha' tiqueen cha' ta cujui yu 'ñan lo'o nten

'ñan lo'o nu xuhue ti 'ñan. 'Un cua' mdi'in tyaa um sca cha' si'yana a sca la cha' caan 'ñan lo' juin um si'yana ntsu'hui cha' cuton sñen' tsaña'an nchca ti' ndi'in ysin tu'hua tyi'a tujo'o».

Xacan' ngulo tso' yu 'ni nu ta xu'hue yu 'in yu Esaú: Tucua ciento chiu cute', tsa cla nu quila, tucua ciento slyá' cute' lo'o tsa cla nu quila lo' tsa cla tyii camello nu tca mdi'in sñe', tsa tucua yla bta, tsa tii toro, tsa cla burra lo'o tsa tii burru. Cunda scaa ta 'in nguloo yu tñan 'in yu nguso can' chcua loo yu lo'o 'in.

Lo' juin yu 'in yu nu chcua loo can': «Xa nu chcua ta'a um lo'o Esaú ta'an ngulan, cha' cuñicha' yu 'in um ¿ti ca Ica x'nan um, uta la tsaa um lo' ti ca 'in 'ni nguia lo'o um? Xacan' xcuen um 'in yu si'yana 'ni nu ntsu'hui cha' taan 'in yu ca Ica 'in. Lo' quitsa' um 'in yu si'yana nde chon' la re yaan».

Scaña'an ti y cui' yu lo'o nchgaa yu nguso nu nguia lo'o 'ni can'. Lo' ndeña'an ñan ti' yu Jacob: «Lo'o cha' tsu'hue nu cu'nin re, chca tsu'hue Ica tiquee yu ta'an lo' a chcua 'a cha' nsiin' ti' tiquee yu lo'on».

Tla can' mdijin yu Jacob 'in nten 'in yu lo'o sñe' yu xca tso' chco Jaboc, tsatlyu lo'o su'hua yu. Lo' cui' yu ti' nguinu ton yu xca tso' chco can'.

Chcui tla can' ngusuun yu lo'o sca anguje nu ndyon tsaña'an nchca ti' sca yu qui'yu una a ncua 'in yu lo'o yu Jacob, can' cha' mjyi'in yu se'en ndyaa tucua tyijyan ndan yu Jacob lo' mdijin chcua na 'in yu. Una yu Jacob, a m'ni na'an ti' yu, xacan' juin yu qui'yu can' 'in yu Jacob: —Lyaa 'ñan si'yana cua' Ijyaan xaa.

Una yu Jacob mxcuén yu: —A culan 'in um cha' a cuan um 'ñan culoo nducua la.

Xacan' mñicha' yu qui'yu can' 'in yu Jacob: —¿Ña'an ta naan?

Mxcuen yu 'in: —Jacob naan.

Xacan' juin yu qui'yu can': —Ti' cua' ñii chcui nu tsaa nde loo re a ca naan 'a Jacob, cui' ca nu ca naan Israel si'yana ngusuun lo'o Ndiose lo' ngusuun lo'o yu qui'yu lo' a m'ni na'an ti'.

Yu Jacob juin 'in yu qui'yu can': —Quitsa' um 'ñan, ¿ña'an naan um?

Mxcuen yu 'in: —¿Ni cha' nchca ti' ca jlyo ti' ña'an naan?

Xaa cua' ncuan yu 'in yu Jacob mdo'o yu nguiaa yu.

Yu Jacob mdi'in tyaa nii se'en can' Peniel lo' juin yu: «Ñii nu na'an tloon ca 'in Ndiose lo' siya' cuaña'an ti' lo'on».

Xacan' mdo'o yu Jacob se'en Ica Peniel can', cui' xa nu cua' nducua cucha, co' ti ndyi'an yu nguiaa yu si'yana mdijin chcua tyijyan ndan yu. Can' cha' hasta cua' ñii a nchcu ne' Israel cunan' se'en ndyaa tucua tyijyan ndan 'ni si'yana can' ngujui yuhua' 'in yu Jacob.

Yu Jacob xa nu na'an yu Ijyaan yu Esaú lo'o jacua ciento yu qui'yu, cui' xaa ngulo tso' yu 'in ne' cuna'an 'in yu lo'o sñe' yu cunda scaa ta. Lo' ne' Zilpa lo'o Bilha mxitucua loo yu 'in ne' lo'o sñe' ne'. Lo' chon' can' cua' nguiaa Lea lo'o sñe' lo' la chon' can' nguiaa Raquel lo'o José.

Xacan' mdijin lyoo yu 'in ne' nchgaa ne' se'en nu mchcua ta'a yu lo'o Esaú ta'a ngula yu. Ña'an nguiaa ti yu mdyi'ya xtyin' yu lyuu tsa cati jueza hasta ya' nu mdiyaa yu cui' ti se'en Ijyaan ta'a yu.

Cui' xaa mdo'o yu Esaú ya ycua 'in yu lo' yci' cha' ta'a lo'o yu, msñi yu yni

ta'a yu lo' ta'a chcuua yu ngu'ya tu'hua tiquee yu lo' ynan yu.

Xacan' mxina'an yu Esaú se'en ndon ne' cuna'an 'in Jacob lo'o sñe' yu lo' mñicha' yu 'in yu Jacob can': —Nu xuhue re jan ñi, ¿ti ca lca re?

Yu Jacob mxcuen yu: —Cui' nu xuhue mdaa Ndiose 'ñan nu lca nguso 'in um.

Xacan' cunda scaa ne' cuna'an nguso can' lo'o sñe' ne' mdyi'ya xtyin' ne' la lyuu ycui' cha' ne' 'in yu Esaú. Cui' cuaña'an m'ni Lea lo'o Raquel lo'o sñe' ne'. Xacan' mñicha' yu Esaú 'in yu Jacob: —¿Ña'an ta ñan ti' um lo'o cunda scaa ta 'ni re?

Mxcuen yu Jacob: —Cui' si'yana cuan xu'hue um 'ñan tsu'hue ntsu'hui tiquee um.

Xacan' mxciuen yu Esaú: —A su'hua um cha' tiquee um lyee la si'yana nan' a sca na ndiya lyijyi 'ñan, tsu'hue lati quinu tu na 'in um.

Una yu Jacob ngunan yu ña'an nu mxicu'ni yu 'in yu Esaú si'yana chcuan yu cunta 'ni can'. Lo' juin yu 'in: —Cha' na cha' ñi 'in um cua' nguinu tsu'hue lca tiquee um lo'on cu'ni um cha' tsu'hue cuan xu'hue um 'ni nu taan 'in um. Ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiqueen si'yana na'an ta'a na xiya'. Lo' n'nin cunta si'yana Ndiose lca nu na'an tloon. Can' cha' cu'ni um cha' tsu'hue cuan xu'hue um 'ni re si'yana Ndiose cua' mdaa ñi cha' cuilyiya' 'ñan.

La xacan' mchcuan yu Esaú cunta 'in 'ni can' lo' juin yu: —Xitucui na cha' na can' lo' huare' chcua loo hua.

Una yu Jacob mxciuen 'in yu: —Tsu'hue lati cha' chcua loo um quiaa um lo' huare' quiaa tiya' hua lo'o nu xuhue 'in hua, a cunta lo'o 'ni 'in hua. Cui' la quichen Seir ña'an ta'a na lo'o um.

Juin yu Esaú can': —Tsu'hue lyee. Una nchca tin' xnun tucua snan nguso 'ñan ta yaa' 'in um quiaa um.

Xacan' mxciuen yu Jacob: —A 'ni cha' xnu um nguso 'in um ta yaa' 'ñan.

Cui' xaa ti can' mxitucui yu Esaú se'en ndi'in yu. Una yu Jacob xca tucueen nguiaa yu lo' nguila yu se'en lca Sucot.

Can' mtñan yu sca na'an tyi'in yu lo' a cunta mtñan yu quisin tyi'in cu'hua 'ni 'in yu. Se'en nguila yu can' msi'i yu sca yuu nu yjui' yu Hamor lo'o sca ciento

tñi plata, cui' ti se'en ndi'in quichen Siquem. Xacan' m'ni chu'hue yu Jacob sca se'en cu'ni tnu yu 'in Ndiose. Lo' mdi'in tyaa yu nii se'en can' El-Elohe-Israel. Cha' re nchca ti' chcui': "Ndiose Ica Ñi Ndiose 'in yu Israel."

Yato'o xa nu yten ne' Dina, sñe' yu Jacob loo quichen Siquem, sca sñe' Hamor mdiyaa 'a ti' yu 'in ne', lo'o jueza yten yu'hui yu lo'o ne' lo' ncua ti' yu si'yana ca cuilyi'o ca yu 'in ne'. Can' cha' y cui' yu lo'o sti yu si'yana cu'ni cuiya' cha' lo'o sti ne' cuna'an can'. Una yu Jacob lo'o sñe' yu ynan yu cha' si'yana lo'o jueza yten yu'hui yu Siquem lo'o Dina.

Can' cha' xa nu yaa Hamor y cui' lo'o yu Jacob, sñe' yu Jacob ngunan ña'an nu nguñi lyi'o 'in yu lo' juin: «A tca taa hua 'in ta'a hua 'in sca nten nu a ncua circuncida 'in si'yana cha' nu 'in hua Ica na sca qui'ya. Una cha' 'un xcuén um ña'an cha' nu ntsu'hui tiquee hua lo' ca circuncida 'in um tsatlyu lo'o nchcaa yu qui'yu nu ndi'in quichen tyi um xacan' tca tyi'in um lo'o ta'a hua, a cunta quinu hua quichen re lo'o um tsatlyu».

Nchgaa yu mxcuén yu cha' can', m'ni yu cha' ncua circuncida 'in cunda scaa yu qui'yu. Snan tsaan chon' nde'en yaa yu Simeón lo'o Leví, sñe' yu Jacob, yten yu loo quichen can' nducua spada yaa' yu lo' yjui yu 'in

nchgaa yu qu'yu nu ndi'in se'en can' lja nu lyee ca ti'i yu.

Nguia lo'o yu 'in Dina ta'a ngula yu se'en ndi'in yu. Xacan' tsatlyu yten sñe' yu Jacob loo quichen can' lo' ngu'ya yu nchgaa na nu ndi'in 'in ne', ngu'ya yu slyá' lo'o bta lo'o burru, a cunta nguia lo'o yu 'in nchgaa nu xuhue ti lo'o ne' cuna'an. La xacan' mdo'o cha' nsin' ti' tiquee yu.

Si'ya cha' can' juin yu Jacob 'in sñe' yu: —Tsaña'an nu m'ni um cua' ñii, tlyu 'a cha' nduhue ti' nsu'hua um tiqueen, ña'an ta ca cha' xo' ta'a ne' Canaán lo' can y'ni lyi'o ne' 'in na lo' tsaña'an chin' ti na ndi'in na re, tsato'o cujui ne' 'in na.

Una mxcuén yu Simeón lo'o yu Leví can': —A nguinu tsu'hue tiquee hua m'ni lyi'o yu 'in ta'a ngula hua tsaña'an nchca ti' sca ne' cuna'an nducun'.

Chon' nde'en can' Ndiose juin ñi lo'o yu Jacob: «Xitucui quiaa se'en Ica Betel lo' can' cu'ni chu'hue sca se'en cu'ni

tnu 'ñan si'yana nan' lcan Ndiose nu mda yaa' 'in xa nu msnan yu'hui 'in yu Esaú ta'a ngula».

Xacan' juin yu Jacob lo'o nten 'in yu lo'o nchgaa ta'a nda'an yu: «Ndla ti cu'ni um lo' tyaa um nchgaa lcuin nu nda'an lo'o um 'ñan lo' cuta um lo' cha'an ste' um si'yana quiaa na se'en lca Bet-el lo' cu'ni tnu na 'in Ndiose. Cui' ñi mda yaa' ñi 'ñan xa nu lyee msu'huan cha' tiqueen si'ya yu ta'an Esaú lo' cui' ñi ndi'in ñi lo'on nchgaa xaa».

Xacan' mdyaa ne' nchgaa lcuin can' 'in ne' 'in yu Jacob lo'o chcan' nscan 'in ne'. Yu Jacob mtsi' yu 'in na cui' ti se'en nducua sca yca yuu ta'a ti quichen Siquem. Xa mdo'o yu nguiaa yu, Ndiose m'ni ñi cha' si'yana scasca quichen can' mxicutsen ti' ne' 'in sñe' Jacob, can' cha' a mducui ncha'an ne' 'in yu.

Xa nu mdiyaa yu Jacob se'en lca Bet-el, mtñan yu sca se'en cu'ni tnu yu 'in Ndiose lo' mdi'in tyaa yu nii se'en can' El-Bet-el. Cha' re nchca ti' na chcui' na: "Ndiose 'in Bet-el."

Xiya' ngulo'o tloo Ndiose 'in yu Jacob lo' juin ñi: «Nan' lcan Ndiose nu tla 'a cha' 'in lo' cu'nin cha' si'yana cuton sñe' lo' cui' loo ta nten 'in tyi'o quichen tnu, a cunta loo can' tyi'o nu ca ree. Cui' yuu re mxnun 'in Abraham lo'o Isaac, cua' ñii quinu na 'in nu'huin lo' chon' nde'en la quinu na 'in sñe'».

Xa mdyi y cui' Ndiose lo'o yu, cui' can' mji'i'in tyon yu sca quee, mslo tucua yu ceite chon' na lo'o vino lo' mdi'in tyaa yu nii se'en can' ticui' Bet-el.

Xacan' mdo'o yu se'en lca Bet-el can' lo' ti' lyiji tyiaa yu se'en lca Efrata xa nu mdyisnan ti'i Raquel nu ntsu'hui cha' tyi'in sñe'. Lja xa nu lyee ti'i ca juin ne' cuna'an nu nda yaa' 'in: «A cutsen um si'yana cua' mdi'in xca sñe' um nu qui'yu».

Una Raquel can' cua' tsatii ti s'ni lo' mdi'in tyaa nii cuhui' can' Benoni. Xiya' ti ti' nguiaan ti' cui' ña'an lca ngujui. Una Jacob mxitsa'an yu nii cuhui' can' Benjamin. Cuaña'an yato'o ngujui Raquel lo' mtsi' yu 'in tucueen nu nguiaa Efrata, cui' se'en lca quichen Belén cua' ñii. Yu Jacob mdi'in tyaa yu sca quee se'en mtsi' Raquel.

Xacan' mdo'o yu nguiaa yu lo' mdi'in yu se'en lca Migdal-edar. Loo nchgaa sñe' yu Jacob ndiyaa yu tsa tichcua yu: Tsa scua sñe' Lea: Rubén, Simeón,

Leví, Judá, Isacar lo'o Zabulón. Tucua sñe' yu mdi'in lo'o Raquel: José lo'o Benjamin. Lo' nu mdi'in 'in yu lo'o Bilha, nu lca nguso 'in Raquel: Dan lo'o Neftalí, a cunta tucua sñe' yu mdi'in lo'o Zilpa nu lca nguso 'in Lea: Gad lo'o Aser. Tsa can' nu lca sñe' yu.

Xacan' yu Jacob ya na'an yu 'in sti yu se'en lca Mamre, cui' se'en ndi'in quichen Hebrón, se'en mdi'in Abraham ti' culoo. Yu Isaac sti yu Jacob cua' ntsu'hui yu sca ciento ntsu'hui jacua yla yjan xa ngujui yu. Cui' se'en mtsi' nten cula 'in yu, can' ya tsi' sñe' yu 'in yu, cui' yu Jacob lo'o Esaú.

Ta nten 'in yu Esaú

Génesis 36

Xacan' mdo'o yu Esaú tsatlyu lo'o sñe' yu lo'o ne' cuna'an 'in yu lo'o nchcaa nguso 'in yu lo' mcha'an ti'in yu sca se'en tijyo' si'yana a tyi'in 'a yu sca se'en ti lo'o yu Jacob ta'a ngula yu. Lo' ngua lo'o yu nchcaa 'ni 'in yu se'en nu ngua ti'in yu se'en nducua qui'ya

naan Seir, ti' cui' Edom nchcui' ne' lo'o yu Esaú can' lo' ncua yu sca quichen tnu.

Una yu Jacob nguinu yu se'en lca Canaán, cui' se'en nu mdi'in sti yu ti' culoo.

Mna'an ti'i ta'a ngula yu José 'in yu

Génesis 37

Nde nguinu scua cha' nu yato'o 'in sñe' yu Jacob. Xa nu ntsu'hui José 'tñuchcua yjan, tsatlyu lo'o ta'a ngula yu n'ni cunta yu slyá' 'in sti yu. Una yu José can' ntsa' yu 'in sti yu ña'an n'ni ta'a ngula yu.

Yu Jacob lyee la ndyu'hui cuiya' ti' yu 'in yu José si'yana can' nu mdi'in 'in yu xa nu cua' cula yu, can' cha' m'ni yu cha' mchcuan sca te' nu cuati colo nu tsu'hue ña'an lo' mdaa yu 'in na ca 'in yu José.

Nchgaa la ta'a ngula yu ngu'ya yu cha' tiyaa si'yana sti yu lyee la nchca ti' 'in yu José can' que 'in nchgaa la ña'an yu, can' cha' mdyisnan mna'an ti'i 'in yu.

Yato'o sca tsaan mtsa' yu José 'in ta'a ngula yu ña'an y cui' sla yu. Si'ya cha' can' nde lyee lati mna'an ti'i ta'a ngula yu 'in yu si'yana juin yu: «Y cui' slan si'yana nchgaa na nguiyu na nscan' yni na juun trigo lo' mjyi'in tyon na 'in na sca se'en. Lo' juun trigo nu 'ñan ndon ñi na lo' nchgaa la ña'an nu 'in um yten ton na tyl'iin sii' juun trigo nu 'ñan lo' m'ni tnu na 'in nu 'ñan».

Xacan' mxcuén ta'a yu 'in yu: «¿Ña'an loo cha' xacan' si'yana nu'huin ntsu'hui cha' culoo tñan 'in

hua lo' cu'ni lo'o hua ña'an nu nchca ti'?»

Lo'o cha' can' nde lyee la yten cha' nsin' ti' tiquee ta'a yu lo'o yu. Chon' nde'en can' y cui' sla yu José xiya' lo' juin yu 'in ta'a yu: «Y cui' slan si'yana cucha lo'o coo' lo'o tsa tixca cuii ngui'ni tnu na 'ñan».

Xa nu mtsa' yu 'in sti yu ña'an y cui' sla yu, ngusuun lo'o sti yu 'in yu lo' juin: «Ta ñan ti' si'yana nan' lo'o jyi'an lo'o ta'a ngula ntsu'hui cha' cu'ni tnu hua 'in».

Nde lyee lati yten cha' nsin' ti' tiquee ta'a yu lo'o yu una sti yu ntsu'hui cha' tiquee lo'o cha' can'.

Yato'o sca tsaan, ta'a ngula yu José yalo'o yu 'ni 'in sti yu si'yana cunan ycu 'in se'en Ica Siquem.

Lo' juin yu Israel lo'o yu José: «Yaa se'en nguiyu ta'a ngula lo' quitsa' 'ñan cha' ña'an nguiyu yu».

Ngua'an tñan yu 'in yu José can' nguiiaa yu se'en Ica Siquem. Xa mdiyaa yu se'en can' a la 'a nen cueen ta'a yu. Se'en nda'an nan yu 'in, can' ngunan' yu'hui yu. Na'an yu 'in sca yu nda'an ni' quixin' lo' mñicha' can' 'in yu lo' juin: —¿Ti ca 'in nda'an nan?

Mxcuen yu José can': —Nda'an nan 'in ta'an, ¿ta a jlyo ti' um cha' la nda'an yu lo'o slyá' 'in stin?

Xacan' juin yu 'in yu José: —Cua'nguiaa yu xa' se'en una ngune 'ñan y cui' yu si'yana tsaa yu se'en Ica Dotán.

Xacan' mdo'o yu José nguia nan yu 'in ta'a yu se'en Ica Dotán, can' nguija lyoo yu 'in lo' ti' tijyo' ljetaan yu xa nu na'an ta'a yu 'in yu, cui' xaa m'ni cuiya' yu cha' si'yana cujui yu 'in yu José lo' ndeña'an nchcui' yu scasca yu: —Ña'an jan ñi, cua' ljetaan yu nu nchcui' sla cua, ndla ti' um lo' cujui na 'in yu lo' su'hua na 'in yu sca ni' chco nu nducua lja re lo' ljuin na 'in paa si'yana sca 'ni la ycu 'in yu, ña'an na cha' ña'an tsato'o lo'o cha' nu y cui' sla yu.

Una xa nu ynan yu Rubén cha' nu m'ni cuiya' yu xacan' juin yu: —A cujui na 'in yu, a slo na tne yu. Tsu'hue lati su'hua um 'in yu sca ni' chco re ña'an lo'oo yu.

Yu Rubén juin yu cuaña'an si'yana Ica cha' 'in yu lyoo yu 'in yu José ni' chco can' lo' xitucui yu 'in quiaa se'en ndi'in sti yu.

Xa nu mdiyaa yu José can' se'en nguiyu nchgaa ta'a yu, cui' xaa msñi yu 'in, ngulyoo yu te' tucuin Ico' yu lo' msu'hua yu 'in ni' chco can', una a ndi'in tyi'a 'in na.

Xacan' yten tucua yu ycu yu, can' na'an yu ljetaan sca ta ne' mdo'o se'en Ica Galaad. Lyi'ya camello 'in ne' cuati loo tyi'a xityi'i nu tsa y cui' ne' quichen Egipto, xacan' juin yu Judá can' 'in ta'a yu: «Ñi canan ta chu'hui 'in na cujui na 'in ta'a na lo' cutsi' su'hua na cha' ña'an ngujui.

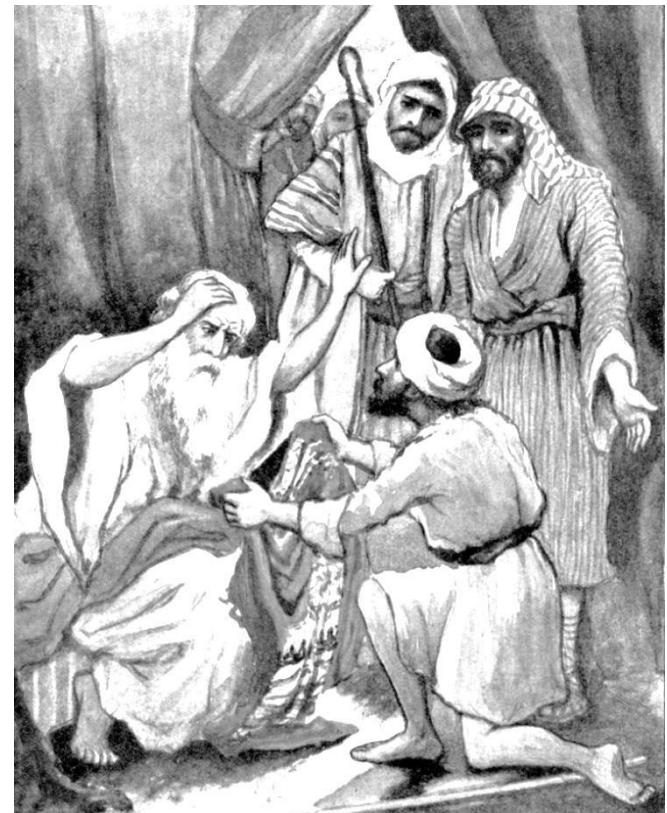
Tsu'hue lati cujui' na 'in yu 'in ne' ismaelita ljetaan can' lo' si'i nu cujui na 'in yu, a cunta xca cha', ticui' ta'a ngula na Ica yu».

Nchgaa yu ncua sca cha' ti 'in yu lo'o cha' can' lo' xa nu mdijin ne' se'en nducua yu xacan' ngulyoo yu 'in José ni' chco can'. Yato'o yjui' yu 'in yu lo'o tsa cla tñi plata, cuaña'an nguia lo'o ne' 'in yu se'en Ica Egipto.

Una xa nu mxitucui yu Rubén can' se'en nducua chco can', na'an yu si'yana a ntsu'hui 'a yu José ni' can'. Xacan' hasta msta ca yu ste' yu loo nu ti'i nga'an 'in yu, cui' xaa mdiyaa yu se'en nguiyu ta'a yu lo' juin yu 'in: «A ntsu'hui 'a yu lyo' ti cua ni' chco cua, ¿ña'an ta chcuin' lo'o paa ñii si'ya cha' 'in yu?».

Xacan' tsatlyu msñi yu te' tucuin can' 'in yu José, yjui yu sca slyá' cune' lo' tne 'in mxita'an yu 'in te' can' lo' nguila lo'o yu 'in na 'in sti yu lo' nchcui' yu: «Nguija lyoo hua te' re lyi'ya ya' si'yana ste' sñe' um ca Ica na».

Yu Jacob can' cui' xaa yu'hui lyoo yu si'yana ste' sñe' yu Ica na. Lo' juin yu si'yana nde'en la 'ni la ycu 'in yu. Xacan' hasta msta ca yu ste' yu loo nu ti'i nga'an 'in yu, tyun 'a tsaan mda'an ynan yu si'ya sñe' yu.

Nchgaa la yu lo'o ne' cuna'an ta'a ngula yu ngunan yu ña'an nu tyaa yu cha' tnu tiquee 'in sti yu una a m'ni cunta sti yu cha' can'. Cui' ca nu nde lyee la ynan yu lo' nchcui' yu: «Siyá' ti la xa nu cajan lyijyi ynan si'ya sñen'».

Xa mdiyaa ne' madianita can' quichen Egipto, yjui' ne' 'in yu José 'in yu Potifar, sca yu nu lyi'ya tñan 'in yu ree Faraón, yu Potifar Ica yu x'nan yu nu ntsu'hui cunta 'in yu ree.

Yu Judá lo'o Tamar sñe' xen yu

Génesis 38

Yato'o yu Judá mdo'o tso' yu sii' ta'a yu lo' ya ti'in yu quichen Adulam, can' jui cuilyi'o yu lo'o sca ne' Canaán sñe' Sua. Mdi'in snan sñe' yu lo'o ne', yu nu culoo can' ncua naan Er, yu cua'

nchca tucua can' ncua naan yu Onán lo' xca yu nu cune' la can' naan yu Sela.

Chon' nde'en can' m'ni Judá cha' jui cuilyi'o yu Er lo'o sca ne' cuna'an naan Tamar. Una Ndiose a mdiyaa ti' ñi ña'an cha' 'in yu, can' cha' m'ni ñi cha' ngujui yu. Lo' si'ya sca cha' nu ntsu'hui 'in ne' si'yana ticui' ta'a ngula yu ngujui can' ntsu'hui cha' tyi'in lyi'o yu 'in ne' cuna'an nu nguинu lo'o cha' y cui' ti can' si'yana tyi'in sñe' ne' una cu'ni ne' conta na sñe' ne' lo'o cuilyi'o ca ne' Ica can', can' cha' juin yu Judá 'in yu Onán si'yana tyi'in lyi'o yu 'in Tamar lo' tyi'in sñe' ne' lo'o yu. Una yu Onán can' ngunan yu ña'an se'en nu a xilyo ña'an ne'. Ndiose a mdiyaa ti' ñi ña'an m'ni yu, ticui' m'ni ñi cha' ngujui yu.

Xacan' juin yu Judá lo'o sñe' xen yu: «Tsu'hue lati quiaa um la ña'an 'in sti um lo' quinu um lo'o cha' y cui' ti hasta la xa nu cua' ngula ti' yu Sela sñe' hua, xacan' tyi'in um lo'o yu».

Nguila ne' Tamar la ña'an 'in sti ne'. Una chon' nde'en ncua jlyo ti' ne' si'yana cua' tlyu yu Sela can' lo' a nchca xiti'in yu Judá 'in ne' lo'o yu. Ynan ne' cha' si'yana ntsu'hui cha' tyijin yu Judá cui' ti tucueen se'en ndi'in ne'. Ngunan ne' ña'an nu nguñi lyi'o ne' 'in yu, ña'an ca se'en nu sten yu'hui yu lo'o ne'. M'ni ne' 'in ne' tsaña'an nchca ti' sca ne' cuna'an

nducun', nu ñi y cui' yu a yu'hui lyo yu si'yana sñe' xen yu Ica ne'.

Yato'o mxilyo ña'an ne' lo' tucua sñe' ne' mdi'in siya' ti, chacui' yu qui'yu chcuua can', sca yu naan yu Fares lo' xca yu naan yu Zara.

Xa nu ncua jlyo ti' yu Judá can' si'yana cui' sñe' xen yu Ica ne' cuna'an can' juin yu: «Ne' cuna'an re, a nducui ne' qui'ya ña'an nu m'ni ne', nan' nducuin qui'ya si'yana a mxiti'in 'in ne' lo'o yu Sela».

Ñi xiya' a yten yu'hui 'a yu Judá can' lo'o ne'.

Mdi'in yu José ña'an 'in yu Potifar

Génesis 39

Yu José mdiyaa yu ña'an 'in yu Potifar, x'nan yu nu ntsu'hui cunta 'in yu ree Egipto. Una Ndiose a ngula yaa' ñi 'in yu José, nchgaa tñan nu m'ni yu mdo'o tsu'hue na. Yu Potifar can' ncua cuiya' ti' yu si'yana Ndiose ntsu'hui ñi cunta 'in yu José, mxnu yu cunta 'in yu lo'o nchgaa tñan nu ndi'in ña'an 'in yu, a cunta lo'o nguso 'in yu nguinu yaa' yu José. Lo' ti' xacan' lyee la mdaa Ndiose cha' tsu'hue 'in yu Potifar si'ya yu José.

Yu José tsu'hue cha' 'in yu a cunta ndyi'ya ndyon yu, can' cha' ncua lca tiquee ne' cuna'an 'in yu Potifar can' lo'o yu. Yato'o sca tsaan juin ne' 'in yu si'yana nchca ti' ne' caja' ne' lo'o yu, una yu José can' a ncua ja'an yu 'in ne' cui' ca nu juin yu 'in ne': —Ña'an jan ñi, ñi x'nan mxnu 'ñan lo'o nchgaa tñan nu ndi'in 'in ñi lo' a nsu'hua ñi cha' tiquee ñi xa nu ndyi'o ñi si'yana cua' ndyu'hui lyoo ñi 'ñan. A tucui nu ndon loo la que 'ñan nu ndi'in ña'an re, tsaloo ti sca cha' nu mdi'in tyaa ñi 'ñan si'yana a sten yu'huin lo'o um si'yana lca um nten 'in ñi. ¿Ña'an ta cu'nin sca cha' ngunan' lo'o um lo' cu'nin qui'ya tloo Ndiose?

Una ne' cuna'an can' nchgaa xaa nxicu'ni ne' 'in yu José lo'o cha' can', a n'ni cunta ti yu 'in ne'. Yato'o sca tsaan yten yu José ña'an can' si'ya

tñan ngui'ni yu, a tucui la nu nguiyu can' xca tucui. Tsati ntyin yten ne' cuna'an can', msñi ne' 'in yu José lo'o juesa lo' juin ne' 'in yu: «Caja' na lo'on cua' ñii».

Una xa nu ncuau quii ne' ste' yu xacan' mdo'o yu msnan yu lo' te' tucuin can' nguinu tucua na yaa' ne'. Cui' xaa msi'ya ne' 'in nchgaa la ña'an yu nguso can' lo' juin ne': «Ña'an jan ñi, nten 'in hua mxnu cunta na'an re yaa' sca ne' hebreo lo' cua' ñii ncua ti' caja' lo'o hua lo'o juesa lo' taa cha' jyi'o 'in hua. Xa nu msi'ya yja cueen hua, cui' xaa mdo'o msnan lo' hasta te' tucuin nu lco' mxnu sti re».

Ne' cuna'an can' mxu'hua se'en ne' te' can' hasta la xa nu nguila nten 'in ne'. Cui' xaa msu'hua ne' cha' cuñi tloo yu

Potifar, ya qui'an ti' yu cha' can' lo' lyee 'a ycuen tique' yu.

Nguloo yu tñan si'yana tsaa yu José na'an chcuan lo' tsatlyu chu'hui yu lo'o preso 'in yu ree.

Una Ndiose a ngula yaa' ñi 'in yu se'en ntsu'hui yu na'an chcuan can', m'ni ñi cha' si'yana yu nu ntsu'hui cuan na'an chcuan can' chu'hui cuiya' ti' 'in yu lo' mxnu cha' cuiya' yaa' yu si'yana chu'hui yu cunta 'in nchgaa la ña'an yu preso can'. A xca 'a cha' msu'hua yu tiquee yu si'yana yu José ngui'ni yu nchgaa tñan can' lo' Ndiose ngui'ni cha' si'yana tyi'o tsu'hue na 'in yu.

Msu'hua ne' 'in yu José na'an chcuan

Génesis 40

Yu ree Egipto can' ycuen tique' yu lo'o tucua yu nguso 'in yu lo' msu'hua yu 'in na'an chcuan. Sca yu nguso can' ndloo yu jaslya nu nchcu yu ree lo' xca yu can' nsu'hua yu vino ndyi'yo yu ree can'. Cui' se'en ntsu'hui yu José, can' yu'hui ta'a chcuaa yu. Lo' x'nan yu nu nsñi cunta 'in yu ree can' mdyaan

yu cunta 'in yu yaa' yu José. Tyun 'a tsaan yu'hui yu na'an chcuan.

Yato'o sca tla y cui' sla ta'a chcuaa yu lo' si'ya cula can' lyee 'a msu'hua yu cha' tiquee yu. Xa ngu'ya xaa na'an yu José si'yana lu'un 'a ti' ta'a chcuaa yu, mñicha' yu José 'in yu: —¿Ñi cha' ta lu'un 'a ti' um?

Xacan' mxcuén chcuaa yu can' lo' juin yu: —Si'ya sca cha' nu y cui' sla hua ta'a chcuaa hua lo' a ndyi'ya hua cha' tiyaa ñi cha' ca lca na.

Xacan' juin yu José: —Una Ndiose jlyo ti' ñi nchgaa cha' can', quitsa' um 'ñan ña'an y cui' sla um.

Yu nsu'hua vino ndyi'yo yu ree can' juin yu: —Nan' y cui' slan si'yana na'an sca suun ti uva lo'o snan stan' na. Cui' ña'an cua' lo'o quee na lo' quee na nchca na uva nguhuen. Lo' yaan'

nducua copa se'en ndyi'yo yu ree
vino, msin' 'in uva can' ni' copa
nducua yaan' lo' mdaan 'in na 'in yu
ree.

Xacan' juin yu José 'in yu: —Ña'an nu
ycui' sla, nde cha' lca na. Snan stan' ti
uva nu na'an can' lca na snan tsaan
nu ti' chu'hui na'an chcuan re. Lo' ni'
xnan tsaan tyi'in tyaa yu ree 'in cu'ni
tñan xiya' nu su'hua vino co'o yu
tsaña'an nu m'ni ti' culoo.

Xa nu tsato'o cha' re, quia yu'hui
ti' 'ñan la tloo yu ree lo' culyoo yu
'ñan na'an chcuan re si'yana a sca
qui'ya m'nin.

Una yu nu ndloo jaslya can' na'an yu
si'yana tsu'hue y cui' yu José, can' cha'
mdyisnan mtsa' yu ña'an y cui' sla yu
lo' juin yu: —Nan' y cui' slan si'yana
snan xcuhui jaslya nducua quen. Lo'
xcuhui nu nducua la loo can' ntsu'hui
cuati loo jaslya nu cu yu ree una quiñi
ndyi'ya 'in lo' nchcu 'in jaslya nu
ntsu'hui ni' xcuhui can' 'ñan.

Xacan' mxcuén yu José 'in yu: —Ña'an
cha' nu y cui' sla, nde cha' ca lca na.
Snan xcuhui can' lca na snan tsaan nu
ti' chu'hui na'an chcuan re. Xa ta'a
snan tsaan can', cu'ni yu ree cha' tyi'o
lo' culoo yu tñan si'yana caja lo' scan'
tucui yu 'in lo' cu quiñi 'in.

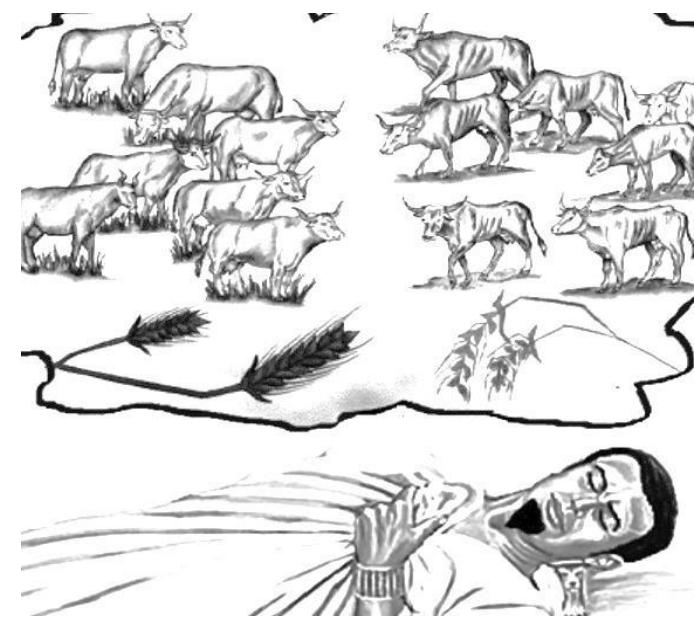
Cuaña'an yato'o xa mda'a snan tsaan
can', lja la ngu'ya nii yu Faraón,
msu'hua yu sca ta'a, msi'ya yu 'in
nchgaa ta'a lyi'ya yu tñan. Nguloo yu

tñan si'yana tyi'o chcuaa yu can' na'an
chcuan. Xiya' mdi'in tyaa yu 'in yu nu
nsu'hua vino can' si'yana cu'ni yu tñan
lo' yu nu ndloo jaslya can' nguloo yu
tñan si'yana scan' tucui yu, cui'
tsaña'an cha' nu cua' y cui' yu José.
Una yu nu nsu'hua vino co'o yu ree
can' a nguia yu'hui 'a ti' yu 'in yu José
can' lo'o cha' nu y cui' yu.

Ngulyo scua la yu José cha' nu y cui' sla yu Faraón

Génesis 41.1-36

Xa cua' mdijin tucua yjan, sca tla y cui'
sla yu Faraón si'yana ndon yu tu'hua
chco tlyu Nilo lo' na'an yu si'yana loo
tyi'a can' mdo'o tsa cati bta cojo'
tsu'hue ña'an 'in, mdyisnan nchcu 'in
quixin' tu'hua chco can'. Lo' nde chon'
can' yaan cha cati bta tyijyan nu chen
ya' ña'an, bta tyijyan can' mdyisnan
ycu 'in ta'a cati bta cojo' can'.

Mdyi'o sla yu Faraón can' una xangu'ya sla yu xiya', ticui' ti ña'an ycui' sla yu.

Na'an yu si'yana tsa cati juun trigo ndo'o tucua na loo scati suun trigo, tsu'hue ña'an lyi'yu mti loo na. Nde chon' can' na'an yu cha cati juun trigo nu cua' lca ngutyi, nguinan' na si'ya cui'in nu nchca can'. Juun nu ngutyi can' mdyisnan ycu 'in ta'a cati juun nu tsu'hue ña'an can'.

Xa ngu'ya xaa yu Faraón msu'huayu cha' tiquee yu ña'an ycui' sla yu lo'mdyisnan msi'ya yu 'in nchgaa yu nu tiyaa la si'yana quitsa' yu ñi cha' lca na. Una a sca yu ngu'ya yu cha' tiyaa ñi cha' nchca ti' chcui' cha' can'.

Xacan' yu nu nsu'huayu vino nu ndyi'yo yu ree can' nguia yu'hui ti' yu 'in yu José lo' juin yu 'in yu Faraón: «Nguia yu'hui tin' xa nu msu'huayu um 'ñan na'an chcuau hua ycui' sla hua lo' jui nu mtsa' 'in hua lo'o cha' nu ycui' sla hua. Cui' ña'an nu juin can' cuaña'an yato'o. Lo' lca yu sca ne' hebreo, ti' ntsu'hui yu na'an chcuau cua' ñii».

Cui' xaa nguloo yu Faraón tñan si'yana quia te'en ne' 'in yu José. Lo' msi'yu quichan' que yu, mcha'an ste' yu xacan' mdyiyya yu tloo Faraón. Yu Faraón can' juin yu 'in yu José can': — Nan' ycui' slan sca cha' una a tucui ncuua 'in quitsa' cha' ñi cha' lca na.

Una ncuua jlyo tin' si'yana nu'huin ndyi'ya cunta cha' re.

Xacan' mxcuén yu José: —Si'i lo'o cha' tiyaa 'ñan lca nu ndyi'yan cunta cha' re, cui' ca nu Ndiose lca ñi nu ntsu'hui cha' culyo scua la ñi 'in na.

Mdyisnan mtsa' yu Faraón can' ña'an ycui' sla yu, cui' cha' 'in bta can' lo'o juun trigo can'.

Xacan' juin yu José 'in yu: —Chcuau cha' nu ycui' sla um, sca cha' ti nchca ti' chcui' na lo' nde cha' lca na. Ndiose ntsa' ñi 'in um ña'an ntsu'hui cha' cu'ni um. Cha' nu 'in tsa cati bta cojo' can' lo'o juun trigo nu tsu'hue ña'an can', lca na cati yjan nu ntsu'hui cha' ca tñan na nu cuta ne' lo' tsu'hue ca tñan na 'in ne' Egipto.

Lo' cha cati bta tyijyan can' lo'o juun trigo ngutyi can', lca na cati yjan

nu ntsu'hui cha' qui'ya bju'ñan. Una culoo ljetaan cati yjan nu ntsu'hui cha' ca tñan na 'in ne' lyee ya'. Lo' chon' nde'en can' ljetaan cha cati yjan nu ntsu'hui cha' qui'ya bju'ñan. Una ne' Egipto ntsu'hui cha' tyijyin yu'hui 'in ne' lo'o trigo nu cua' mxo' ti'in ne' lja nu nchca tñan na 'in ne'.

Ycui' sla um tucua ya' ticui' ti loo cha' si'yana Ndiose ntsu'hui cha' ca'an tñan ñi cha' re lo' cua' ljetaan cuii' na. Can' cha' cua' ñii tsu'hue lati cha' culo ton um sca yu nu tiyaa, sca yu nu tca tsalo'o cunta cha' re ña'an se'en ndloo quichen re tñan, a cunta cunan um yu nu culoo tñan cunda sca quichen se'en nu lyi'ya loo um, tsa xo' yu na nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in um sca cunta. Cuaña'an tsa quiñan xo' yu mti trigo can' tsa ni' cati yjan si'yana xa nu qui'ya bju'ñan can', a tyijyin ne' nu ti'i tsa ni' cati yjan can'.

Xa ncua yu José bsysa 'in ne' Egipto

Génesis 41.37-57; 42.1-38

Yu ree can' nguinu tsu'hue tiquee yu lo'o ña'an nu juin yu José, m'ni cuiya' yu cha' lo'o ta'a lyi'ya yu tñan lo' juin yu: «A caja la xca tucui nu culo ton na ña'an ndi'in cha' 'in yu re si'yana Ndiose lca nu ndaa cha' tiyaa 'in yu».

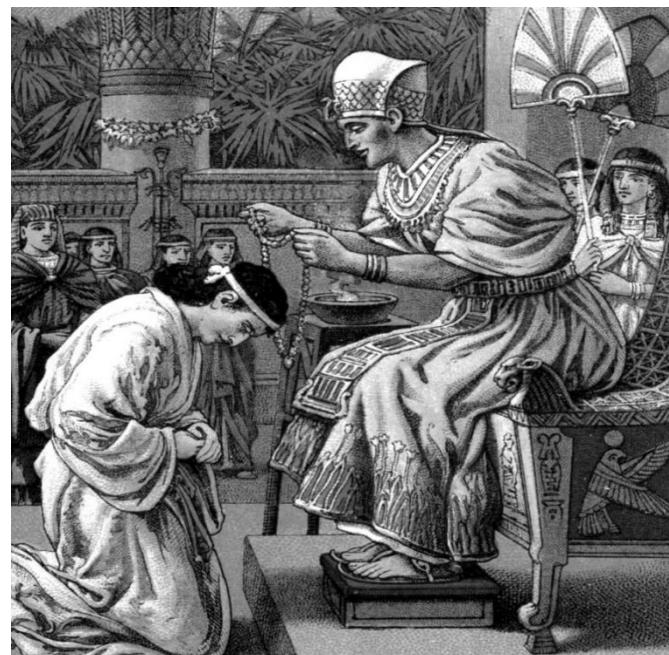
Xacan' juin yu Faraón 'in yu José can': «A tucui nu tiyaa la lo' ndyi'ya cha' tiyaa cha' re, can' cha' nu'huin quinu

lo'o tñan re si'yana Ndiose lca nu mdaa cha' tiyaa 'in.

Lo' cua' ñii nu'huin ntsu'hui cha' culoo tñan ña'an se'en lyi'ya loo Egipto, ña'an nten quichen ntsu'hui cha' ca ja'an ne' 'in lo'o cha' nu chcui'».

Cui' ña'an lca ngulyoo yu cuii' nu ntsu'hui loo yaa' yu lo' msu'hua yu 'in na loo yaa' yu José, a cunta mxico' tsu'hue yu 'in yu José lo'o te' nu tsu'hue ña'an lo' mjyi'in chcui yu sca chcan' oro yni yu. Xacan' m'ni yu cha' ycuen yu sca ni' carreta 'in yu lo' chon' yu ree can' nguia ncha'an carreta 'in yu José. Nchgaa nten can' tnu 'a n'ni ne' 'in yu lo' cueen nchcui' ne': «Tyi'ya xtyin' na tloo yu ljetaan re».

Lo' juin yu Faraón 'in yu José can': «Nan' lcan ree lo' taan cha' cuiya' 'in culo tñan ña'an se'en lca Egipto».

Xacan' mcha'an yu Faraón nii yu José can': "Zafnat-panea." Cha' re nchca ti' chcui': Yu nu ndlyo scua cha' nu ntsu'hui nchcun. A cunta mxiti'in yu 'in lo'o Asenat, cui' sñe' yu Potifera nu ntsu'hui cha' cuiya' yaa' quichen On. Lo' cla tyii yjan ntsu'hui yu José can' xa nu mchcuan yu cunta cha' cuiya'.

Xacan' mdo'o yu José nguiaa yu scasca quichen ña'aan se'en lyi'ya loo Egipto lo' mdyisnan mchcuan yu cunta cha' 'in trigo can', m'ni yu cha' nguiaa' se'en nguio' ti'in na cunda scaa quichen can'. Tsa ni' cati yjan lyee ncua tñan na 'in ne' Egipto. Yu José hasta ñi a ncua 'a ti' su'hua cuiya' yu 'in na si'yana lyee ncua tñan na, ndi'in na tsaña'an ndi'in ysin tu'hua tyi'a tujo'o.

Cui' lja xacan' mdi'in tucua sñe' yu José can' lo'o nten 'in yu. Sca yu ncua naan Manasés lo' yu nu cune' la can' ncua naan yu Efraín.

Xa mdijin cati yjan nu ncua tñan na 'in ne' xacan' mdyisnan ngu'ya bju'ñan tsa ni' cati yjan, cui' tsaña'an nu cua' ycui' yu José. Ña'aan sca chcui se'en ngu'ya bju'ñan una ne' Egipto cua' mxu'hua se'en ne' na nu cunajo'o 'in ne'.

Una xa nu mdyi trigo 'in ne' cunda scaa ne' ya ycui' ne' lo'o yu Faraón si'yana taa yu na nu cunajo'o 'in ne'. Lo' juin yu 'in ne' xacan': «Ya ycui' um

lo'o yu José si'yana cua yu nu ntsu'hui cunta cha' re».

La xacan' msla yu se'en ndi'in trigo lo' mdyisnan yjui' yu 'in na, a cunta ndyi'o ne' scasca quichen ndyi'an si'i ne' trigo quichen Egipto can'.

Lo'o quichen Canaán ngu'ya bju'ñan. Xa nu ncua jlyo ti' yu Jacob si'yana ti' ndi'in trigo quichen Egipto xacan' juin yu 'in sñe' yu: «Yaa um quichen Egipto lo' xi'i um trigo nu cunajo'o 'in na».

Xacan' ngua'an tñan yu tsa tii sñe' yu ya si'i trigo. Una yu Benjamin nguinu yu lo'o sti yu si'yana a nchca ti' Jacob nde'en la nan tsato'o 'in sñe' yu si'yana can' nu cune' la. Xa nu mdiyaa tsa tii yu can' quichen Egipto tsatlyu lo'o nchgaa la ña'an ta'a nguiaa yu, mdyi'ya xtyin' yu tloo yu José. Cui' xaa yu'hui lyoo yu José can' 'in ta'a ngula yu una m'ni yu cha' si'yana a yu'hui lyoo yu 'in, tla 'a cha' ycui' yu lo'o lo' juin yu: —Lo' 'un jan ñi, ¿la ta mdo'o um?

Xacan' mxcuén ta'a yu: —Mdo'o hua se'en Ica Canaán lo' ljetaan si'i hua trigo.

Lo' a yu'hui lyoo yu 'in yu José can'. Xacan' nguia yu'hui ti' yu José can' ña'an ycui' sla yu si'yana ta'a ngula yu ntsu'hui cha' tyi'ya xtyin' tloo yu.

Lo' ti' juin la yu José can': —¿Si'i ca na ljetaan y'ni um lo'o sca cha' mayan

se'en nu cu'ni quii um ña'an sten um
loo quichen re lo' xuun um lo'o ne'?

Xacan' nchgaa yu mxcuén yu: —Si'i can' tñan nda'an hua. Huare' Ica hua nten nu suun lo' ljetaan si'i hua trigo, a cunta sca nten cula ti 'in hua nchgaa hua lo' a nda'an hua lo'o cha' cusuun.

Lo' juin yu José can': —Nan' jlyo tin' si'yana nda'an um lo'o sca cha' mayan, nda'an y'ni quii um ña'an sten um loo quichen re.

Xacan' mxcuén yu nchgaa yu: —A sca cha' cuaña'an ntsu'hui tiquee hua, tsaloo ti ljetaan si'i hua trigo, Ica hua nten nu suun lo' ndi'in hua tsa tichcua hua lo'o ta'a ngula hua, a cunta sca sti ti hua. Una yu nu cune' la can' nguinus yu si'yana xca yu a ndi'in 'a yu lo'o hua.

Xacan' juin yu José: —Cui' ña'an nu nchcuin' lo'o um si'yana Ica um nu nda'an y'ni mayan. Cua' ñii ca chcan' ña'an cha' na nda'an um lo'o cha' tsu'hue. Nan' culoon tñan si'yana sca um quia 'ya um 'in xca yu ta'a um lo' nchgaa la ña'an um quinu yu'hui um na'an chcuan re hasta la xa nu tiyaan yu. La xacan' ca chcan ña'an cha' cui' ca ña'an nchcui' um.

Tsa ni' snan tsaan nguinus yu'hui yu na'an chcuan. Xa mda'a sna tsaan can' nguloo yu José tñan si'yana tyi'o yu lo' xa mdiyaa yu tloo juin yu José 'in yu: —Nan' jlyo tin' si'yana ntsu'hui Ndiose, cha' xcuen um 'ñan ña'an nu cunen lo'o um, tyi'o laa um.

Can' cha' cua' ñii, sca um quinu yu'hui um na'an chcuan re lo' nchgaa la ña'an um tca quia lo'o um trigo nu cunajo'o 'in nten 'in um. Cui' xaa can lo'o um 'in xca yu ta'a ngula um nu cune' la can', la xacan' tsa qui'an tin' ña'an cha' nu nchcui' um, cha' si'i tsaloo na caja ti um.

Nchgaa yu can' mxcuén yu cha' can'. Lo' nchcui' scasca yu lo'o ta'a yu: —Nu cha' ñi ca si'yana si'i ña'an m'ni na lo'o ta'a na ti' culoo. A mdaa quiya' na 'in yu xa nu mjñan yu cha' tsu'hue 'in na, can' cha' cua' ñii ndeña'an ndijin na lo' nxu'hua na na nu m'ni na.

Xacan' juin yu Rubén: —Ta si'i can' cha' nen lo'o um si'yana a cu'ni um ti'i lo'o yu. Una a mda quiya' um cha' nu

ycuin', can' cha' cua' ñii mdiyaan cha're 'in na si'ya cha' can'.

Yu José can' nen 'in yu ña'an nchcui' ta'a ngula yu lo'o cha' nu nchcui' ca yu una ngui'ni yu cha' si'yana a ndyi'ya yu cha' tiyaa cha' can'. Ta'a ngula yu msque' ti' yu si'yana a nen 'in yu José cha' nu nchcui' yu si'yana xa nu nchcui' yu José, cui' cha' nu nchcui' ne' Egipto nchcui' yu.

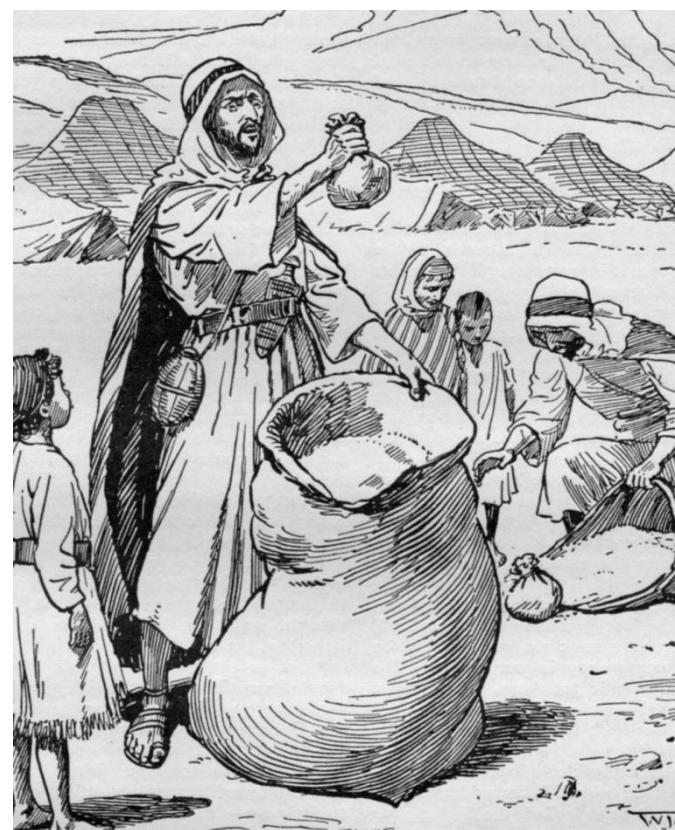
Lo' ngu'ya tu'hua tiquee yu xa nu ngune 'in yu cha' nu nchcui' ta'a yu, cui' xaa mdo'o tso' yu si'yana a mdaa loo yu nu a cunan yu.

Mxitucui yu xiya' se'en ndon ta'a yu xacan' nguloo yu tñan si'yana scan' ne' 'in yu Simeón, a cunta nguloo yu tñan 'in nguso 'in yu si'yana cu'ni cha'an yu cuijyin 'in nchgaa ta'a yu lo'o trigo lo' tu'hua cuijyin 'in cunda scaa yu, su'hua yu tñi nu cua' msu'hua lyiya' yu trigo can'. Lo' ti' mdaa la ne'

na nu cu yu tucueen quiaa yu nu xitucui yu nde quichen tyi yu.

Lo' se'en msñi tla 'in yu tucueen, can' nguinu yu. Sca yu can' msla yu tu'hua cuijyin 'in yu nu taa yu na nu cu 'ni 'in yu, can' na'an yu ntsu'hui tñi nu msu'hua lyiya' yu trigo can'. Lo' juin yu 'in ta'a yu: «Ña'an jan ñi, nde ntsu'hui tñi nu mdaan 'in ne' cha' 'in trigo, a jlyo tin' ñi cha' ntsu'hui na re».

Si'ya cha' can' nchgaa yu msu'hua yu cha' tiquee yu lo' nchcui' yu: «¿Ñi cha' ta m'ni Ndiose lo'o na ndeña'an?»

Xa nguila yu se'en Ica Canaán xacan' mtsa' yu 'in sti yu nchgaa ña'an nu yato'o 'in yu se'en yaa yu.

Cha' nu lyee la ti msu'hua sti yu tiquee si'yana nguinu yu'hui yu Simeón na'an chcuan lo' a tyi'o yu cha' si'i la xa nu tsaa yu Benjamin can'.

Xa msla yu tu'hua cuijyin 'in yu nchgaa yu, xacan' na'an yu si'yana cunda scaa cuijyin can' ntsu'hui tñi tu'hua na. Nde lyee la ti msu'hua yu cha' tiquee yu.

Xacan' juin yu Jacob 'in sñe' yu: —Cua' ñii mxnu su'hua um 'in yu Simeón na'an chcuan, a cunta yu José a ndi'in 'a yu lo'o na. Lo' ñan ti' um tsalo'o um 'in Benjamin lo' tsato'o ñi xca sñen' lo' a xnu 'a um xacan'.

Xacan' mxciuen yu Rubén lo' juin yu: —Taa um cha' cuiya' tsalo'on 'in yu Benjamin quichen Egipto lo' nan' xcuen cha' 'in yu. Cha' nde'en la na tsato'o 'in yu ña'an nu ñan ti' um, a 'ni cha' siya' cujui um 'in chcua sñen'.

Xacan' mxciuen yu Jacob: —Ña'an ta tsalo'o um 'in yu Benjamin, cui' ca cha' na cua' ngujui yu José. Cha' nde'en la na tsato'o 'in yu se'en tsaa um, 'un nducui um qui'ya lo' tsato'o cajan si'ya cha' xi'in.

**Yu José lo'o ta'a ngula yu
quichen Egipto**
Génesis 43; 44.1-2

Lo' bju'ñan can' nde lyee la ndyi'ya na sca chcui se'en. Xa nu cua' tyi ti trigo nu ya 'ya yu can' xacan' juin Jacob lo'o

sñe' yu: —Tsaa um xiya' tsa 'ya um trigo se'en lca Egipto nu cunajo'o 'in na.

Yu Judá mxciuen yu: —Una cha' a taa um cha' cuiya' tsalo'o hua 'in yu Benjamin, cua cha' ti tsaa hua si'yana juin yu nu ndloo tñan can': "Can lo'o um 'in xca yu lyo' ti ta'a um". Can' cha' cua' ñii nta yu 'in hua ñi xaa tiyaa hua lo'o yu re.

Xacan' juin yu Jacob: —¿Ñi cha' ta mtsa' um 'in yu si'yana ti' ndi'in xca ta'a um?

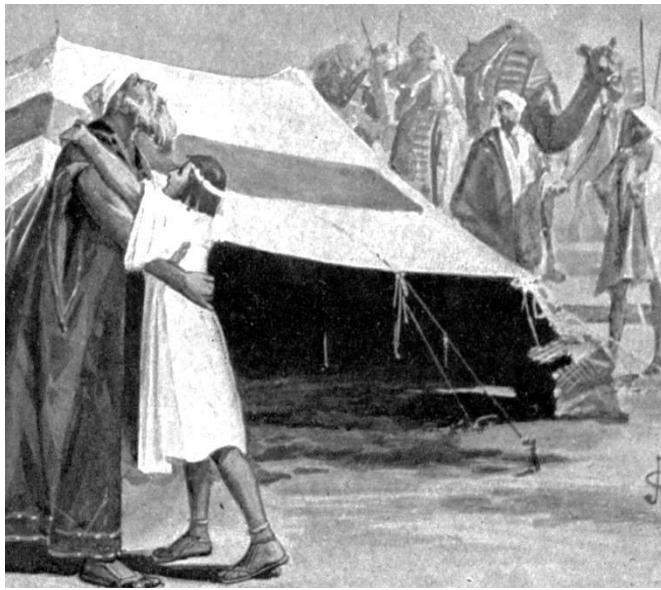
Xacan' mxciuen nchgaa yu: —Cui' ta si'yana qui'an 'a cha' mñicha' yu 'in hua ña'an ndi'in na nde re, mñicha' yu cha' ti' ndi'in sti hua, cha' ti' ndi'in ta'a ngula hua. Lo' huare' a jui ña'an xcuen hua 'in yu xca la ña'an si'yana can' cha' mñicha' yu 'in hua. Ñi ca ta ca cuiya' ti' hua ña'an ntsu'hui tiquee yu lo'o hua.

Xacan' juin yu Judá can' 'in sti yu: —Cha' na nchca ti' um a caja bju'ñan na, taa um cha' cuiya' tsaa yu re lo'o hua lo' nan' xcuen cha' 'in. Cha' na a xitucui yu, nan' nducuin qui'ya xacan'.

Xacan' mxciuen yu Jacob lo' juin yu: —Tsu'hue cha' na can', yaa um si'yana a ndyijyi 'a ña'an ti' chcui' la na.

Una cui'ya um nan nu taa xu'hue um 'in yu, cui'ya um tyi'a xityi'i, cuñan', nuez lo'o almendra, a cunta

tyaa um tñi nu nguiān 'ya um can' si'yana a jlyo ti' na ñi cha' yato'o cuaña'an. Cui'ya um xca ta tñi nu xi'i um trigo, tsalo'o um 'in yu re lo' Ndiose ta yaa' ñi 'in um si'yana xitucui um tsatlyu nchgaa um lo' a sca la cha' tsato'o 'in um.

Xacan' mdo'o yu nguiāa yu lo' mdiyaa yu quichen Egipto can'.

Xa na'an yu José 'in yu Benjamin can', cui' xaa nguloo yu tñan 'in yu nguso can' lo' juin yu: «Ya lo'o 'in nchgaa yu re la se'en ndi'in. Lo' cujui sca bta si'yana tsatlyu cu tlya yu lo'on».

Nchgaa yu can' nguitsen yu nguiāa yu si'yana a jlyo ti' yu ñi cha' nguiāa yu la ña'an 'in yu José, ñan ti' yu ta si'ya tñi can'. Xa mdiyaa yu tuna'an ngunan yu ña'an nu ycu' yu lo'o yu nguso can' lo' juin yu: —Huare' xa nu yan si'i hua trigo xa nu can', a jlyo ti' hua ñi cha' yato'o 'in hua cuaña'an si'yana xa nu msla hua tu'hua cuijyin 'in hua, na'an hua ntsu'hui tñi tu'hua cuijyin can'

cunda scaa hua lo' ta'a tñi can' ntsu'hui na, can' cha' cua' ñii nde yan lo'o hua 'in na, a cunta lyi'ya hua xca ta tñi nu xi'i hua trigo.

Xacan' mxcuén yu nguso can': —A su'huá um cha' tiquee um lo'o cha' can' si'yana Ndiose jlyo ti' ñi ñi cha' yato'o 'in um cuaña'an, nan' ntsu'hui tin' si'yana mchcuan cunta tñi nu msu'huá lyiya' um trigo.

Xacan' ngulyoo yu nguso can' 'in Simeón na'an chcuan lo' yalo'o yu 'in se'en ndi'in yu can'. Mdaa yu tysi'a quiten quiya' nchgaa yu lo' tsatlyu yten yu ña'an can', a cunta mdaa yu na nu ycu' ni 'in yu. Lo' mdysnan m'ni chu'hue yu na nu ta xu'hue yu 'in José si'yana ncua jlyo ti' yu can' quila yu. Xa nu nguila yu José can', mdaa yu na nu lyi'ya yu 'in lo' mdyi'ya xtyin' yu tloo. Xacan' juin yu José can' 'in yu: —¿Ña'an ndi'in um? ¿Lo' ña'an ndi'in sti um, cha' ta ti' lo'o?

Xacan' juin nchgaa yu can': —Ti' ndi'in sti hua.

Xacan' mxina'an yu José can' tysi'in se'en ndon ta'a yu lo' xa na'an yu se'en ndon Benjamin can', ta'a ngula ca yu, nu sca jyi'an ti yu xacan' juin yu 'in nchgaa yu can': «¿Ta cui' yu re Ica ta'a ngula um nu lyo' la can' nu juin um lo'on can'?».

Xacan' juin yu José 'in Benjamin: «Ndiose chu'hui ñi cunta 'in, sñen'».

Lo' ña'aan y cui' yu cha' can' ngu'ya sca tu'huá tiquee yu lyee ya' lo' ticui' xaa ncua ti' yu cunan yu si'yana la xacan' na'an yu 'in ta'a yu.

Yten yu xca ña'an se'en ndi'in yu, can' ynan yu si'yana a mdaa loo yu loo nu ti'i nga'an 'in yu. Xa nu cua' ngulyijyi ynan yu, mjiy'an yu tloo yu lo' yten yu se'en nducua ta'a yu xiya' lo' juin yu: «Cu tlya na ñii».

Yu José can' nguloo yu tñan ña'an ntsu'hui cha' chcua yu. Culoo nducua la yten tucua yu nu cula la can', chon' can' nguiiaa nchgaa la ña'an yu cua' ña'aan yjan ntsu'hui yu. Lo' nduhue 'a ti' yu scasca yu ñi cha' ngui'ni yu José cuaña'an.

Una sca ta mducua yu José lo'o ne' Egipto si'yana cha' nu cua' ntsu'hui 'in ne' a nchcu ne' sca se'en ti lo'o ne' hebreo. Una ñi cuaña'an mdaa yu José can' na nu ycu nchgaa yu can'

ticui' na nu nducua loo msa 'in yu una qui'an la na nu msu'huá yu ycu yu Benjamin can' que nchgaa la ña'an yu can'. Lo' tsu'hue ntsu'hui tiquee yu ycu yu tsatlyu lo'o ta'a ngula yu.

Xa mdyi ycu yu José lo'o ta'a ngula yu xacan' nguloo yu tñan 'in nguso 'in yu si'yana cu'ni cha'an yu cuijyin 'in nchgaa ta'a ngula yu lo'o trigo, a cunta nguloo yu tñan si'yana tñi nu su'huá lysiya' yu can', su'huá yu 'in na xiya' tu'huá cuijyin can' 'in cunda scaa yu. Lo' ti' juin la yu: «Su'huá copa 'ñan tsatlyu lo'o tñi nu su'huá lysiya' yu tu'huá cuijyin 'in ta'a ngulan, cui' yu nu cune' la can'».

Yu nguso can' m'ni yu tsaña'an nu mdo'o tñan 'in yu.

Mdiyaa yu Jacob se'en Ica Egipto

Génesis 44.3-34; 45; 46; 47; 48;
49.1, 28-33, 50.15-26

Tlya ti xca tsaan can' mdo'o nchgaa yu can' nguiiaa yu. A tijyo' lyee cua' nguiiaa yu xa nu nguloo yu José tñan 'in yu nguso can' si'yana tsa ycu yu

'in yu. Lo' juin yu 'in: «Tsa ycua 'in yu nu nguiiaa cua lo' xa nu chcua 'in yu ljuin lo'o yu ndeña'an: "¿Ñi cha' m'ni um cunan copa 'in x'nan hua? Loo nu nga'an cha' cu'ni um tsu'hue lo'o yu, nde m'ni um ti'i lo'o yu. Cui' si'ya copa plata can', scasca loo cha' ndyi'ya ñi x'nan hua cunta"».

Xacan' mdo'o yu nguso can' nguiia ycua yu 'in nchgaa yu can'. Xa nu mchcua yu 'in, y cui' yu tsaña'an nu mdo'o tñan 'in yu. Mxcuen nchgaa yu: —¿Ñi cha' ta ñan ti' um lo'o hua cuaña'an? Ñi siya' lo' a nchca cu'ni hua cunan.

Cha' Ica hua nten nu nducun', a ntsu'hui 'a cha' xitucui hua tñi nu nguinu yu'hui tu'hua cuijyin 'in hua xa nu yan 'ya hua trigo ti' culoo. Lo' cua' ñii, ¿ña'an ta xtyi ti' hua cui'ya hua na plata nu ndi'in 'in ñi x'nan um? Una cua' ñii, cha' nde'en yu nu quija lyoo copa 'in re, a 'ni cha' siya' caja yu lo' nchgaa la ña'an hua ca hua nguso 'in ñi x'nan um.

Xacan' mxciuen yu nguso can' lo' juin yu: —Tsu'hue ña'an nu y cui' um una scati yu nu quija lyoo copa can' 'in, can' nu ca nguso 'in x'nan hua. Nchgaa la ña'an um tca quiaa um.

Xacan' nchgaa yu mdyi'ya yu su'hua 'ni 'in yu ndla ndsa ti lo' msla yu tu'hua cuijyin 'in yu. Yu nguso can' ngunan yu copa can' cunda scaa tu'hua cuijyin can'. Yato'o ni' cuijyin

'in yu nu cune' la can' nguija lyoo copa can'. Nchgaa la ña'an yu hasta msta ca yu ste' yu loo nu ti'i nga'an 'in yu si'yana yu Benjamin can' nguija lyoo copa can' tu'hua cuijyin 'in yu. Xiya' mscan' yu su'hua 'ni 'in yu lo' mxitucui yu nde quichen Egipto xiya'.

Xa nu nguila yu tloo José can', cui' xaa mdyi'ya xtyin' yu la lyuu. Lo' juin yu José can' 'in yu: —¿Ñi cha' ta m'ni um cuaña'an? ¿Ta a jlyo ti' um si'yana nchca 'ñan ndyi'yan cunta scasca loo cha'?

Xacan' mxciuen yu Judá 'in yu: —¿Ña'an ta xcuen hua 'in um cua' ñii? A tca ljuin hua si'yana a nducui hua qui'ya si'yana tloo Ndiose nguija lyoo cha' re. Una cua' ñii tsaloo ti quinu hua ca hua nguso 'in um tsala xaa.

Lo' juin yu José can': —A 'ni cha' quinu um nchgaa um, scati yu nu nguija lyoo copa re 'in, can' ti nu quinu ca nguso 'ñan. Nchgaa la ña'an um tca xitucui um quiaa um se'en ndi'in sti um lo' a sca la cha' su'hua um tiquee um.

Yu Judá can' yaa yu cui' la tloo yu José lo' mjñan yu cha' tsu'hue 'in yu lo' juin yu: —Ñi x'nan hua cu'ni um cha' tlyu ti' 'ñan nchca tin' chcuin' sca cha' lo'o um, ñi a quisin' ti' um 'ñan. Nan' n'nin cunta si'yana Ica um tsaña'an nchca ti' ree Faraón. Cui' um mñicha' um 'in

hua qui'an 'a cha' ti' culoo cha' na ti' ndi'in sti hua, uta cha' ti' ndi'in la ta'a ngula hua.

Huare' mxcuén hua 'in um xacan' si'yana ti' ndi'in sti hua una cua' cula, a cunta ti' ndi'in xca ta'a ngula hua nu cune' la, can' nu ncua cune' xa nu cua' cula sti hua. Lo' mtsa' hua 'in um si'yana can' nu ta'a la ti 'in si'yana tucua ti can' lca lo'o ta'a ngula, nu sca jyi'an ti.

Lo' cua' ñii xcati can' nguinu si'yana cua' ngujui xca ta'a ngula. Cui' um juin um si'yana can lo'o hua 'in yu si'yana nchca ti' um chu'hui lyoo um 'in yu. Lo' huare' laa cha' mtsa' hua 'in um si'yana a tca xnu yu 'in sti hua si'yana cha' xnu yu 'in sti hua tsato'o

caja xacan'. Una 'un juin um si'yana cha' a can lo'o hua 'in yu, a cu'ni cunta 'a um 'in hua xa nu caan hua xiya'.

Nchgaa cha' re mtsa' hua 'in sti hua xa nguila hua. Lo' juin si'yana a lo'o yu re tsaa yu. Una xa nu nguloo tñan 'in hua si'yana ti' can si'i la hua trigo xacan' juin hua lo'o, a tca tsaa hua cha' a lo'o yu re tsalo'o hua. Xacan' juin sti hua lo'o hua: "Cua' jlyo ti' um si'yana tucua ti sñen' mdi'in lo'o nu ncua cuilyi'on, sca yu n'nin cunta si'yana ngujui yu cha' ta nde'en 'ni la ycu 'in yu, lo' cua' ñii cha' lo'o yu re tsalo'o um, cha' nde'en na ca 'in yu re tsato'o cajan xacan' loo nu ti'i nga'an 'ñan".

Can' cha' njñan sca cha' tsu'hue 'in um si'yana taa um cha' cuiya' quiaa yu re lo'o ta'a ngula hua lo' nan' quinu tñan loo yu can nguso 'in um. Si'yana nan' nen lo'o stin: "Cuin' xcuén cha' 'in yu lyo' ti re, cha' na a xitucui 'a yu quiaan yu lo'o hua, nan' nducuin qui'ya tsala xaa." Can' cha' njñan sca cha' tsu'hue 'in um si'yana a nchca tin' tyijyin sti hua nu ti'i si'ya yu lyo' ti re.

Xacan' yu José can' a mdaa loo yu nu a cunan yu, nguloo yu tñan 'in nchgaa yu nguso 'in yu si'yana tyi'o yu nde lyiya'. Tsa ycu' ti' yu nguinu ton yu lo'o nchgaa ta'a ngula yu. Xacan'

mdo'o ynan yu cueen ya' lo' mtsa' yu 'in ta'a ngula yu ti ca lca yu.

Lo' ngune 'in ne' Egipto ña'an ynan yu José lo' cui' xaa ngune cha' can' la na'an tñan 'in yu Faraón.

Lo' juin yu 'in ta'a ngula yu: «Nan' lcan José ta'a ngula um. ¿Lo' ta cha' ñi ca 'in um si'yana ti' ndi'in paa?»

Nchgaa yu can' mxicutsen ti' yu, a msti 'a ti' yu ti' xcuén yu 'in yu José. Lo' juin José can' 'in yu: «Quiaan um la cui' la re, nan' lcan José ta'a ngula um, cui' nu yjui' um 'in cua' s'ni.

A nchca cha' su'hua um cha'tiquee um scasca um lo' ñi a quisin' ti' ta'a um. Ndiose lca ñi nu mxitucua loo 'ñan lyjaan nde re si'yana caja ña'an tyi'o laa um nchgaa um lo'o na nu cunajo'o 'in um. Lo' cua' ñii cua' nguiiaa tucua yjan ndyi'ya bju'ñan lo' ti' lyiji cha ca'yu yjan nu tsatii bju'ñan re. Ndiose mdaa ñi cha' cuiya' 'ñan si'yana tsatlyu culoon tñan lo'o yu ree Faraón ña'aan se'en lyi'ya loo Egipto. Can' cha' cua' ñii, quia 'ya um 'in paa 'in na lo' can ti'in um nchgaa um nde re, a quita um lyee la. Quitsa' um 'in si'yana Ndiose mdi'in tyaa ñi 'ñan culoon tñan ña'aan Egipto. Lo' tyil'in um sca loo yuu nu naan Gosén lo' xa' ña'an cua' cui' la ndi'in na lo'o um xacan'.

Tsatlyu can lo'o um nchgaa sñe' um lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in um lo'o 'ni 'in um, nde caja na nu cunajo'o 'in um lo' a tyijyin um nu ti'i si'yana ti' lyiji cha ca'yu yjan nu tsatii bju'ñan re. Lo' 'un ngune 'in um nchgaa um ña'an cha' nu nchcuin' re. Quitsa' um 'in paa tsala ña'an tlyu cha' cuiya' ndon lo'on quichen Egipto, can' cha' cua' ñii quia 'ya um 'in paa».

Msu'hua tuscun ta'a yu lo'o Benjamin lo' chcuua yu ynan yu. Cui' cuaña'an m'ni yu lo'o nchgaa la ña'an ta'a ngula yu. Nchgaa yu ngu'ya tu'hua tiquee yu, la xacan' mdyisnan mdaa yu cha' lo'o yu José.

Cui' xaa ngune cha' can' la na'an tñan 'in yu Faraón si'yana yu ta'a ngula José mdiyaan yu se'en Ica Egipto. Tsu'hue 'a ntsu'hui tiquee yu xa nu ynan yu cha' can' lo' juin yu 'in yu José: «Chcui' lo'o ta'a ngula si'yana quia 'ya yu 'in sti um tsatlyu lo'o nchgaa nten 'in yu. Nan' taan sca se'en tyi'in yu quichen Egipto re lo' nde caja na nu cunajo'o 'in yu, a cunta ca'an tñan carreta nu quia 'ya 'in sti lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in yu. A nchca cha' su'huá yu cha' tiquee yu caan yu nde re si'yana cunta 'ñan tyi'in yu».

Xacan' nguloo yu José tñan 'in nchgaa ta'a yu can' si'yana cu'ni chu'hue yu na nu cui'ya yu quiaa yu tucueen, tsaña'an nu juin yu Faraón. A cunta mdaa José te' nu co' cunda scaa yu una 'in Benjamin mdaa yu tsa ca'yu ta te' 'in lo' mdaa yu snañ ciento tñi plata 'in yu. Una xca ta ngua'an tñan yu na nu taa xu'hue yu 'in sti yu, chacui' na nu ntsu'hui lyoo la ndi'in quichen Egipto lo' mdaa yu na nu cu sti yu tucueen. Xa nu msla' ta'a yu lo'o ta'a ngula yu, ndeña'an juin yu: «A nchca cha' xuun um tucueen quiaa um».

Xacan' mdo'o yu mxitucui yu se'en Ica Canaán. Xa nguila yu mdyisnan mdaa yu suun lo'o sti yu si'yana yu José ti' lo'o yu, a cunta ndloo yu tñan ña'aan se'en lyi'ya loo Egipto una sti yu a ya qui'an ti' cha' can'.

Una xa nu na'an sti yu 'in carreta nu ngua'an tñan yu José, la xacan' ya qui'an ti' yu, ndyijjin ya' tsu'hue ntsu'hui tiquee yu. Lo' ndeña'an juin sti yu: «Tsu'hue ca cha' ti' ña'an 'in José Ija nu ti' lo'on lo' cua' ñii tsa'an se'en ndi'in yu».

Xacan' mdo'o yu Israel can' msñi yu tucueen nu nguaa Egipto lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in yu. Xa mdiyaa yu quichen Beerseba m'ni chu'hue yu sca se'en lo'o quee lo' m'ni tnu yu 'in Ndiose. Cui' tla can' na'an xñii yu sca cha' lo' ngulo'o naan Ndiose 'in yu ña'an naan yu lo' juin ñi: —Jacob.

Cui' xaa mxcuén yu 'in ñi: —Nde ndon.

Xacan' juin Ndiose 'in yu: —Nan' Ican Ndiose, cui' Ndiose 'in sti. A cutsen tsaa se'en Ica Egipto si'yana la cua cu'nin cha' si'yana cuton sñe' lo' ca sca quichen tnu. Cuin' tsalo'on 'in se'en Ica Egipto una chon' nde'en culyoón 'in sñe' quichen cua, a cunta ti' ña'an José 'in xa nu caja.

Xca tsaan can' mdo'o yu Jacob se'en Ica Beerseba lo' tsatlyu nguaa yu lo'o sñe' yu lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in yu lo'o scun' yu. Cui' ni' carreta nu ngua'an tñan yu José yten Jacob, tsatlyu lo'o nchgaa ne' cuna'an can' lo'o sñe' ne'.

Xa nu cua' tiyaa ti jun quichen Egipto xacan' ngua'an tñan Jacob 'in yu Judá si'yana chcua loo yu lo' quitsa' yu 'in yu José si'yana cua' lnyaan sti yu. Cui' xaa yten yu José ni' carreta 'in yu, ya ycua yu 'in sti yu se'en Ica Gosén.

Xa nu mchcua ta'a yu lo'o sti yu xacan' msu'huia tuscun yu 'in lo' ngu'ya tu'hua tiquee yu lo' ynan yu. Xacan' juin Jacob can' 'in José: «Cua' ñii tsu'hue ntsu'hui tiqueen cajan si'yana ti' na'an tloon 'in».

Xacan' juin yu José 'in nchgaa yu can': «Quia ytsan' 'in Faraón si'yana cua' mdiyaan stin lo'o nchgaa nten 'in nu mdo'o se'en Ica Canaán lo' quitsan' 'in yu si'yana lyi'ya um nchgaa scun' um lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in um si'yana Ica um nten nu ndi'in scun'. Cha' yu Faraón xi'ya yu 'in um cha' ñi tñan n'ni um, ljuin um 'in yu si'yana Ica um nten nu ndi'in scun'. Cui' se'en Ica Gosén quinu um, si'ya sca cha' nu ntsu'hui 'in ne' Egipto a tca tyi'in ne' sca se'en ti lo'o nten nu ndi'in scun'».

Loo nchgaa sñe' yu Jacob nu mdiyaa quichen Egipto can' ndiyaa ne' snan yla ntsu'hui scua ne'. Tsatlyu lo'o yu Jacob lo'o yu José lo'o chcuua sñe' yu, ndiyaa ne' snan yla ntsu'hui tii ne'.

Xacan' mdo'o yu José nguia ytsa' 'in yu Faraón si'yana cua' mdiyaan sti yu lo'o ta'a ngula yu lo'o nchgaa scun' yu lo' cua' ndi'in yu se'en Ica Gosén. Xacan' yalo'o yu José can' 'in tsa ca'yu ta'a yu si'yana chu'hui lyoo Faraón 'in yu. Lo' mñicha' Faraón can' 'in yu lo' juin: —¿Ñi tñan ta n'ni um?

Xacan' mxcuén nchgaa yu can': —Huare' Ica hua yu ndi'in scun', can' tñan n'ni hua cui' tsaña'an nu m'ni

nten cula 'in hua. Lo' cua' ñii mdiyaan hua re si'yana a ndiyiji 'a na nu cunajo'o 'in hua lo'o 'ni 'in hua quichen tyi hua. Can' cha' jñan hua sca cha' tsu'hue 'in um cha' taa um cha' cuiya' tyi'in hua se'en Ica Gosén.

Xacan' juin Faraón lo'o José can': —Cua' ñii cua' mdiyaan sti lo'o ta'a ngula re, tyi'in sca se'en ti lo'o. Can' cha' culohui se'en nu tsu'hue la xque' ti' si'yana cui' ntsu'hui cha' cuiya' 'in lo'o cha' re. Yuu nu tsu'hue lati taa tyi'in ta'a ngula cui' se'en Ica Gosén. Cha' ndyu'hui lyoo tiña'an yu nu tsu'hue la n'ni tñan, can' nu ti'in tyaa 'in cu'ni cunta 'ni 'ñan.

A cunta yalo'o yu José 'in sti yu tloo yu Faraón can' si'yana chcui' cha' ta'a lo'o yu. Yu Jacob lo'o suun ña'an ycui' cha' yu 'in yu Faraón lo' mñicha' Faraón can' 'in yu cha' ñi ncua yjan ntsu'hui yu. Mxcuen yu Jacob lo' juin: «Cua' ntsu'huin sca ciento ntsu'hui clatyi yjan».

Xacan' msla' ta'a Jacob lo'o yu Faraón. Mdaa yu José yuu nu tsu'hue lati se'en quinu ta'a ngula yu, cui' tsaña'an nu nguloo yu Faraón tñan 'in yu. Cuaña'an yato'o nguину yu se'en Ica Ramses lo' yu José mdaa yu na nu cunajo'o 'in yu cunda scaa yu lo'o nten 'in yu.

Lo' ña'aan se'en lyi'ya loo Egipto lo'o se'en Ica Canaán, tsa nducua lyee la ndyi'ya bju'ñan nu hasta cua' ndyija bju'ñan nten. Lo' ña'aan nguia ndyijui' yu José trigo cuaña'an nxu'hua se'en yu tñi la na'an tñan 'in yu Faraón. Xa nu cua' mdyi tñi 'in ne' Egipto lo'o ne' Canaán xacan' ya ycui' ne' lo'o yu José lo' juin ne': —A su 'a tñi 'in hua nu ti' xi'i hua trigo nu cu hua, can' cha' cu'ni um cha' tsu'hue taa um na nu cu hua si'yana a caja bju'ñan hua.

Yu José mxcuен yu: —Cha' na a su 'a tñi 'in um una ndon scun' um, tca xitsa'an na 'in 'in lo'o trigo.

Cuaña'an yato'o mcha'an ne' Egipto 'ni 'in ne' lo'o trigo tsa ni' sca yjan. Una xa nu cua' mdyii 'ni 'in ne' xacan' ya ycui' ne' lo'o yu José xiya' lo' juin ne': —A su 'a tñi 'in hua lo' ñi a ndon 'a 'ni 'in hua, xtyi se'en ndloo ti hua tñan ti' ndi'in.

Can' cha' cua' ñii xi'i um 'in hua lo' ca hua nguso 'in yu Faraón, xi'i um se'en ndloo hua tñan una taa um trigo nu cunajo'o 'in hua si'yana a caja yte' ti' hua.

Xacan' mdyisnan msi'i yu José yuu 'in ne' Egipto, cuaña'an yato'o nguinu yuu can' cunta 'in yu Faraón. Ncua ne' nguso 'in yu ña'aan se'en ndloo yu tñan. Una yu nu lca sti jo'o a yjui' yu yuu se'en ndloo yu tñan si'yana cha' 'in yu Faraón nchcu yu.

Xacan' juin José 'in ne' Egipto can': —Cua' ñii lca um nguso 'in yu Faraón, a cunta lo'o se'en ndloo um tñan nguinu 'in yu, can' cha' tyisnan cu'ni um tñan 'in yu. Lo' nde taan mti trigo nu cuta um una xa nu quio' na ntsu'hui cha' su'hue um 'in na tsa ca'yu ta, jacua ta nu qui'ni ca'an 'in um lo' sca na 'in yu Faraón. Cuaña'an tyijyin yu'hui 'in um lo'o nchgaa nten 'in um.

Mxcuen ne' 'in yu José can': —'Un tsu'hue 'a nten lca um lo'o hua. Cui' si'ya um can' cha' ti' lo'o hua, a 'ni cha' si ca hua nguso 'in yu Faraón cua' ñii.

Cuaña'an yato'o nguinu scua cha' can' ña'aan se'en lyi'ya loo Egipto, loo ca'yu ta na nu xo' ne', sca na nguinu 'in yu Faraón lo' jacua ta nu quinu 'in ne' y cui' ne'.

Cui' se'en lyi'ya loo Egipto se'en lca Gosén can' mdi'in ta nten 'in yu Jacob cui' nu lca ne' Israel, m'ni ne' tñan lo' lyee yton ne'. Yu Jacob can' ti' mdi'in yu cha' tñuchcua yjan ti' xa mdiyaa yu quichen Egipto can' lo' ntsu'hui yu sca

ciento ntsu'hui tucua yla ntsu'hui cati yjan xacan'.

Yato'o sca tsaan ngüi ti' yu si'yana cua' tixi'i ti ti' ndi'in yu. Xacan' m'ni yu cha' msi'ya yu 'in José lo' juin yu 'in: —Nu cha' ñi s'ni jñan sca cha' tsu'hue 'in lo' tucua tñan tsaña'an nu cunen lo'o, a nchca cha' cutsi' 'ñan quichen Egipto re. Xa nu nan' cajan, quia tsi' 'ñan la se'en mtsi' nten cula 'ñan.

Xacan' juin yu José can': —Cu'nin tsaña'an nu nchcui' um.

Una ti' juin la yu Jacob 'in yu: —Chcui' nu cha' ñi ca si'yana quia tsi' 'ñan la cua.

Mxcuen yu José cha' can'. Xacan' mdyi'ya scua yu Jacob can' tloo yu que s'ñan yu.

Xi'i ti mducui xa nu jui nu mtsa' 'in yu José si'yana ti'i sti yu.

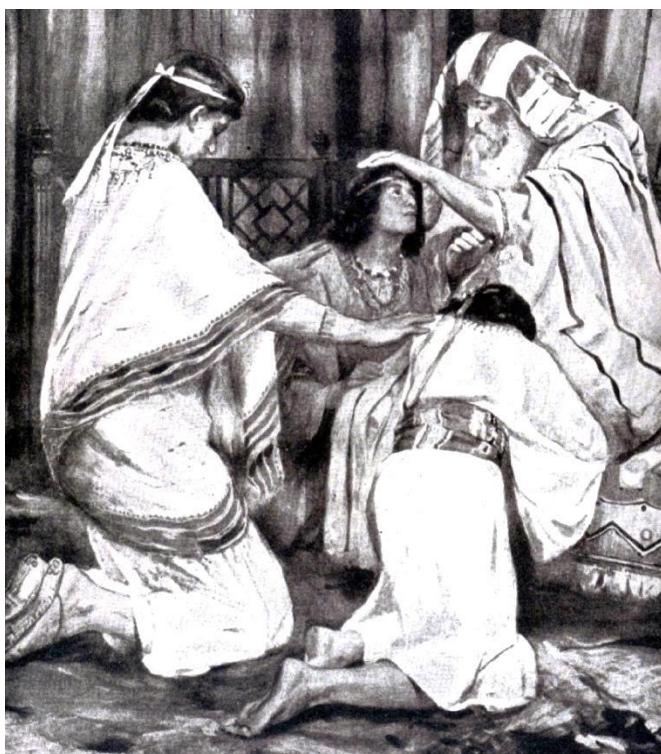
Xacan' mdo'o yu José ya na'an yu 'in sti yu lo' yalo'o yu 'in chcuua sñe' yu, cui' yu Manasés lo'o Efraín.

Xa nu ncua jlyo ti' yu Jacob can' si'yana cua' mdiyaa yu José sñe' yu, xacan' msu'hua yu jueza mdyi tucua

yu tu'hua s'ñan yu lo' juin yu 'in yu José can': «Cui' scati Ndiose ñi nu tlyu lati ngulo'o tloo ñi 'ñan se'en Ica Canaán lo' ndeña'an y cui' ñi lo'on: "Nan' cu'nin cha' si'yana cuton sñe' lo' ca can' sca quichen tnu, a cunta cui' 'in sñe' quinu yuu re tsala xaa". Can' cha' lo'o ta'a chcuua sñe', cui' yu Efraín lo'o Manasés, ntsu'hui cha' qui'ni ca'an yuu can' 'in yu.

Cui' se'en Ica Canaán can' ngujui Raquel jyi'an xa nu mxitucui na se'en Ica Padan-aram lo' mtsin' 'in tucueen se'en yaan na se'en Ica Efrata, cui' se'en Ica quichen Belén cua' ñii».

Xacan' mdiyaa xaa quiloo yu Jacob se'en ndon chcuua sñe' yu José can' lo' juin: —¿Ti ca Ica yu re?

Mxcuen yu José can' 'in: —Cui' sñen' nu mdaa Ndiose 'ñan quichen Egipro re.

Xacan' juin yu Jacob can': —Xi'ya 'in yu quiaan yu cui' la re lo' nan' jñan 'in Ndiose si'yana cuan ñi 'in yu.

Yu Jacob can' cua' cula yu lo' cua' a ndyu'hui tsu'hue 'a xaa quiloo yu. Xacan' mdiyaa chcuua sñe' yu José can' la cui' la se'en nducua yu Jacob lo' msu'hua tuscun yu 'in lo' juin yu 'in yu José can': «Nan' a ñan 'a tin' ti' ña'an 'in una cua' ñii tsala ña'an tlyu cha' tsu'hue 'in Ndiose hasta lo'o sñe' ndyu'huin lyoon».

Xacan' yu José ngulyoo 'in chcuua yu suhue ti can' loo quiya' yu Jacob lo' cui' yu mdyi'ya xtyin' yu tloo sti yu. Xacan' mdi'in tyaa yu 'in chcuua yu suhue ti can' scaa tso' sii' sti yu. Yu Efraín can' ndon yu tso' ca si'yana can' nu cune' la. Yu Manasés can' ndon yu tso' cueen si'yana can' yu cula la. Una xa nu cua' mdi'in tyaa Jacob yaa' quee chcuua yu can' nde mdya cusi yu yaa' yu lo' tso' cueen can' mdi'in tyaa yu que Efraín lo' tso' ca can' mdi'in tyaa yu que Manasés.

Lo' ndeña'an mjñan yu 'in Ndiose: «Cui' Ndiose nu m'ni tnu nten cula 'ñan, Abraham lo'o Isaac, cui' ñi nu ngui'ni cunta 'ñan nchgaa xaa, cui' ñi cuan ñi 'in yu suhue ti re lo' tsala xaa quia yu'hui ti' yu 'ñan lo'o nten cula 'ñan, Abraham lo'o Isaac. Lo' Ndiose

cu'ni ñi cha' cuton sñe' yu lo' ca yu quichen tnu».

Una yu José can' a mdiyaa ti' yu ña'an mdya cusi sti yu yaa' xa nu mdi'in tyaa 'in na 'in chcuua yu can'. Lo' juin yu 'in sti yu: «Si'i cuaña'an cu'ni um si'yana yu nu cula la re ndon yu tso' cueen 'in um».

Una yu Jacob can' a ncua ti' yu xitsa'an tucui yu yaa' yu lo' juin yu: «Nan' cua' jlyo tin' ñi cha' ngui'nin cuaña'an si'yana lo'o yu Manasés ntsu'hui cha' ca yu sca quichen tnu, una yu nu cune' la re lyee la ndon loo tucui ca yu a cunta ntsu'hui cha' ca yu tyun quichen tnu».

Lo' ti' mjñan yu 'in Ndiose si'ya chcuua yu can' lo' juin yu: «Lo' ne' Israel quia yu'hui ti' ne' 'in um xa nu nchcui' lyi'o ne' 'in Ndiose lo' njñan ne' 'in ñi si'yana cu'ni ñi lo'o ne' tsaña'an nu m'ni ñi lo'o um».

Xacan' juin yu 'in José: «Nan' cua' nchcui cuii' cha' cajan una Ndiose chu'hui ñi cunta 'in um nchgaa um lo' cu'ni ñi cha' xitucui um loo yuu se'en mdi'in nten cula 'in na. Lo' qui'an la yuu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in nu'huin que nchgaa la ña'an ta'a ngula».

Xacan' msi'ya yu Jacob 'in nchgaa sñe' yu lo' mdyisnan mjñan yu 'in Ndiose si'ya cunda scaa yu, tsaña'an ntsu'hui cha' tsato'o 'in yu tiyaa xaa. Lo' ta'a tichcua sñe' yu Jacob ngune 'in yu

ñá'an cha' nu mjñan sti yu tloo Ndiose.

Cui' xa nu cua' caja ti yu Jacob xacan' msi'ya yu 'in nchgaa sñe' yu lo' juin yu 'in: «Ñii nu cua' nchcui cuii' cha' cajan, cu'ni um cha' tsu'hue quia tsi' um 'ñan la se'en mtsi' nten cula 'ñan, cui' loo yuu nu msi'i Abraham se'en Ica Macpela loo yuu Canaán. Si'yana cui' can' mtsi' Abraham lo'o Sara nten 'in lo' cui' can' mtsi' Isaac lo'o Rebeca cuilyi'o, a cunta can' mtsin' 'in Lea».

Lo' ña'aan mdyi y cui' yu Jacob cha' can', yten scua yu lo' ngujui yu. Cui' xaa msu'hua tuscun yu José 'in sti yu lo' mdyisnan ynan lo'o yu 'in.

Xacan' nguloo yu tñan 'in yu doctor si'yana cuxeen yu te' 'in yu Jacob lo' su'hua yu tysi'a xityi'i 'in yu tsaña'an cha' nu ntsu'hui 'in ne' Egipto tsa ni' tucua yla tsaan, lo' ynan lo'o ne' 'in sti yu José tsa ni' snan yla ntsu'hui tii tsaan.

Lo' xa cua' mdijin ña'aan tsaan can' xacan' y cui' yu José lo'o yu nu ta'a

nts'u'hui yu Faraón na'an tñan lo' juin yu: —Cu'ni um sca cha' tsu'hue chcui' um lo'o Faraón cha' taa yu cha' cuiya' 'ñan quia tsin' 'in stin se'en Ica Canaán tsaña'an nu cua' y cui' lo'on xa nu ti' lyiji caja, lo' xa nu cua' mtsin' 'in xacan' xitucuin quiaan nde re.

Mxcuen yu Faraón can' lo' juin: —Quia tsi' 'in sti cui' tsaña'an nu cua' juin lo'o.

Xacan' mdo'o yu José nguia tsi' yu 'in sti yu, tsatlyu nguiaa yu lo'o nchgaa ta'a lyi'ya yu tñan, a cunta lo'o nchgaa ta'a ngula yu lo'o nten 'in yu ta'a nguiaa yu lo' mxnu yu 'in chacui' nu xuhue ti se'en Ica Gosén.

Cui' cuaña'an qui'an nten nu nguiaa lo'o carreta, a cunta lo'o yu nu nducua cuiyu. Xa mdiyaa ne' se'en Ica Canaán, nguo' ti'in ne' nchgaa ne' tsa

ni' cati tsaan mdi'in ynan lo'o ne' 'in sti yu José. Lo' ne' Canaán nu ndi'in ca can' nduhue 'a ti' ne' ña'an ngui'ni nten nu mdiyaa can' si'yana lo'o suun ña'an ngui'ni ne' 'in ne' lja nu mtsi' ne' 'in sti yu José.

Sñe' yu Jacob can' mducua yu tñan tsaña'an nu juin sti yu lo'o yu xa nu ti' lyiji caja yu, cui' ni' tuque nu nducua se'en Ica Macpela, can' mtsi' ne' 'in Jacob, cui' yuu se'en msi'i Abraham cua' s'ni. Xa nu cua' mtsi' yu José 'in sti yu xacan' mxitucui yu nde quichen Egípto lo'o nchgaa ta'a yaa yu lo'o ta'a ngula yu.

Lo' si'yana cua' nguji yu Jacob, can' cha' msu'hua ta'a ngula yu José cha' tiquee lo' ndeña'an ñan ti' yu: «¿Ta a cu'ni yu José lo'o na cua' ña'an ti ñii si'yana cua' nguji paa? Cui' si'ya cha' ngunan' nu m'ni na lo'o yu ti' culoo».

Lo' msu'hua yu suun 'in José can' lo' juin yu: «Ti' xa nu ti' lyiji caja paa xacan' mxnu cha' 'in hua si'yana chcui' hua lo'o um lo' jñan hua cha' tsu'hue 'in um si'yana cu'ni um cha' tlyu ti' 'in hua lo'o cha' ngunan' nu m'ni hua lo'o um, can' cha' cua' ñii njñan hua sca cha' tsu'hue 'in um si'yana cu'ni um cha' tlyu ti' 'in hua, huare' nu Ica nguso 'in Ndiose 'in paa».

Cui' xaa ngu'ya tu'hua tiquee yu José lo'o cha' nu nchcui' yu can' lo' nguinan yu. Cui' lja xacan' mdiyaa ta'a ngula yu lo' mdyi'ya xtyin' tloo yu lo'

juin yu: —Nde mdiyaan hua tloo um lo' Ica hua nguso 'in um.

Xacan' mxcuén yu José can' lo' juin yu: —A su'hua um cha' tiquee um lyee la. ¿Ta ñan ti' um si'yana tlyu la lcan nan' que 'in Ndiose?

'Un lo'o cha' tiyaa nu 'in um, ñan ti' um si'yana m'ni um ti'i lo'on una tso' nu 'in Ndiose xca ña'an yato'o na se'en nu tyi'o laa nten ña'an nu nchca cua' ñii, can' cha' a su'hua 'a um cha' tiquee um. Nan' tsa quiñan taan na nu cunajo'o 'in um lo'o sñé' um.

Cuaña'an mdyaa yu cha' tnu tiquee 'in ta'a ngula yu si'yana lo'o suun ña'an ycuí' yu.

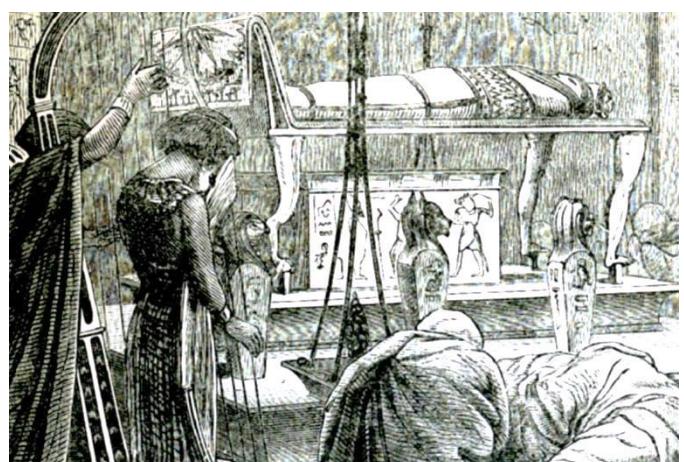
Mdi'in yu José lo'o ta'a ngula yu se'en Ica Egipto can' lo' mdu'hui yu chendyu sca ciento ntsu'hui tii yjan.

Lo' ti' na'an yu mdi'in sñé' cula yu Efraín lo'o yu Manasés.

Xa nu cua' nchcui cuii' cha' caja yu José can', msi'ya yu 'in ta'a ngula yu lo' juin yu: «Cua' tixi'i ti ndi'in lo'o um una Ndiose ta yaa' 'in um lo' culyoo ñi 'in um se'en Ica Egipto re lo' quia lo'o ñi 'in um se'en mdi'in nten cula 'in na, cui' Abraham lo'o Isaac lo'o Jacob, cui' loo yuu nu mdi'in tyaa ñi cha' tyi'in sñé' na, a cunta ntsu'hui cha' quia lo'o um tyijyan xa nu tyi'o um quichen re».

Xacan' ta'a ngula yu mxcuén cha' can'.

Xa nu ngujui yu José can', ne' Egipto msu'hua ne' tyi'a xityi'i 'in yu lo' nguxeen ne' te' 'in yu lo' mtñan ne' sca caja se'en chu'hui yu.

Nchgaa cha' re yato'o 'in yu José lo'o ta'a ngula yu la se'en Ica Egipto.

ÉXODO

Ndiose ntsu'hui ñi cunta 'in Moisé
Éxodo 1.6-16, 22; 2.2-23

Ta nten 'in yu Jacob lyee 'a yton ne' se'en Ica Egipto. Xa cua' qui'an 'a yjan cua' mdijin xacan' mdo'o ton xca yu Faraón nu ncua ree 'in ne' lo' yu ree can' a yu'hui lyoo yu 'in yu José. Xacan' juin yu ree can' 'in ne' Egipto: «Qui'an la ne' Israel lo' ngula la ne' que 'in nare'. Ntsu'hui cha' quia nan na ña'an nu a cuton 'a ne'».

Can' cha' mdi'in tyaa yu 'in ne' Israel cu'ni ne' tñan lo'o juesa, mdaa yu tñan nu ti'in cu'ni ne', chacui' na'an tnu 'in ne' Egipto mtñan ne', msu'hua ne' lo'o quee, a cunta nchgaa tsaan ndloo ne' tyoo. Sca tsaan can' yu Faraón nguloo yu tñan 'in ne' Egipto si'yana nchgaa cuhui' nu tiyaan chendyu nu Ica sñe' ne' Israel su'hua ne' 'in loo tyi'a chco tlyu.

Chon' nde'en can' mdiyaan sca cuhui' qui'yu chendyu sñe' ne' Israel, lo' jyi'an cuhui' tsa ni' snan coo' msu'hua cutsi' 'in cuhui' una si'yana a ncua 'a ti' su'hua cutsi' la jun 'in cuhui', mtñan jun sca xcuhui lo' mxita'an jun na tijin' ña'aan chon' na, can' msu'hua jun 'in cuhui' can' lo' yalo'o jun 'in cuhui' loo tyi'a chco tlyu.

Sca nu cuna'an tsa suhue ti ta'a ngula cuhui' can' nguинu ton tijyo' ti, ngui'ni

cunta 'in cuhui' cha' ña'an ca tsato'o cha' 'in cuhui'.

Xi'i ti mducui xacan' sca sñe' yu ree Faraón ya yta chco tlyu can', xa na'an ne' nducui xcuhui can' loo tyi'a, nguloo ne' tñan 'in nguso 'in ne' tsa 'ya 'in na. Xa msla ne' 'in na na'an ne' ntsu'hui sca cuhui' ni' can' lo' lyee ya' nguinan cuhui', xacan' mña'an 'tnan ti' ne' 'in cuhui' lo' juin ne': «Cui' sñe' ne' Israel Ica cuhui' re».

Xacan' mdiya ton nu cuna'an ta'a ngula cuhui' lo' juin 'in sñe' yu Faraón can': —¿Ta nchca ti' um lo' cunan hua sca ñi cuna'an nu taa cuti' cuhui' re 'in um?

Xacan' mxcuén ne' cuna'an can': —Tsu'hue cunan um sca nu cu'ni cunta 'in cuhui' 'in hua.

Xacan' ya ycuí' nu cuna'an tsa suhue ti can' lo'o jyi'an lo' xa mdiyaa ñi juin sñe' yu Faraón 'in ñi: «Cu'ni cunta um cuhui' re 'in hua lo' huare' su'hua lyiya' hua 'in um».

Ñi cuna'an nu Ica jyi'an cuhui' can', ngu'ya ñi 'in cuhui' lo' m'ni conta ñi 'in cuhui' tsaya' ylo cuhui'. Xa cua' ylo cuhui' mdyaa ñi conta 'in cuhui' ña'an 'in yu Faraón, lo' ne' cuna'an sñe' yu Faraón mdi'in tyaa ne' nii cuhui' Moisé. Cuaña'an yato'o ylo yu Moisé ña'an 'in yu ree Faraón, cui' cha' 'in yu yu'hui yu Moisé xcula lo' tsu'hue 'a m'ni cha'an yu.

Sca tsaan Moisé na'an si'yana sca ne' Egipto nsuun ta'a ne' lo'o sca ne' Israel, xacan' ngulaa yu 'in ne' Israel can' lo' yjui yu 'in ne' Egipto can' lo' mtsi' yu 'in ne' ni' ysin. Msque' ti' yu si'yana a tucui na'an 'in yu.

Xca tsaan can' na'an yu nsuun tucua ne' Israel lo' juin yu 'in sca yu nu nsuun can': —¿Ñi cha' ta nsuun um lo'o ticuii' ta'a um?

Xacan' mxcuén xca yu nu nsuun can': —¿Tucui ta mdi'in tyaa 'in nu'huin ña'an nchca ti' sca bse lja hua re? Si'i nu'huin ca ntsu'hui cha' culoo tñan 'in

hua, ¿uta na nchca ti' cujui 'ñan tsaña'an yjui 'in sca ne' Egipto Ica?

Xacan' ytsen yu Moisé lo' nguñan ti' yu: «Nchgaa nten cua' jlyo ti' ne' si'yana yjuin 'in sca ne' Egipto».

Xa ngujlyo ti' yu Faraón cha' nu m'ni yu Moisé, ncua ti' yu cujui yu 'in Moisé, can' cha' msnan yu lo' ya ti'in yu loo yuu 'in ne' Madián.

Can' jui cuilyi'o yu lo' mdysnan m'ni yu tñan lo'o yu Jetro sti lyaa yu, m'ni conta yu slyá'. Can' mdi'in yu Moisé tucua yla yjan lo' mdi'in tucua sñe' yu. Lja mdi'in Moisé se'en lyi'ya loo Madián ngujui yu Faraón nu ndi'in se'en Ica Egipto.

Msi'ya Ndiose 'in yu Moisés

Éxodo 3.1-4, 18-20, 27-31

Yato'o sca tsaan xa ngui'ni conta yu Moisé slyá' 'in sti lyaa yu loo qui'ya Horeb, can' ngulo'o tloo sca anguje 'in Ndiose 'in yu loo yca quiche' se'en ndo'o quii' ndiquin una a chcan' nguia ndyi'ya te'en na.

Xacan' nguñan ti' Moisé: «Tsa na'an ñi cha' ca ndiquin yca quiche' cua lo' a la nguia ndyi'ya te'en na».

Una xa cua' tiyaa ti yu se'en can', ngune 'in yu ycui Ndiose lo' juin ñi 'in yu: «Moisé, a tsaa cui' 'a, lyoo snan si'yana tloon ca ndon. Nan' Ican Ndiose 'in nten cula 'in, cui' Abraham, Isaac lo'o Jacob».

Xacan' mducun Moisé tloo si'yana msque' ti' yu caja yu loo nu na'an tloo yu 'in Ndiose.

Una Ndiose juin ñi 'in yu: —Jlyo tin' si'yana ti'i 'a ndijyin sñen' se'en Ica Egipto, can' cha' lyaan si'yana culo laan 'in ne' tuyaa' ne' Egipto, ntsu'hui cha' culyoon 'in sñen' lo' tsalo'on 'in ne' sca loo yuu nu tsu'hue, can' cha' cua' ñii ntsu'hui cha' tsaa se'en Ica Egipto lo' chcui' lo'o yu Faraón si'yana taa yu cha' cuiya' tyi'o sñen'.

Xacan' juin Moisé 'in Ndiose: —Una nan' a sca cha' cuiya' ntsu'hui yaan' tsa ycuin' lo'o yu Faraón si'yana taa

yu cha' cuiya' tyi'o ne' Israel se'en ndloo yu tñan.

Lo' Ndiose mxcuén 'in yu: —Nan' ndi'in lo'o lo' ta yaan' 'in si'yana cu'ni canan, cui' loo qui'ya re ntsu'hui cha' cu'ni tnu 'ñan tsatlyu lo'o quichen 'ñan xa cua' mdo'o um se'en Ica Egipto.

Xacan' y cui' Moisé: —Una cha' nan' tsa'an lo' chcuin' lo'o ne' Israel si'yana Ndiose ngua'an tñan 'ñan, cha' cuñicha' ne' 'ñan ña'an naan Ndiose can', ¿Ña'an ta cunen lo'o ne' xacan'?

Xacan' mxcuén Ndiose 'in yu: —NAN' LCAN ÑI NU LA' ÑA'AN CUA' LCAN, lo' chcui' lo'o ne': "Ndiose 'in nten cula 'in na, cui' nu Ica Abraham, Isaac lo'o Jacob, cui' ÑI NU LA' ÑA'AN CUA' LCA ngua'an tñan 'ñan".

Xacan' xo' ti'in 'in nchgaa qui'yu cula 'in cunda scaa ta jun lo' tsalo'o 'in jun se'en nducua yu Faraón, cui' yu ree nu tca mdo'o ton nu ndloo tñan se'en Ica Egipto lo' chcui' lo'o yu : "Cu'ni um cha' tsu'hue taa um cha' cuiya' tsaa hua nchgaa hua tsa ni' sñan tsaan loo yuu mtyi cua, tsa y'ni tnu hua 'in Ndiose 'in hua lo' tiquin tucua hua 'ni tloo ñi".

Una cui' yu a taa yu cha' cuiya' tsaa um, hasta la ña'an yu cha' nu tnu ntsu'hui cha' cu'nin. A cunta nan' cu'nin cha' si'yana chu'hui cuiya' ti' ne' Egipto 'in um lo' taa ne' nan ca 'in um chacui' na nu ntsu'hui lyoo, lo'

cuaña'an tsato'o culyaa um cha' cuillyiya' ndi'in 'in ne' Egipto.

Xacan' mxcuén Moisé: —A tsa qui'an ti' nten cua 'ñan, chcui' ne' si'yana si'i Ndiose ngua'an tñan 'ñan.

Lo' juin Ndiose 'in yu: —¿Ni nan nducua yaa'?

Mxcuen Moisé: —Yca nu n'ni cunta slyá'.

Xacan' juin Ndiose 'in yu: —Nguun 'in na lyuu.

Xa nguun yu 'in na lyuu, mchca na sca cunaan. Yu Moisé ytsen yu lo' ncuá ti' yu xnan yu, una juin Ndiose 'in yu: —Xñi yca je'en 'in.

Xacan' msñi yu Moisé yca je'en 'in lo' xiya' mchca na yca.

Ti' ycui' la Ndiose lo'o yu: —Xu'hua yaa' ni' xcan'.

Lo' msu'hua yu 'in na una xa ngulyoo yu yaa' yu, ña'aan na nguxen quitso' la 'in na.

Xiya' ycui' Ndiose lo'o yu: —Su'hua yaa' ni' xcan' xiya'.

Msu'hua yu 'in na lo' xa ngulyoo yu 'in na a ndon 'a quitso' la can' yaa' yu. Xacan' juin Ndiose lo'o yu: —Xa chcui' lo'o ne' Israel xacan' culo'o cha' re 'in ne' lo' cha' a tsa qui'an ti' ne' 'in, xacan' xñi tsachin' tyi'a chco tlyu lo' slo 'in na loo yuu lo' chca na tne.

Una Moisé xiya' mxitucui yu ycui' yu: —A tca 'ñan cu'nin cha' re si'yana a nchca chcuin' tsu'hue ti.

Mxcuen Ndiose 'in yu: —¿Ta si'i nan' m'ni cha' nducua tu'hua nten chendyu? Can' cha' cua' ñii tsaa lo' nan' quitsan' 'in cha' nu ntsu'hui cha' chcui'.

Xacan' juin Moisé: —Cu'ni um cha' tsu'hue culohui um xca nu tsaa.

Xacan' msin' ti' Ndiose lo'o yu lo' juin ñi 'in yu: —Ta'a ngula nu Ica Aarón tca 'in can' chcui' lo' cua' ñii lnyaan yu nde re, cui' yu ntsu'hui cha' chcui' yu tñan loo lo' cui'ya yca nducua yaa' si'yana lo'o na tca cu'ni cha' nu tnu.

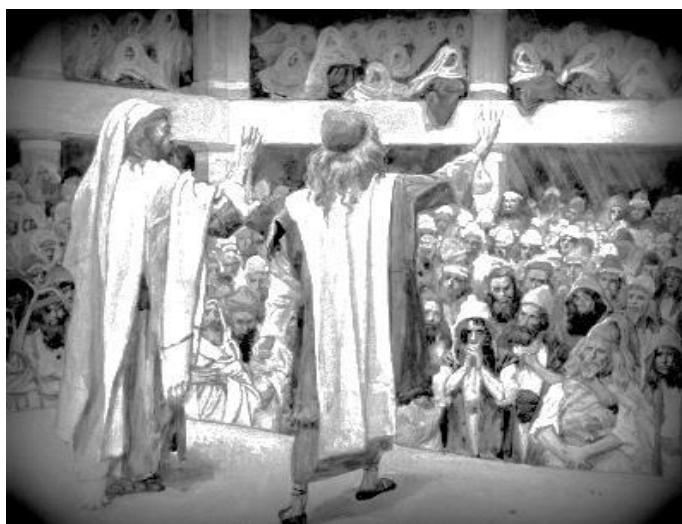
Xacan' mxitucui Moisé nde ña'an 'in sti lyaa yu, m'ni chu'hue yu su'hua yu lo' mdo'o yu nguiaa yu lo'o nten 'in yu lo'o sñe' yu lo'o nchgaa nan nu ndi'in 'in yu.

Tucueen nguiaa yu nducua yca can' yaa' yu, lja xacan' Ndiose ycui' ñi lo'o yu Aarón ta'a ngula yu si'yana tsaa yu se'en Ica yuu mtyi loo qui'ya Horeb

si'yana can' chcua ta'a yu lo'o Moisé. Cuaña'an yato'o mdaa yu Moisé suun nchgaa cha' nu y cui' Ndiose lo'o yu, xacan' chcuua yu nguiiaa yu nde Egipto.

Xa mdiyaa yu se'en Ica Gosén, cui' se'en lyi'ya loo Egipto, mxo' ti'in yu 'in nchgaa qui'yu cula 'in ne' Israel lo' yu Aarón mdaa yu suun lo'o nten can' cha' nu y cui' Ndiose lo'o yu Moisé, a conta ngulo'o yu cha' nu tnu m'ni ñi lo'o yu.

Ne' Israel ya qui'an ti' ne' cha' nu y cui' yu, ncua tsu'hue yu'hui tiquee ne' si'yana Ndiose nguia yu'hui ti' ñi ña'an ndijin ne' nu ti'i lo' ntsu'hui cha' culo laa ñi 'in ne'.

Ya y cui' yu Moisé lo'o yu Faraón se'en Ica Egipto

Éxodo 5.1-21; 6.10; 7.6, 8-13

Sca tsaan yaa Moisé lo'o Aarón, ya y cui' lo'o yu Faraón lo' juin yu 'in: —Ndiose 'in hua juin ñi si'yana ntsu'hui cha' tsaa hua se'en Ica yuu mtyi, la cua ntsu'hui cha' cu'ni tnu hua 'in ñi.

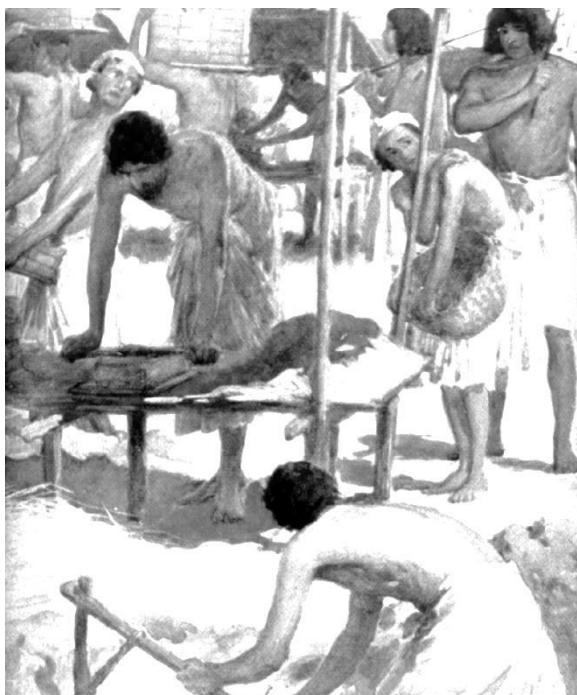
Yu Faraón mxcuén yu: —¿Tucui ca Ica Ndiose 'in um? A ndyu'hui lyoon 'in ñi lo' ñi a caja cha' cuiya' tsaa um. ¿Ñi cha' xityiya' um 'in ne' Israel se'en nu a cu'ni ne' tñan? Quia y'ni lya tñan lo' cha' jo'o ti ndi'in tñan 'in um, nan' lyee la taan tñan cu'ni um.

Ticui' tsaan can' y cui' yu Faraón lo'o yu nu ntsu'hui conta 'in tñan can' lo' juin yu: «Ti' cua' ñii nu nguiiaa nde loo a taa 'a um quii chu'hui loo yuu nu culoo ne' tyoo, cui' ca nu tsa 'ya ne' 'in na y cui' ne'. Una si'i can' cha' chin' la tyoo culoo ne', cui' tsaña'an nu ndlo ca ne' sca tsaan ticui' cuaña'an tsa quiñan ne' cua' ñii. Si'yana a sca tñan 'in ne' can' cha' nchca ti' ne' tsa y'ni ne' ta'a loo yuu mtyi cua».

Cuaña'an y cui' yu nu ntsu'hui cunta tñan can' lo'o ne' Israel, xacan' mdyisnan ndyi'an nan ne' quii nu ndyu'hui loo yuu nu ndloo ne' tyoo.

Lo' si'yana a nchca 'a tyaa ne' cunta ña'an tñan nu n'ni ne' ti' culoo, mdyisnan mxitijin ne' Egipto nu ti'i 'in cunda scaa yu nu Ica que 'in ta 'in ne' Israel.

Si'ya cha' can' yaa yu nu Ica que 'in cunda scaa ta ne' Israel lo' y cui' ne' lo'o yu Faraón si'yana ña'an 'tnan ti' yu 'in jun. Una yu Faraón juin yu: «'Un Ica um yu ndaja, tyaa um jueza cu'ni um tñan lo' cui' tsaña'an tyoo nu ndyaa um cunta ti' culoo, cui' cuaña'an cunta tyaa um cua' ñii».

Xa mdyi'o jun nu Ica que 'in ne' Israel tloo yu Faraón can', mchcua tucui jun 'in yu Moisé lo'o yu Aarón lo' juin jun 'in yu: «'Un juin um si'yana culo laa um 'in hua lo' cua' ñii si'ya um nde lyee la ndijin hua nu ti'i».

Can' cha' ne' Israel lyee 'a ncua ti'i ti' ne' 'in yu Moisé lo'o yu Aarón. Xacan' y cui' lyi'o Moisé 'in Ndiose, mjñan yu 'in ñi si'yana taa ñi sca cha' tiyaa 'in yu lo' juin Ndiose 'in yu: «Cua' ñii ña'an cha' nu cu'nin lo'o yu Faraón a cunta lo'o ne' Egipto lo' cuaña'an tyi'o laa ne' Israel. Nan' lcan Ndiose 'in um lo' 'un Ica um quichen 'ñan».

Xiya' yaa Moisé lo'o Aarón se'en nducua yu Faraón lo' juin yu 'in: —Ndeña'an culo Ndiose tñan 'in um: "Tyaa um ya' quiaa quichen 'ñan si'yana ntsu'hui cha' cu'ni tnu jun 'ñan".

Xacan' mxcuén yu Faraón: —¿Tucui ca Ica Ndiose can'? ¿Ñi cha' ntsu'hui cha' ca ja'an 'in can'? Culo'o um sca cha' nu tnu 'ñan lo' ca cuiya' tin' si'yana cui' Ndiose can' ngua'an tñan 'in um.

Xacan' yu Aarón nguun yu yca nducua yaa' yu la lyuu lo' mchca na sca cunaan, can' ndi'in yu nu nchca cuiya' ti', nu ngui'ni tñan 'in yu Faraón lo'o yu nguun yu tucua snan yca la lyuu lo' mchca na cunaan una cunaan 'in yu Aarón ycu 'in nchgaa cunaan 'in yu can'.

Xacan' yu Aarón msñi yu yca je'en cunaan can' lo' xiya' mchca na yca. Una yu Faraón ndyijyin ya' tla cusya 'in yu, a mdaa yu ya' tyi'o ne' Israel se'en lca Egipto.

Xa nu yu Moisé ya ycuí' lo'o yu Faraón, jacua yla yjan ntsu'hui yu lo' yu Aarón ta'a ngula yu ntsu'hui jacua yla ntsu'hui snan yjan.

Tsa caa loo nu ti'i 'in ne' Egipto
Éxodo 7.15-17, 20-21 ; 7.24-8.2, 5-19,
24-32; 9.6-19, 22-28, 33-35;
10.3-4, 13-29

Xacan' juin Ndiose 'in Moisé: «Quiaa tlya tsaa la chco tlyu cua lo' ña'an 'in yu Faraón lo' chcui' lo'o yu: "Xiya' juin Ndiose si'yana taa um cha' cuiya' tyi'o ne' Israel". Cha' a taa yu cha' cuiya' xacan' xñi yca nducua yaa' lo' ju'in 'in

na loo tyi'a chco tlyu can' lo' chca tne na».

Xca tsaan can' tlya ti yaa Moisé lo'o Aarón na'an yu 'in Faraón tu'hua chco tlyu can' lo' yu Aarón ycuí' lo'o yu Faraón ña'an cha' nu ycuí' Ndiose lo'o yu una yu Faraón a mdaa yu cha' cuiya' tyi'o ne' Israel. Xacan' yu Aarón ju'in xcua yu yca nducua yaa' yu loo tyi'a chco tlyu can' lo' mchca tne na.

Nchgaa cula ntsu'hui loo tyi'a can' ngujui 'in lo' ña'aan quichen Egipto ncua chen tyi'i na.

Lo' si'yana ne' Egipto a ncua 'a co'o ne' tysi'a chco tlyu can', a ya' se'en mijñi ne' chco se'en co'o ne' tysi'a.

Cati tsaan chon' nde'en Ndiose juin ñi 'in yu Moisé si'yana chcui' yu lo'o Faraón: «Cha' a taa um cha' cuiya' tyi'o ne' Israel, qui'an 'a cuityi' ntsu'hui cha' cutsu ti'in ña'aan loo yuu re».

Xca tsaan can' yu Aarón ju'in xcua yu yca nducua yaa' yu loo tyi'a chco tlyu

can' lo' ytsu ti'in cuityi' ña'aan se'en lyi'ya loo Egipto, yten 'in ña'an, loo s'ñan ne' lo'o se'en ndique' na nchcune'.

Xa nu cua' a mda loo 'a yu Faraón si'yana qui'an 'a cuityi' ytsu ti'in xacan' y cui' yu lo'o yu Moisé: «Chcui' lo'o Ndiose 'in si'yana cu'ni ñi cha' tsatii cha' 'in cuityi' re, xacan' taan cha' cuiya' tsa y'ni tnu um Ndiose 'in um».

Xacan' y cui' lyi'o yu Moisé 'in Ndiose lo' m'ni ñi cha' ngujui nchgaa cuityi' can', tsa chco tlyu ti can' ti' nguinu yu'hui 'in. Mxo' ti'in ne' cuityi' nu ngujui can', ña'aan loo quichen ncua chen tyi'i na si'ya 'in. Xa yatii cha' 'in cuityi' can', yu Faraón ncua tla cusya 'in yu lo' a mdaa yu cha' cuiya' tyi'o ne' Israel quichen can'.

Xacan' juin Ndiose 'in yu Moisé: «Chcui' lo'o yu Aarón si'yana ju'in chcui yu yca nducua yaa' loo sñi yuu».

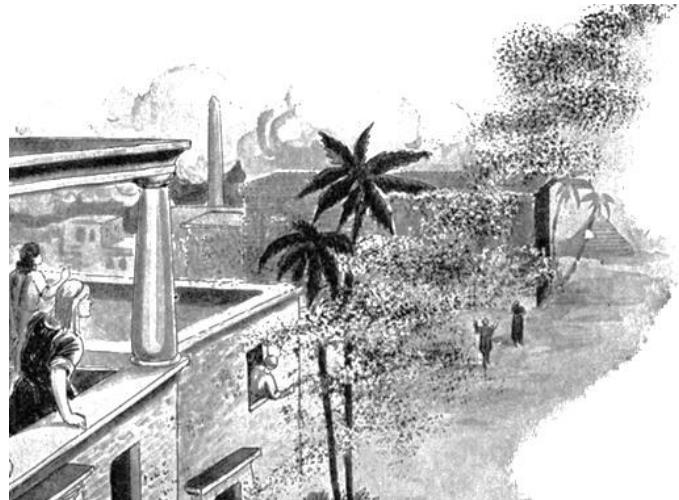
Lo' xa m'ni yu cuaña'an, mdyisnan ytsu ti'in cuityin' ña'aan se'en can'. Ñi

cuaña'an lo' a mdaa yu Faraón cha' cuiya' tyi'o ne' Israel se'en can'.

Xa na'an Ndiose si'yana a ncua ja'an yu Faraón xacan' juin ñi 'in yu Moisé: «Yaa lo' chcui' lo'o yu Faraón, cha' na a ca ja'an yu cu'nin cha' cutsu ti'in qui'an 'a xichca'».

Cuaña'an yato'o ytsu ti'in qui'an 'a xichca', ña'aan loo yuu 'in ne' mtsa'an yu'hui 'in.

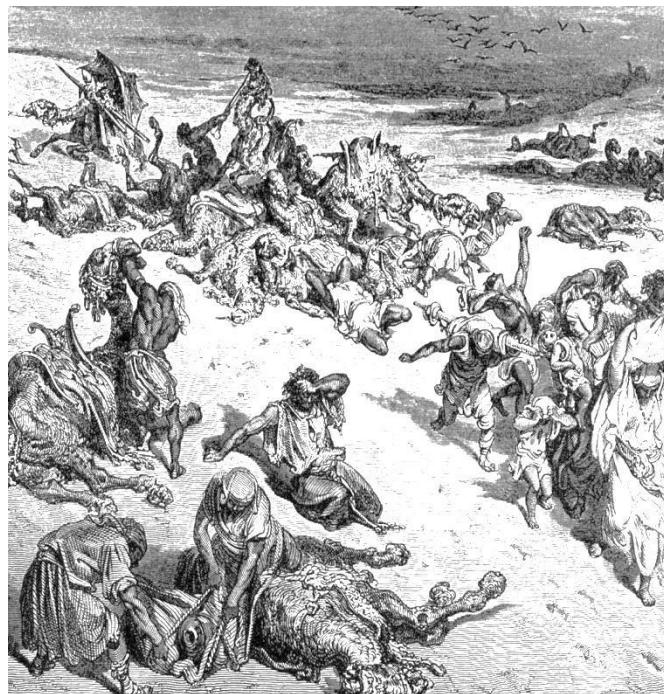

Xacan' msi'ya yu Faraón 'in Moisé lo'o Aarón lo' juin yu 'in: «Chcui' um lo'o Ndiose 'in um si'yana cu'ni ñi cha' tsatii cha' 'in xichca' re lo' nan' taan cha' cuiya' tsa y'ni tnu um 'in Ndiose 'in um una a tsaa um tijyo'».

Xacan' y cui' lyi'o Moisé 'in Ndiose lo' xca tsaan can' m'ni ñi cha' yatii cha' 'in xichca' can'. Una yu Faraón ticui' ti ña'an m'ni tla yu cusya 'in yu lo' a mdaa yu cha' cuiya' tyi'o ne' Israel.

Chon' nde'en can' ngua'an tñan Ndiose xca nu ti'i, nchgaa scun' ne' Egipto ngujui 'in, cuiyu, burru, camello lo'o sly'a una 'ni 'in ne' Israel ñi sca 'in a ngujui 'in.

Ñi cuaña'an a m'ni yu Faraón cunta, tla cusya 'in yu lo' a mdaa yu cha' cuiya' tyi'o ne' Israel.

Xiya' y cui' Ndiose lo'o Moisé lo'o yu Aarón can' lo' juin ñi 'in yu: «Yaa um se'en ndi'in yu Faraón lo' cui'ya um tsachin' jii lo' cuun um 'in na loo cui'in tloo na'aan yu lo' si'ya cha' can' tyi'o tucua quitso' la 'in ne' Egipto».

Una ñi cuaña'an a mdaa yu Faraón cha' cuiya' tyi'o ne' Israel se'en Ica Egipto si'yana Ndiose m'ni tla ñi cusya 'in yu.

Xiya' nguloo Ndiose tñan 'in yu Moisé lo'o Aarón si'yana tsalo'o yu suun 'in yu Faraón lo' chcui' yu: «Ndeña'an nchcui' Ndiose lo'o um: "Tyaa um cha' cuiya' tyi'o quichen 'ñan si'yana ntsu'hui cha' taa jun sca lcuán 'ñan, una jlyo tin' si'yana a cu'ni cunta um cha' nu chcuin', can' cha' ca'an tñan xca nu ti'i 'in um.

Cha' nan' nchca tin' nde cua' s'ni ngujlyon 'in um, una ndaan cha' cuiya' ti' ndu'hui um chendyu si'yana ña'an um cha' cuiya' nu tlyu 'ñan, a cunta si'yana nchgaa nten ca cuiya' ti' ne' si'yana nan' lcan.

Quiaa tlyá cu'nin cha' qui'ya quio quee, chcui' um lo'o nten si'yana quia 'ya ne' scun' ne' nu ntsu'hui ni' quixin' si'yana nchgaa 'ni nu ntsu'hui ni' quixin' ntsu'hui cha' caja 'in lo'

ticui' cuaña'an lo'o nten si'ya quio quee nu ntsu'hui cha' qui'ya"».

Xca tsaan can' Ndiose nguloo ñi tñan 'in yu Moisé si'yana scuen yu yca nducua yaa' yu nde ni' cuaan xacan' ndyijyin ya' ngula ngune ni' cuaan lo' ngu'ya quioo quee, a cunta ytsu tyi'yu se'en ndi'in ne' Egipto.

Cuaña'an yato'o ngujlyo nchgaa yca nducua ni' quixin' lo'o nchgaa nan nu yta nten, ticui' cuaña'an ngujui nchgaa nten nu a ngune 'in nu nguinu ton ni' quixin'. Una loo yuu Gosén se'en ndi'in ne' Israel a ngu'ya quio quee.

Xiya' msi'ya yu Faraón 'in yu Moisé lo'o Aarón lo' juin yu 'in: «Cha' cu'ni um cha' tsatii cha' nu ndyi'ya quio quee re, tca quiaa um».

Ña'aan mdo'o Moisé tu'hua quichen can', mscuen yu yaa' yu nde ni' cuaan lo' cuaña'an yatií cha' nu ndyi'ya quio quee can'.

Una yu Faraón a mducua yu tñan cha' nu y cui' yu, ticui' ti ña'an a mdaa yu cha' cuiya' tyi'o ne' Israel.

Xiya' yaa yu Moisé lo'o Aaron lo' y cui' yu lo'o Faraón: «Cha' a taa um cha' cuiya' quiaa nten re, quiaa ca'an tñan Ndiose qui'an 'a sco' nu cu'ni tyii nchgaa na nu ti nguinu tucua ni' quixin', na nu a ngujlyo lo'o quio quee nu ngu'ya can'».

Cui' tsaan can' ya y cui' nguso 'in yu Faraón lo'o yu lo' mjñan ne' cha' tsu'hue 'in yu si'yana taa yu cha' cuiya' tyi'o ne' Israel, tiña'an ti' lyiji jlyo ña'aan na nducua loo yuu 'in ne' Egipto. Xacan' juin Faraón 'in Moisé: —Tsa y'ni tnu um Ndiose 'in um una quitsa' um 'ñan ñi ncua nu ntsu'hui cha' tsaa.

Mxcuen Moisé: —Nchgaa hua lo'o sñe' hua ntsu'hui cha' tsaa hua lo'o nten cula 'in hua, a cunta lo'o nchgaa scun' hua.

Xacan' juin yu Faraón: —Cuñi um, si'i nchgaa um ntsu'hui cha' tsa y'ni tnu um Ndiose 'in um, tsa 'un yu qui'yu ti tca tsaa um. Xacan' nguloo ne' 'in Moisé tloo yu Faraón.

Xca tsaan can' m'ni Ndiose cha' yaan cui'in nu mdo'o luhua' se'en nchcua cucha lo' cui'in can' yan lo'o na qui'an 'a sco' nu nguo'o yu'hui ña'aan loo yuu 'in ne' Egipto nu hasta ndyi'ya ndlaa' 'in se'en can', ycu 'in ña'aan quixin' nducua loo yuu 'in ne', nan nu ndi'yu loo yca lo'o na nu yta ne'.

Xiya' msi'ya yu Faraón 'in Moisé lo'o Aarón lo' juin yu 'in: «M'nin qui'ya

tloo Ndiose lo' m'nin qui'ya tloo um, cu'ni um cha' tlyu ti' 'ñan lo' jñan um 'in Ndiose si'yana tsatii cha' 'in sco're».

Moisé mjñan 'in Ndiose si'ya cha' 'in 'ni can' lo' m'ni ñi cha' yaan cui'in nu mdo'o luhua' se'en nguiaa cucha lo' ngu'ya na 'in nchgaa sco' can'. Una xa cua' nguiaa 'in, yu Faraón a mdaa yu ya' tyi'o nten can' si'yana Ndiose m'ni tla ñi cusya 'in yu.

Xiya' ycuí' Ndiose lo'o Moisé si'yana scuen yu yaa' yu nde ni' cuaan lo' qui'ya tla yta ña'aan se'en can'.

Lo' xa mscuen yu yaa' yu, nguo'o yu'hui tla yta ña'aan loo yuu 'in ne'. Tsa ntsu'hui lyoo snan tsaan a ncua

tyi'o ne' Egipto ña'an 'in ne', tsa se'en ndi'in ti ne' Israel ti' ndu'hui xaa.

Xacan' msí'ya yu Faraón 'in Moisé lo' juin yu 'in: —Tca tsa y'ni tnu um Ndiose 'in um lo'o nten 'in um una xnu um nchgaa 'ni 'in um.

Xacan' juin Moisé: —N'ni cha' cui'ya hua scun' hua si'yana cui' 'in ntsu'hui cha' ca 'in Icuan nu taa hua 'in Ndiose.

Xa ngune 'in yu Faraón cha' can', ndyijyin ya' ycuen tique' yu lo' juin yu 'in Moisé: —¡Quia nan tucueen quiaa! A nchca 'a tin' ti' ña'an 'in, ña'an tu' tsato'o cujuin 'in cha' xitucui re xiya'.

Mxcuen Moisé: —Tsu'hue lyee, qui'an lo' a ña'an ta'a 'a na lo'o um.

Xa mdo'o ne' Israel se'en Ica Egipto

Éxodo 11.1-2; 4-7; 12.1-38

Xacan' juin Ndiose 'in yu Moisé: «Cua' ñii ntsu'hui cha' cu'nin sca cha' lo'o yu Faraón lo' ycuí' yu culoo yu tñan si'yana tyi'o um se'en Ica Egipto. Tu'hue tla ntsu'hui cha' tijin se'en Ica Egipto lo' ntsu'hui cha' caja nchgaa sñé' ne' nu culoo, cui' cuaña'an ntsu'hui cha' caja nchgaa scun' ne' nu culoo 'in ne'. Una 'un a sca um caja um».

Nde cha' nu ycuí' Ndiose lo'o Moisés si'yana chcuí' yu lo'o ne' Israel: «Cunda scaa na'an um ntsu'hui cha' cui'ya um sca slyá' lo' cujui um 'in 'in lo' que' 'in lo' tsatlyu cu um 'in 'in tla re ñii.

Lo' xo' um tne 'in lo' xita'an um 'in na tu'hua tuna'an 'in um. Lo' cunan' 'ni can' que' na loo quii' nscuhui', cu um 'in na lo'o yaan tlyaa' lo'o jaslya nu a ntsu'hui suun 'in. Una a cu um cunan' 'in cha' yi'a na uta cha' lyicui na.

Ndla ndsa ti cu um 'in na, a cunta cua' ndon tiyaa um lo'o ste' um lo'o quinan 'in um cua' ntsu'hui na quiya' um lo'o yca chcua yaa' um si'yana Ica na ta'a pascua.

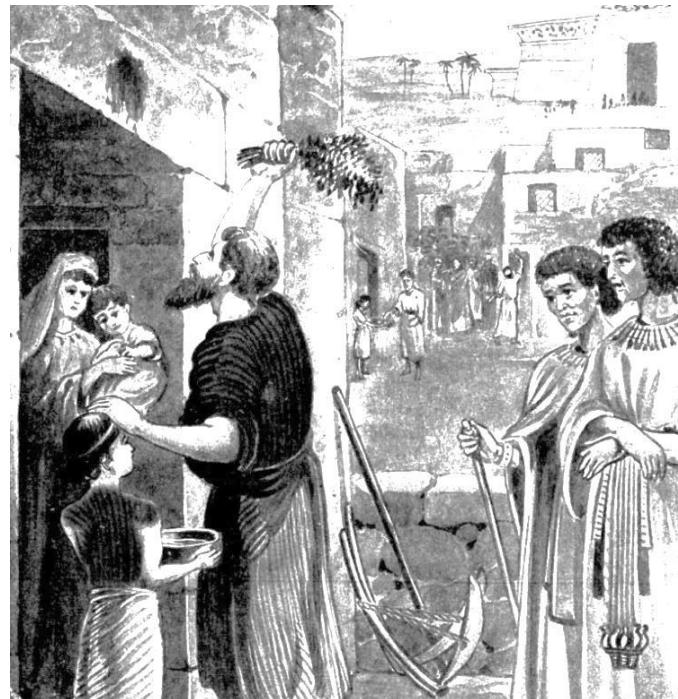

Ica na tsaan nu ntsu'hui cha' tijin ña'aan loo yuu 'in ne' Egipto. Lo' ntsu'hui cha' caja sñe' ne' nu culoo lo'o sñe' scun' ne' una tu'hua tuna'an se'en ndon tne slyaa' can' tyi'o laa nu ndi'in ña'an can'.

Tsala xaa quia yu'hui ti' um cha' re lo' cunda scaa yjan cu'ni um ta'a

pascua si'ya cha' 'ñan. Tsa cati tsaan ntsu'hui cha' cu'ni um ta'a lo' chcui lja xacan' cu um jaslya nu a yu'hui suun 'in lo' quitsa' um 'in sñe' um ñi cha' nchca ti' chcui' cha' 'in ta'a re».

Xacan' y cui' Moisé lo'o yu nu Ica que 'in cunda scaa ta 'in ne' Israel nchgaa cha' nu y cui' Ndiose lo'o yu. Lo' cuaña'an m'ni nten can', cunda scaa na'an se'en ndi'in ne' Israel yjui ne' sca slyaa' lo' lo'o sca yni quixin' mxita'an ne' tne 'ni can' tu'hua tuna'an 'in ne'.

Tu'hue tla can' mdijin anguje 'in Ndiose nchgaa se'en nducua na'an 'in ne' Egipto lo' ngujui nchgaa sñe' ne' nu culoo, cui' cuaña'an lo'o sñe' 'ni nu culoo 'in ne'. Nchgaa ne' ndi'in ynan ne' si'ya cha' nu ti'i nga'an 'in ne'.

Una tsalca sñe' ne' Israel a sca ncua 'in ne' si'yana tu'hua tuna'an 'in ne' ndon tne sly'a' can'.

Xa ngujlyo ti' yu Faraón si'yana cunda scaa na'an 'in nten ta'a quichen tyi yu ntsu'hui nu ngujui, m'ni yu cha' yaan Moisé lo' juin yu 'in: «¡Quia nan um tucueen quiaa um! Tyi'o um loo yuu re, ya y'ni tnu um Ndiose 'in um, yalo'o um 'in scun' um lo'o sly'a' 'in um cui' ña'an cua' y cui' um, a cunta jñan um 'in Ndiose si'yan».

Xa nu ti' lyijyi tyi'o ne' Israel se'en can', mjñan ne' 'in ne' Egipto nchgaa nan oro, plata lo'o te' nu ntsu'hui lyoo. Ndiose m'hi ca'an ñi cusya 'in nten can' se'en nu ngu'ya cha' tsu'hue tiquee ne' lo' mdaa ne' cha' tsu'hue can' 'in ne' Israel. Cuaña'an yato'o xa mdo'o ne' se'en Ica Egipto, qui'an 'a cha' cuilyiya' mdo'o lo'o ne'.

Tsalca ne' Israel nu mdo'o se'en Ica Egipto ndiyaa ne' scua ciento mii chacui' yu qui'yu una a ncua ne' 'in jun cuna'an ñi yu suhue ti, a cunta ngu'ya ne' nchgaa scun' ne' lo'o sly'a' 'in ne'.

Ta'a pascua 'in ne' Israel

Éxodo 12.40, 42-48; 13.1, 14-15

Tla xa nu Ndiose ngulo laa ñi 'in ne' Israel xacan' mda'a jacua ciento ntsu'hui cla tyii yjan ndi'in ne' se'en Ica Egipto. Ndiose juin ñi si'yana cunda scaa yjan ntsu'hui cha' xu'hua ti' ne' tla can' lo' cu'ni tnu ne' 'in ñi si'ya ta'a pascua.

Xacan' juin Ndiose 'in yu Moisé lo'o Aarón: «Tsalca ti ne' Israel ntsu'hui cha' cu ne' cunan' sly'a' nu ntsu'hui cha' que' um lo' cu um cunan' can' ña'an 'in um, a ntsu'hui cha' tyi'o lo'o

um 'in na xca se'en. Xa cujui um sly'a' can' a ntsu'hui cha' cucha um tijyan 'in.

Cha' ntsu'hui yu nu a lca ne' Israel lja um lo' cha' lo'o can' nchca ti' cu'ni ta'a pascua, culoo ntsu'hui cha' ca circuncida 'in yu tsatlyu lo'o nchgaa la ña'an yu nu ndi'in na'an 'in yu, la xacan' tca cu'ni yu ta'a can' lo'o um. Si'yana a sca yu nu a ncua circuncida 'in ntsu'hui cha' cu yu cunan' can'».

Xiya' y cui' Ndiose lo'o yu Moisé lo' juin ñi: «Cunda scaa sñe' um nu culoo ntsu'hui cha' tyaa um cunta 'in can' 'ñan, cui' cuaña'an lo'o culoo sñe' 'ni 'in um, tyaa um cunta 'in 'in 'ñan.

Xa cu'ni um ta'a pascua can' lo' cha' cuñicha' sñe' um 'in um, "¿ñi cha' ta ngui'ni na ta'a re?" xacan' xcuен um 'in: "Ngui'ni na ta'a pascua si'yana ndiya yu'hui ti' na tsaan nu ngulyoo Ndiose 'in na se'en lca Egipto lo'o cha' cuiya' nu tlyu 'in ñi. Xa ncua ti' yu Faraón si'yana a tyi'o na se'en lca Egipto xacan' m'ni Ndiose cha' ngujui nchgaa sñe' ne' nu culoo, cui' cuaña'an yato'o lo'o sñe' scun' ne' nu culoo 'in ne'. Can' cha' cua' ñii ndaa na 'ni nu culoo re ca 'in sca lcuán tloo Ndiose tñan loo sñe' na nu culoo"».

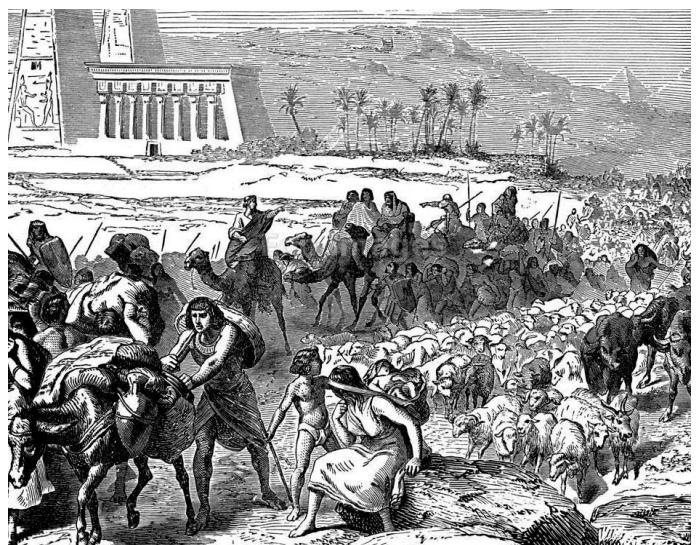
Mdijin ne' Israel loo tyi'a tujo'o nga'a

Éxodo 13.17-19, 21-22;
14.5-14; 19-15.1

Xa cua' mdaa yu Faraón cha' cuiya' mdo'o ne' Israel nguiaa ne', Ndiose m'ni ñi cha' nguiaa nten can' tucueen loo yuu mtyi nu ndiyaa se'en su tyi'a tujo'o nga'a lo' lyi'ya ne' quiton.

A cunta lyi'ya ne' tijyan yu José si'yana xa ti' lyijyi caja yu juin yu: «Nan' jlyo tin' si'yana tsa tucua xaa Ndiose culyoo ñi 'in um se'en lca Egipto re lo' tsalo'o ñi 'in um loo yuu se'en cua' mdi'in tyaa ñi cha' taa ñi 'in nten cula 'in um. Xa tsato'o cha' re nchca tin' si'yana cui'ya um tijyan se'en tsaa um».

Ndiose nducua loo ñi tucueen nguiaa ne' Israel. Xa cucha nducua loo ñi lo'o sca ndlaa tucueen nguiaa ne' lo' xa tla lca na sca xaa nu ndu'hui tucueen nguiaa ne', cuaña'an nchca ndyi'an ne' tla lo'o cucha.

Xa cua' mdo'o ne' Israel se'en Ica Egipto xacan' juin yu Faraón: «A ndyi'o tñan quiaa ne' Israel si'yana a caja 'a nguso nu ti' tucua tloo na».

Xacan' nguxo' yu sindatu 'in yu lo' mducui ncha'an yu 'in ne' Israel si'yana xitucui ne' xiya' se'en Ica Egipto.

Xa mdiyaa ne' Israel tu'hua tysi'a tujo'o ndiyijin ya' ytsen ne' si'yana a caja 'a xca tucueen ti' tsaa ne'. Chcua tysi'in tso' nducua qui'ya lo' nde chon' ne' cua' Ijyaan ne' Egipto. Xacan' juin nten can' 'in Moisé: —¿Ni cha ta yan lo'o 'in hua caja hua se'en mtyi re? Tsu'hue la cha' cua na a mdo'o na se'en Ica Egipto siya' Ica na nguso 'in ne'.

Una yu Moisé mxcuén yu: —A cutsen um, seen tysi'in um lo' ca cuiya' ti' um ña'an Ndiose ntsu'hui cha' culo laa ñi 'in na.

Tla yta xa mdiyaa ne' tu'hua tysi'a tujo'o can' lo' ndlaa nu nducua loo can' mcha'an tucui na nde chon' se'en

cua' mdijin ne', tu'hue la nguinu na se'en Ijyaan ne' Egipto lo'o ne' Israel can'. Cuaña'an mdu'hui na xaa se'en Ijyaan ne' Israel una tso' se'en Ijyaan ne' Egipto can' mdyi'ya tla yta na, can' cha' a ncua chcua ne' 'in ne' Israel.

Xacan' nguloo Ndiose tñan 'in Moisé si'yana scuen yu yca nducua yaa' yu loo tysi'a tujo'o can', m'ni ñi cha' si'yana chcui tla can' yaan sca cui'in tnu nu msla loo tysi'a tujo'o can'. Cuaña'an yato'o nguila sca tucueen se'en mdijin ne' Israel tu'hue la loo tysi'a can', scasca tso' nguio' ca'an tysi'a can' tsaña'an nchca ti' sca lo'o.

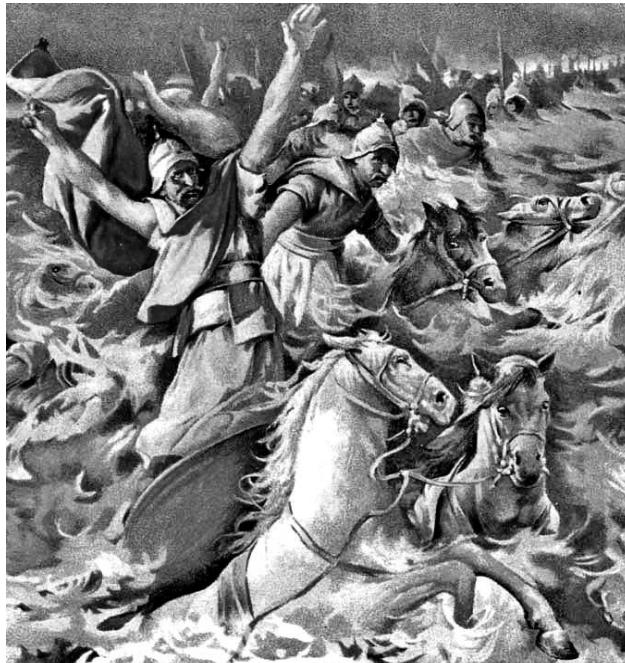

Xa mdiyaa ne' Egipto tu'hua tysi'a can' na'an ne' su tucueen can', lo'o ne' yten ne' 'in na lo'o carreta 'in ne' lo'o cuiyu nu chcui ncha'an ne' 'in ne' Israel.

Na'an Ndiose si'yana cua' chcua ti ne' 'in ne' Israel, m'ni ñi cha' mdyi'o nslye quiya' carreta 'in ne' Egipto lo' juin ñi 'in yu Moisé: «Ju'in chcui yca nducua yaa' loo tysi'a cua lo' cho'o ti'in na chon' ne' Egipto».

Xacan' mju'in chcui Moisé yca nducua yaa' loo tyi'a can' lo' mchcun na, can' ngujui yu'hui nchgaa sindatu 'in yu Faraón.

Xa ngu'ya xaa na'an ne' Israel si'yana nchgaa ne' sindatu 'in ne' Egipto ndu'hui ne' tu'hua tyi'a can' cua' ngujui ne'. Xacan' yla lo'o jun 'in Ndiose si'yana ngulaa ñi 'in ne' tuyaa' ne' Egipto.

Ndiose mdaa maná yku ne' Israel

Éxodo 15.22-25, 27;
16.1-8, 13-31, 35

Cua' nguiaa snan tsaan nda'an ne' Israel lo' a la ndiyiji tyi'a co'o ne', cui' lja xacan' nguija lyoo ne' tyi'a una tlyaa' na. A ncua co'o ne' 'in na, can' cha' lyee 'a ycuen tiquee' ne' lo'o Moisé lo' juin ne' 'in yu: «¿Ni na co'o na ñii? Si'yana tyi'a re a tca co'o na 'in na».

Xacan' Moisé y cui' lyi'o yu 'in Ndiose lo' ngulo'o ñi 'in yu se'en nducua sca yca lo' juin ñi 'in yu: «Xitlyu yca cua loo tyi'a re».

Lo' yu Moisé mducua yu tñan cha' nu y cui' Ndiose, mxitlyu yu 'in na loo tyi'a can', cui' xaa mchca tsu'hue na lo' nchgaa nten can' yi'o ne' 'in na. Xacan' mdi'in tyaa ne' nii se'en can' Mara, cha' can' nchca ti' nchcui' tlyaa'.

Ne' Israel ya quiñan ne' tucueen loo yuu mtyi can' tsaya' mdiyaa ne' se'en lyi'ya loo Elim, sca se'en nducua tsa tichcua suun tyi'a nu luhui lo' tyi'in sii' can' nducua tsa snan yla ntsu'hui tii yca quiñan, can' mxitñan' ne' sca co' xaa.

Chon' nde'en mdo'o ne' se'en Ica Elim can' lo' ya quiñan ne' tucueen loo yuu mtyi tsaya' mdiyaa ne' se'en Ica Zin. Cua' ntsu'hui sca coo' tu'hue mdo'o ne' Israel se'en Ica Egipto lo' cua' mdyi nchgaa cha' nchcu nu lyi'ya ne'.

Ycuen tique' nten can' lo'o Moisé lo' juin ne' in yu: «Tsu'hue la cha' cua na a mdo'o hua se'en Ica Egipto se'en nu a s'nan na cunajo'o 'in hua una loo yuu mtyi re a caja na cu hua».

Xacan' juin Ndiose 'in yu Moisé: «Ti' la ni' cuaan ntsu'hui cha' ca'an tñan na nu cu nten re lo' nchgaa tlya ntsu'hui cha' tsa so' ne' tsa na nu cu ne' cunda scaa tsaan. A ntsu'hui cha' xnu ne' na cu ne' xca tsaan can'. Cuaña'an cu'ni cunta cha' ca ja'an ne' 'ñan lo'o cha' nu chcuin'».

Una nu cua' nchca scua tsaan can' ntsu'hui cha' xo' ne' tucua ta 'in na si'yana nu cua' nchca cati tsaan can', a ca'an tñan 'an 'in na».

Xacan' y cui' Moisé lo'o nten can': «Ndiose ntsu'hui cha' ca'an tñan ñi cha' nchcu. Lo' siin re ñi ntsu'hui cha' taa ñi cunan' cu na lo' quiaa taa ñi xca loo cha' nchcu 'in na lo' cuaña'an ca cuiya' ti' um si'yana Ndiose ntsu'hui cha' tlyu ti' 'in ñi, siya' cuaña'an ti nchcui' 'un 'in ñi. A quiñan ti' um ta 'in hua ca nchcui' ca'an um, cui' ca nu 'in Ndiose ca ndaa um qui'ya».

Cui' siin can' msu'hua ta Ndiose cha' nu cua' mdi'in tyaa ñi. Lo' qui'an 'a quiñi nu nchcui' ne' lo'o bchen ngua'an tñan ñi se'en ndi'in ne' Israel can', yjui ne' in 'in lo' ycu ne' in 'in.

Xa ngu'ya xaa xca tsaan can', a ncua chcan' 'a tyi'a cua' nu nguilo tla, cui' loo yuu can' nguinu tu'hui sca na nu

titi tu'hua lo' mten tsu'hue ña'an na, can' na mdaa Ndiose cu ne' Israel lo' mdi'in tyaa ne' nii na maná. Cuti nchcu na tsaña'an Ica nchcu galleta nu ntsu'hui cuñan' 'in.

Lo' Moisé juin 'in ne': «Nde na nu mdaa Ndiose cu na, tsa xo' um 'in na una tsa na nu cu ti um tsaan re ñii si'yana quiaa ti' ca'an tñan la ñi 'in na, can' cha' a ntsu'hui cha' xnu ti'i um 'in na xca tsaan can'».

Xacan' mxo' ne' Israel na nu ycu ne' una ntsu'hui nu a m'ni cunta cha' nu y cui' Moisé lo' mxnu ti'in ne' tsachin' na cu ne' xca tsaan can'. Una ña'aan na mchca cunu' na xca tsaan can' lo' ytso' ti'in na.

Moisé ycuen tique' lo'o nten can' lo' juin yu 'in ne': «Nchgaa tsaan xa ti' lyiji ca tique' ntsu'hui cha' tsa so' um na nu cu um lo' nu ti' quinan' ti'in can' ntsu'hui cha' quila na lo'o tique' cuaan».

Nu cua' nchca scua tsaan can' juin Moisé lo'o nten can': «Quiaa Ica na

tsaan nu xitñan' na, tsaan nu ntsu'hui cha' cu'ni tnu na 'in Ndiose, can' cha' cua' ñii xo' um tucua ta 'in na.

Tca cu um tsaan re ñii tsa la na nu nchca ti' um lo' nu ti' quinu can', xu'hua se'en um 'in na si'yana cunajo'o na 'in um tsaan quiaa».

Nchgaa nten nu mxu'hua se'en 'in na, yuhue 'a ti' ne' xa na'an ne' si'yana a ntsu'hui cunu' 'in na xca tsaan can'. Una tsalca nu a mxu'hua se'en 'in na, ti' ya nan ne' 'in na una a jui 'a na 'in ne' si'yana Ndiose cua' juin ñi si'yana a ca'an tñan ñi 'in na tsaan nu xitñan' ne'. Cuaña'an yato'o Ndiose ngulo'o ñi 'in ne' Israel si'yana xu'hua se'en ne' tsaan nu xitñan' ne'».

Nchgaa tsaan mdaa Ndiose maná nu ycu nten can' tsani' tucua yla yjan tsaya' mdiyaa ne' se'en Ica Canaán.

Mdaa ñi tyi'a co'o ne' Israel

Éxodo 17.1-6

Chon' nde'en ya quiñan ne' Israel tucueen 'in ne' lo' mdiyaa ne' se'en lyi'ya loo Refidim, can' mdi'in ne' sca co' xaa. Lo' si'yana a jui tyi'a co'o ne', xiya' ycu en tique' ne' lo'o yu Moisé lo' juin ne' 'in yu: —Tyaa um tyi'a co'o hua.

Xacan' juin yu Moisé 'in ne': —¿Ñi cha' lo'on nan' ta'a nchcuen tique' um? Ña'an loo cha' 'in Ndiose nxiscuen tique' um.

Una ne' Israel a ndla' ti' ne' nchcui' ca'an ne' 'in Moisé. Xacan' y cui' lyi'o yu 'in Ndiose lo' juin yu: —¿Ña'an ta cu'nin cua' ñii si'yana nten re cua' jyi'in ti ne' 'ñan lo'o quee?

Xacan' juin Ndiose 'in Moisé: —Tsa lo'o sca tucua jun nu Ica qui'yu cula se'en nducua quee nu culo'on 'in lo' juin 'in na lo' tyi'o tyi'a nu co'o nchgaa nten cua.

Moisés mducua nchgaa tñan nu y cui' Ndiose lo'o lo' xa nu ju'in yu quee can', cui' xaa mdo'o tyi'a 'in na lo' nchgaa nten can' yi'o ne' tyi'a.

Mda yaa' ñi 'in ne' m'ni ne' canan 'in ta'a cusuun ne'

Éxodo 17.8-13; 18.25-26

Tsalja mdi'in ne' Israel se'en Ica Refidim, mdiyaa ne' Amalec si'yana xuun lo'o ne'. Xacan' y cui' Moisé lo'o sca yu Israel nu naan Josué: «Culohui chacui' yu qui'yu si'yana quiaa ntsu'hui cha' tsaa um cusuun lo'o ne'

Amalec lo' nan' scuen loo qui'ya cua lo'o yca nducua yaa' lo' Ndiose ta yaa' ñi 'in na».

Yu Josué mducua yu tñan cha' nu ycui' Moisé lo' xca tsaan can' ycuen yu loo qui'ya can' lo'o Aarón lo'o xca yu naan Hur. Xacan' mdyisnan ngusuun ne' Israel lo'o ne' Amalec.

Lo' Ija xa nscuen yu Moisé yaa' lo'o yca nducua yaa' yu, ne' Israel ngui'ni ne' canan 'in ne' Amalec una xa ndyi'ya tucui yu 'in na xacan' ndyisnan ngui'ni ne' Amalec canan 'in ne' Israel.

Xa ncua tñan' Moisé nscuen yaa' nde cuaan, yu Aarón lo'o yu Hur ngunan jun sca quee se'en mducua Moisé lo' scaa tso' msñi tucui jun scun yu. Cuaña'an yato'o a ncua tñan' 'a scun yu tsaya' nguiaa cucha, cuaña'an m'ni Josué canan 'in ne' Amalec.

Tucui 'a ña'an 'in Moisé nu cu'ni cunta 'in ne' Israel lo'o cha' ndi'in 'in ne', can' cha' ngulohui yu 'in tsalca yu qui'yu nu tiyaa nu tca ta yaa' 'in yu. Can' yu cua' mdaa ya' m'ni cunta 'in nten lo'o cha' nu suhue la ndi'in 'in ne' lo' Moisé n'ni cunta yu cha' nu cua' tnu la ndi'in 'in ne'.

**Tsa tii lee mdaa Ndiose
'in ne' Israel loo qui'ya Sinaí**
Éxodo 19.1-6, 10-18; 20.1-17

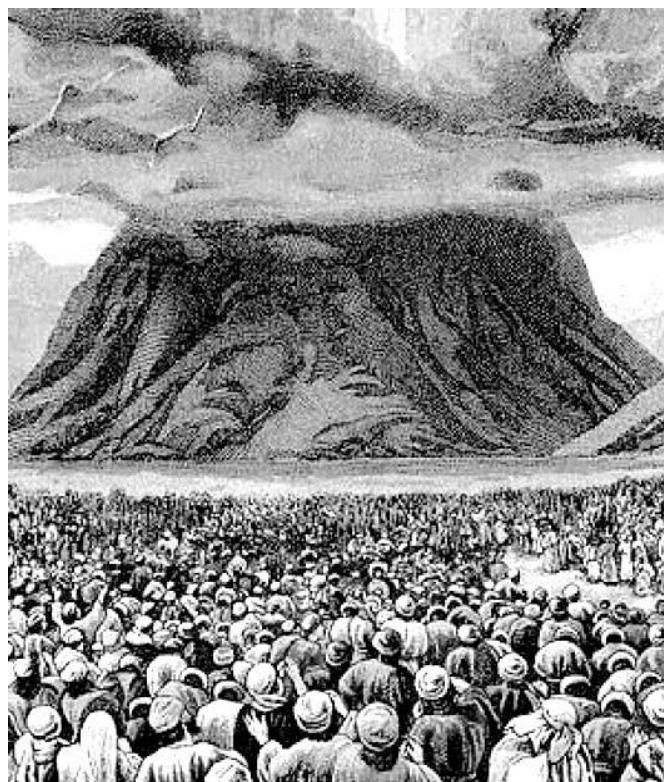
Cua' ntsu'hui snan coo' mdo'o ne' Israel quichen Egipto xa mdiyaa ne' se'en nducua qui'ya Sinaí. Xacan' ycuen yu Moisé loo qui'ya can' si'yana ntsu'hui cha' chcui' Ndiose lo'o yu.

Lo' juin ñi 'in yu: «Nde cha' nu chcui' lo'o ne' Israel: "Cua' na'an um tsala ña'an mxitijin 'in ne' Egipto nu ti'i xa ngulyoon 'in um se'en can', a cunta jlyo ti' um tsala ña'an ngui'ni cuntan 'in um se'en nda'an um loo yuu mtyi re. Cha' 'un tsaqui'an ti' um 'ñan lo' tucua um tñan cha' nu chcuin', xacan' ca um nten nu mdo'o hui 'ñan, ca um quichen nu ta'a lati 'ñan loo chendyu re.

Chcui' lo'o quichen 'ñan si'yana cuta ne' lo' co' ne' te' nu luhui, bcha ntsu'hui cha' qui'ya ton loo qui'ya re lo' chcuin' lo'o.

Nchgaa ne' tca caan ne' lo' quine 'in ne' cha' nu ntsu'hui cha' chcuin'. Una a tca scuen ne' loo qui'ya re, ñi a qui'ni ca'an ne' 'in na, ñi bta lo' ñi sly'a

'in ne' a tsaa 'in se'en can' si'yana a caja 'in».

Moisé ngu'ya loo qui'ya can' lo' ycu'i
yu lo'o nten si'yana ntsu'hui cha' cuta
ne' lo' co' ne' te' nu luhui si'yana cu'ni
tnu ne' 'in Ndiose.

Xa mda'a cucha can' hasta ñi a ncua
chcan' 'a loo qui'ya, mdyisnan ytsu
tyi'yu, mdo'o sñi lo' ndiyijin ya' ngula
ngune tsaña'an ne cuhuii, qui'an sñi
mdo'o loo qui'ya can' si'yana Ndiose
ngu'ya ton can' lo'o sca quii' nu tlyu
ya' lo' nchgaa nten can' lyee ytsen
ne'.

Xacan' yalo'o Moisé 'in nten quiya'
qui'ya can'. Hasta nguiñan tucua na xa
nchcui' Ndiose lo' juin ñi 'in ne': «Nan'
Ican Ndiose, nan' ngulyoon 'in um

se'en Ica Egipto se'en mdijin um nu
ti'i.

1. A cu'ni tnu um ñi sca tucui, 'in scan
tin ntsu'hui cha' cu'ni tnu um.

2. A nchca cha' cu'ni tnu um Icuin, ñi
na nu nducua ni' cuaan, ñi na nu
ndi'in loo chendyu re, ñi na nu
ntsu'hui loo tyi'a, ñi a tyi'ya xtyin' um
tloo can'. Si'yana nan' Ican Ndiose 'in
um, scan tin ntsu'hui cha' cu'ni tnu
um. Lo' nu a cu'ni tnu 'ñan, nan'
cu'nin cha' tyijyin can' nu ti'i, ticui'
cuaña'an cu'nin lo'o sñe' um lo'o sñe'
cula um a cunta lo'o sñe' cula sñe'
um, una tsalca nu ca ja'an 'ñan
ntsu'hui cha' cuan 'in can'.

3. A cu'ni tyi'ya um niin lo'o cha' nu a
sca cunta ntsu'hui, si'yana nu cu'ni
cuaña'an nan' xitijin 'in can' nu ti'i.

4. Quia yu'hui ti' um tsaan nu xitñan'
um. Tsa scua tsaan ntsu'hui cha' cu'ni
um tñan una nu cua' nchca cati tsaan
can' xitñan' um lo' cu'ni tnu um 'ñan.
A sca nu ndi'in ña'an 'in um ntsu'hui
cha' cu'ni tñan tsaan can', ñi yu qui'yu
lo' ñi nu cuna'an nu Ica nguso, ñi nten
nu nda'an ti se'en ndi'in um, ñi scun'
um. Tsa scua tsaan mtñan ni' cuaan
lo'o chendyu re lo' nu cua' nchca cati
tsaan can' mxitñan', can' cha' Ica na
sca tsaan nu cua' ncuau 'in.

5. Cu'ni suun um 'in um tloo sti um
lo'o jyi'an um lo' cuaña'an tyu'hui um
sca chendyu nu tucuin si'yana nan'
Ican Ndiose nu ndaa chendyu 'in um.

6. A cujui um nten.
7. A sten yu'hui um lo'o cuilyi'o nten.
8. A cu'ni um cunan.
9. A tñan um qui'ya cutyin' 'in nten.
10. A chcui ti' um nan ndi'in 'in nten, ñi na'an 'in ne', ñi cuilyi'o ne', ñi nguso 'in ne', ñi scun' ne', a sca nan ndi'in 'in nten chcui ti' um».

Nchgaa nten nu ndi'in quiya' qui'ya can', ne 'in ne' nguitsu tyi'yu, ne cuhuii, ndu'hui xaa lo' ndo'o sñi loo qui'ya can', ndyijyin ya' ytsen ne'. Xacan' juin ne' 'in Moisé: —'Un chcui' um lo'o Ndiose si'yana huare' a tca chcui' hua lo'o ñi, ña'an tu' tsato'o caja hua.

Xacan' juin Moisé: —A cutsen um, Ndiose ndlo'o ñi cha' cuiya' nu tlyu 'in ñi si'yana a cu'ni na qui'ya tloo ñi.

**Mdi'in tyaa ne' Israel cha'
ca ja'an ne' 'in Ndiose**
Exodo 20.21; 21 ;12,14-15, 17.22;
20; 23.14-17; 24.3-8

Xacan' tijyo' ti mdi'in nten can' lo' Moisé yten se'en nducui tla loo qui'ya can', mdaa yu cha' lo'o Ndiose si'yana ntsu'hui cha' taa la ñi lee 'in ne' Israel.

Ndiose mtsa' ñi 'in Moisé ña'an ntsu'hui cha' xitijin ñi nu ti'i 'in nchgaa nu a ca ja'an lee 'in ñi lo' juin ñi: «Nu cujui yuhua' sca nten lo' cha' caja ne', cui' cuaña'an ntsu'hui cha' caja can'.

Cha' nde'en nu scuen tique' lo'o sca tucui lo' cha' cujui 'in can', lo'o can' ntsu'hui cha' caja. Cui' cuaña'an ntsu'hui cha' caja nu cujui yuhua' 'in nten cula 'in, cui' cuaña'an cha' su'hu can' yuhue' 'in nten cula 'in, uta cu'ni tnu can' lcuin jo'o tsaloo na caja ti.

Snan ya' cu'ni um ta'a ni' sca yjan lo' cunda scaa ya' cu'ni um 'in na, ntsu'hui cha' quiaan chacui' yu qui'yu lo' cui'ya yu lcuian cua' ña'aan cha' tsu'hue nu mdaan 'in yu ».

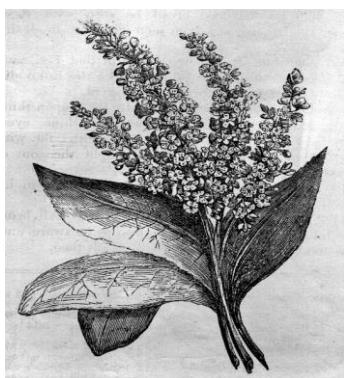
Xa mdyi cha' nu ycul' Ndiose nu mdaa ñi lee 'in Moisé xacan' mdo'o yu loo qui'ya can' lo' mtsa' yu 'in nten can' nchgaa cha' nu ycul' ñi lo'o yu. Xacan' mxcuén ne' 'in yu: «Ca ja'an hua nchgaa cha' nu ycul' Ndiose».

Xacan' ngua'an Moisé nchgaa lee nu ngulo'o Ndiose 'in yu lo' xca tsaan

can' mxo' ti'in yu 'in nchgaa nten quiya' qui'ya can', can' m'nin chu'hue Moisé sca se'en lo'o quee lo' nguloo yu tñan 'in yu tsa suhue ti si'yana cujui yu bta nu squin tucua 'in tloo Ndiose.

Lo' Moisé msu'hua yu tne bta can' sca ni' chcuan lo' tsa tu'hue tne can' mslo tucua yu 'in na loo se'en nu m'ni chu'hue yu can'. Chon' nde'en can' ycui' yu nchgaa lee nu cua' ngua'an scua yu. Xa mdyi ycui' yu lee can' juin nten can' 'in yu: «Ca ja'an hua nchgaa cha' nu ycui' Ndiose».

Xacan' msñi Moisé se'en ntsu'hui tne can' lo'o sca yni quixin' lo' mscuin yu 'in na lja nten can' lo' juin yu 'in ne': «Tne re lca na sca cuiya' nu m'ni chu'hue na cha' 'in na lo'o Ndiose».

Cha' 'in te' na'an

ña'an ntsu'hui cha' tsaa' na

Éxodo 24.12-18; 25.1-27; 28.1-4;
29.38-42, 45; 30.1, 3, 7-8; 31.1-6

Chon' nde'en can' juin Ndiose 'in Moisé: «Ycuen loo qui'ya cua si'yana ntsu'hui xca cha' ti' chcuin' lo'o.

Ntsu'hui cha' taan tucua ca' quee 'in se'en ngua'an scua lee 'ñan, cha' nu ntsu'hui cha' culo'o 'in nten cua».

Xacan' ycuen Moisé loo qui'ya can' lo'o yu Josué lo' juin yu 'in qui'yu cula 'in ne' Israel: «Nde quita um 'in hua lo' cha' nde'en cha' nchca ti' um cu'ni cuiya' um, chcui' um lo'o Aarón lo'o yu Hur, can' yu ta yaa' 'in um».

Cuaña'an yato'o ycuen Moisé loo qui'ya can' lo' xiya' nguo'o yu'hui ndlaa 'in na. Una la mda'a cati tsaan ycui' lyi'o Ndiose 'in yu lja ndlaa can'.

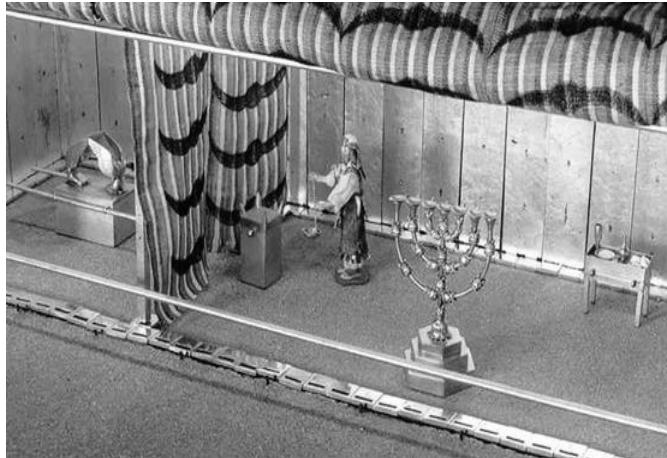
Ne' Israel na'an ne' xaa 'in Ndiose loo qui'ya can' ña'an nchca ti' se'en ndiquin quii' tnu, can' mdlyu Moisé lo'o Ndiose tsani' tucua yla tsaan lo'o tucua yla tla.

Ndiose ycui' ñi lo'o Moisé: «Chcui' lo'o nten cua si'yana xo' ne' nchgaa loo lcuau lo' taa ne' 'in na lo'o cha' tsu'hue tyi'o tiquee ne'.

Lo' nde na ntsu'hui cha' taa ne': oro, plata, chcuan lo'o tyi'an colo cuxi', nu cuua lo'o nu nga'a, te' nu ntsu'hui lyoo, quichan' chiu lo'o quiyyin slya' nu nguo'o lo'o colo nga'a lo'o quiyyin 'ni nu tsu'hue, yca nu tsu'hue, ceite lo'o na nu xity'i. Cunalo'o nchgaa na nu quian lo'o nten cua si'yana ntsu'hui cha' tsaa' sca se'en nu nan' ti'in lo'o um.

Te' na'an can' ntsu'hui cha' tsaa' na ña'an nu tca chca na lo' cui'ya um

'in na cunda scaa ya' ntsu'hui cha' cha'an ti'in um lo' tyi'in tyaa um 'in na se'en nu nan' cunen lo'o um. Te' na'an can' lo'o nchgaa nan nu ntsu'hui cha' tyi'in ni' na, ntsu'hui cha' tsaa' na chcui ña'an cuiya' nu taan 'in um.

Tixnan metro tu'hue de tucuin co' na lo' jacua metro tu'hue nde xeen na lo' jacua metro tu'hue nde cuaan na. Lo' ta'a snan tso' na ntsu'hui cha' tsaa' na lo'o ca' lo' nu cua' nchca jacua tso' can', jyi'in tyon um tsa ca'yu yca lo' can' sla tucui um sca te' lo' can' nu ca tuna'an 'in na.

Te' na'an can' ntsu'hui cha' chu'hui tsa jacua ta lo'o 'in na. Culoo ta lo'o can' ca na chacui' te', chon' can' su'hua um chacui' quichan' chiu, nde chon' can' su'hua um quijyin sly'a' nu cho'o lo'o colo nga'a. Lo' la chon' ya' su'hua um xca ta quijyin 'ni nu tsu'hue ya' ncua tsu'hue.

Te' na'an can' ntsu'hui cha' chcui nchcun tu'hue la na lo'o sca te', can' jyi'in tyon um jacua yca lo' cuxen um oro 'in na, can' nu xñi tucui te' can'.

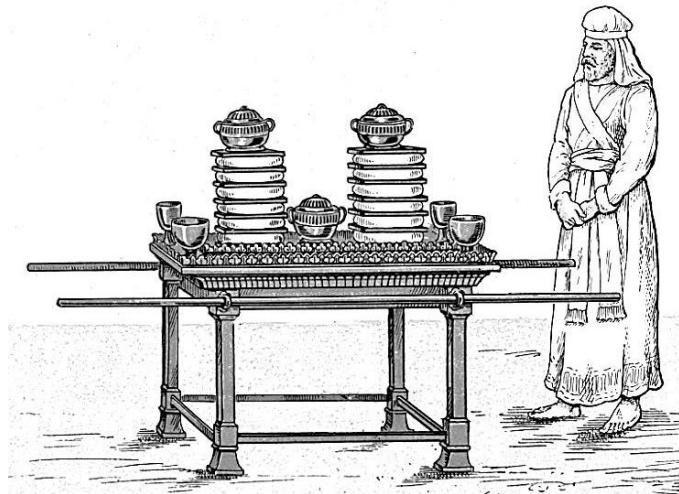
Lo' cuarto nu qui'ñi la can' ca naan na "LUGAR SANTISIMO", se'en nu luhui la ti. La ni' can' tyi'in tyaa um sca quiñan' nu tsaa' lo'o chacui' yca nu tla lo' cuxen um oro 'in na, can' xu'hua se'en ca' quee se'en ngua'an lee 'in Ndiose.

Lo' na nu scun tu'hua quiñan' can', tsaa' na lo'o chacui' oro lo' chon' can' tñan um tucua angujle lo'o chacui' oro, scaa angujle can' scaa tso' quiñan' can' lo' nde tyon tloo ta'a can', nan' 'ya chon' quiñan' can' lo' quila tucui jlyu'hue chon' na. Quiñan' can' chcui' ne' lo'o na "ARCA DEL PACTO" si'ya ca nu mdi'in tyaa Ndiose lo'o ne'.

Yu nu ntsu'hui cunta se'en can' ntsu'hui cha' scuin yu tne 'ni tu'hue la se'en ndon tucua angujle lo' nan' cu'nin cha' tlyu ti' 'in nten can'. Lo' ti' la ni' cuaan ntsu'hui cha' chcuin' lo' quitsan' 'in ne' Israel ña'an ntsu'hui cha' cu'ni ne'.

Cuarto nu culoo cui' se'en ti tuna'an can' ca naan na se'en luhui, "LUGAR SANTO". Tso' se'en Ica norte, can' tyi'in tyaa um sca msa, cuxen um oro 'in na lo' loo msa can' ntsu'hui cha' tyi'in tyaa um tsa tichcua jaslya nu cui'ya loo 'in tsa tichcua ta nten 'in ne' Israel, cui' ta'a tichcua ta sñe' yu Jacob.

Lo' xca tso' 'in cuarto can', tloo se'en ndon msa can', tyi'in tyaa um sca se'en chcua quin quii' nu nchcui' ne' lo'o "CANDELABRO", nu tsaa' lo'o chacui' oro.

Lo' tloo se'en nducui te' nu Ica cortina, tu'hue la 'in te' na'an can', can' ntsu'hui cha' tñan um se'en squin tucua na nu xityi'i, cui' "ALTAR" lo' cuxen um oro 'in na.

Nchgaa nan can' ca ntsu'hui cha' chcua na se'en luhui, lugar santo. Lo' se'en Ica tuna'an can' jyi'in tyon um tsa ca'yu yca lo' cuxen um oro 'in na, can' nu xñi tucui 'in cortina can'.

Tuna'an lyiya' 'in te' na'an can', tñan um sca tuquii' lo' tsaa' na lo'o chcuan, can' ntsu'hui cha' tiquin tucua um bta lo'o sly'a' nu Ica Icuan nu taa um 'ñan.

Ta'a jacua nscan tuquii' can' tñan um ña'an nchca ti' sca yca que bta nu tsaa' lo'o chcuan.

Cui' cuaña'an tñan um sca se'en ntsu'hui cha' quiten yaa' yu nu ntsu'hui cunta se'en can'.

A cunta tuna'an lyiya' can', tyi'iin sii' se'en nducua te' na'an can', ntsu'hui cha' su'hua um lo'o 'in na. Tucua yla metro nde co' na, cla

nducua snu' metro nde xeen na lo' tucua metro nde cuaan 'in na. Lo' tyon tsa snan yla yca lo'o 'in na lo' chcui te' mten nu ca lo'o 'in na.

Tulo'o 'in na tyon tsa jacua yca lo' chcui cortina 'in na lo' chu'hui cuityi na, lo' chcua tulo'o can' luhua' se'en nchcua cucha.

Nan' cua' ngulohuin 'in yu Aarón lo'o sñe' yu, cui' Nadab, Abíu, yu Eleazar lo'o yu Itamar si'yana cui' yu chu'hui yu cunta te' na'an can'. Yu Aarón ntsu'hui cha' culoo yu tñan 'in nchgaa la ña'an yu, lo' sca loo ña'an tsaa' te' nu ntsu'hui cha' co' yu Aarón can' si'ya tñan nu cu'ni yu.

Cunda scaa tlya ntsu'hui cha' cujui um sca sly'a' nu ntsu'hui sca yjan, culohui um nu tsu'hue la ña'an, can' ca Icuan 'in um. Su'huá um the 'in ni' sca se'en lo' chon' nde'en slo tucua um 'in na chcua tyi'iin tso' 'in tuquii' can', ticui' loo can' ca ntsu'hui cha' squin tucua 'in.

Lo'o quita ndyi'o jaslya, ceite lo'o vino tca ca na Icuan nu ntsu'hui cha' taa um. Ticui' Icuan can' ntsu'hui cha' taa um nde ngusiin. Tla lo' cucha ca ntsu'hui cha' squin tucua Icuan can' si'ya cha' 'ñan si'yana nan' ndi'in lo'o um.

Cunda scaa tlya xa ca'an Aarón quii' nu chcua quin ni' te' na'an can', ntsu'hui cha' tiquin tucua um nan nu

xity'i loo altar can', cui' cuaña'an cu'ni um xa qui'ya tla.

Nan' ngulohuin 'in Bezaleel, sñe' yu Uri ta nten 'in Judá, mdaan Espíritu 'ñan 'in yu si'yana ca yu sca nten nu tiyaa lo' qui'ya yu cunta ña'an ntsu'hui cha' tsaa' te' na'an can' lo'o nchgaa nan nu ntsu'hui cha' cunajo'o se'en can'.

Cui' cuaña'an lo'o yu Aholiab, sñe' yu Abisamac ta nten 'in yu Dan lo'o nchgaa nten nu cua' ndyi'ya cha' tiyaa si'yana cu'ni jun nchgaa cha' nu ntsu'hui cha' chcuin'».

Cha' 'in Icuin bta cune' m'ni tnu ne' Israel Éxodo 32

Lja ntsu'hui lyijyi Moisé loo qui'ya can', ne' Israel msin' ti' ne' lo' juin ne' 'in yu Aarón: —Tñan um sca jo'o nu ta yaa' 'in na tucueen tsaa na si'yana a jlyo 'a ti' na la ncua Moisé, ñi cha' a nguila 'a yu.

Xacan' juin Aarón 'in nten can': —Quian lo'o um chcan' nscan oro 'in nten 'in um lo'o nu 'in sñe' um.

Xacan' nguila lo'o nten can' 'in na lo' mxila yu 'in na loo quii' lo' mtñan yu sca Icuin bta cunen'. Xacan' mdyaayu cunta 'in na 'in nten can' lo' xa na'an nten can' 'in na juin ne': «Nde ndiose nu ngulyoo 'in na se'en Ica Egipto».

Yu Aarón mtñan yu sca se'en ntsu'hui cha' tiquin tucua ne' Icuán 'in ne' tloo jo'o can' lo' juin yu 'in nten can': «Quiaa ntsu'hui cha' cu'ni na sca ta'a si'ya jo'o re 'in na».

Xca tsaan can' nchgaa nten nguio' ti'in ne' m'ni tnu ne' 'in Icuin can' lo' mdiquin tucua ne' qui'an 'a Icuán tloo na, ycu ne' lo' yi'o ne', a cunta yla quiya' ne', cuaña'an yato'o m'ni ne' ta'a.

Lja xacan' juin Ndiose 'in yu Moisé: Qui'ya lya se'en ndi'in nten cua si'yana cua' ngujlya ti' ne' lee 'ñan, mtñan ne' sca Icuin bta cune' lo' cua' ñii ngui'ni tnu ne' 'in na.

Nan' cua' jlyo tin' si'yana lca ne' sca quichen nu tla cusya 'in, lyee nguisin' tin' lo'o ne' lo' cua' ñii cujlyon 'in ne' una tso' nu 'in nu'huin cu'nin cha' si'yana ca sca ta nten nu qui'an.

Xacan' Moisé mjñan cha' tsu'hue 'in Ndiose si'yana a cujlyo ñi 'in nten can' lo' juin yu 'in ñi: —Ñi X'nan hua, ¿Ña'an ta cujlyo um 'in quichen 'in um, cui' quichen nu ngulyoo um lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu se'en lca Egipto?

Cha' 'un cujui um 'in nten re, ne' Egipto xtyi lyi'o ne' 'in um, quiaa yu'hui ti' um si'yana mdi'in tyaa um sca cha' lo'o Abraham, Isaac lo'o Jacob si'yana ntsu'hui cha' ca jun sca quichen nu tlyu lo' cuton jun tsa ña'an nchca ti' cuii nducua ni' cuaan, a cunta ntsu'hui cha' taa um yuu se'en ntsu'hui cha' tyi'in jun.

Ndiose ngune 'in ñi cha' can' lo' a ngujlyo ñi 'in nten can'.

Xacan' mdo'o Moisé lo'o Josué loo qui'ya can', Moisé lyi'ya yu ca' quee se'en ngua'an Ndiose lee 'in ñi. Xa nguila jun se'en ndi'in nten can', na'an Moisé si'yana nguila tu'hua ne' lo' nguila quiya' ne' si'yana ngui'ni tnu ne' lcuin jo'o nu mtñan ne'.

Yu Moisé ndyijyin ya' ycuen tique' yu lo' ju'in xtyi yu ca' quee nu nducua yaa' yu tsaya' nquita na.

Msñin yu lcuin bta can' lo' msu'hua yu 'in na loo quii', mxila yu 'in na, yoo yu 'in na, xacan' msu'hua yu 'in na loo tyi'a lo' mxico'o yu 'in na 'in nten can'.

Xacan' juin yu 'in Aarón: —¿Ñi cha' ta m'ni cuaña'an? ¿Ta a jlyo ti' si'yana sca qui'ya tlyu 'a lca na nu cu'ni tnu na sca lcuin lo' si'i 'in Ndiose?

Mxcuen yu Aarón can': —Nten re m'ni ne' qui'ya si'yana ycu'i' ne' lo'on: "Tñan um sca jo'o 'in hua," cui' xaa nguian lo'o ne' chcan' nscan oro 'in ne', mxilan 'in na loo quii' lo' yato'o ngua'sca lcuin bta cune' re.

Xacan' juin Moisé 'in nchgaa nten can': «Tsalca nu nchca ti' chcui ncha'an 'in Ndiose ñi nu nducua ni' cuaan, quiaan can' nde re».

Tsalca ta nten 'in Leví yaa yu se'en ndon Moisé, lo' juin Moisé 'in yu: «Ndiose ndloo ñi tñan 'in um si'yana tsaa yjui um nten nu ndi'in cua lo'o spada nducua yaa' um».

Xacan' ta nten 'in Leví yaa yu se'en ndi'in nten can' lo' yjui tyu snan mii ne' Israel. Lo' juin Moisé 'in yu: «Loo si'yana ncua ja'an um lo'o cha' nu nguloo Ndiose tñan, cua' ñii chcuan um cha' cuiya' nu taa Ñi X'nan na 'in um».

Xca tsaan can' juin yu Moisé 'in nten can': «M'ni um qui'ya, nan' scuen loo qui'ya cua lo' jñan 'in Ndiose si'yana cu'ni ñi cha' tlyu ti' 'in um».

Xacan' ycuen Moisé loo qui'ya can' lo' juin yu 'in Ndiose: —Cu'ni um cha' tlyu ti' 'in nten re si'ya qui'ya nu tlyu 'a m'ni ne', nu mtñan ne' sca Icuin jo'o m'ni tnu ne', lo' cha' a cu'ni um cha' tlyu ti' 'in ne' tsu'hue lati xca um niin loo quityi' 'in um.

Mxcuen Ndiose 'in yu: —Tsalca nu cu'ni qui'ya, can' nu xcan nii loo quityi' ñan una nu'huin taa juesa tsa lo'o nten re' se'en nu cua' ycuin' lo'o si'yana angujle 'ñan ntsu'hui cha' tsalo'o 'in um.

Una nan' xityijyin 'in nten re nu ti'i si'ya qui'ya m'ni ne'. Xacan' Ndiose ngua'an tñan ñi sca quicha 'in nten can' si'ya cha' nu m'ni tnu ne' Icuin jo'o nu mtñan ne'.

Ne' Israel mtñan ne' te' na'an

Éxodo 34.1-4, 10-16, 27-35; 35.4-36;
39.32-43; 40.1,17, 34-38

Chon' nde'en can' juin Ndiose 'in Moisé: «Can lo'o tucua ca' quee 'ñan,

cui' ña'an nu yan lo'o ti' culoo si'yana ca'an lee 'ñan loo na».

Xacan' yalo'o Moisé tucua ca' quee loo qui'ya can' lo' juin Ndiose 'in yu: «Tnu 'a cha' ntsu'hui cha' cu'nin lo'o quichen 'ñan loo yuu se'en ntsu'hui cha' tiyaa um. Nten nu ndi'in loo yuu cua a ndiyaa qui'an ti' ne' 'ñan, can' cha' culyoon 'in tsa scua quichen tnu can' se'en ndi'in ne' si'yana can' ntsu'hui cha' tyi'in um.

Una xñi um cunta 'in um si'yana a ca sca cha' ti' 'in um lo'o ne', ñi a taa um ya' ca cuily'o sñe' um 'in sñe' ne'. Sta um se'en n'ni tnu ne' jo'o 'in ne', cui' cuaña'an sta um Icuin n'ni tnu ne' lo'o nchgaa yca nducua cui' ti se'en nducua jo'o 'in ne' si'yana a nchca cha' lo'o um tsa y'ni tnu um ndiose 'in ne'. Scati 'ñan ntsu'hui cha' cu'ni tnu um. Ca'an nchgaa cha' nu cua' ycuin' lo'o si'yana cu'ni cunta ne' Israel 'in na».

Xa cua' mdijyin tucua yla tsaan xacan' mxitucui Moisé nde se'en ndi'in nten can', chcui lja yaa yu loo qui'ya can' a ycu yu ñi a yi'o yu tyi'a. Lo' xa nguila yu lyi'ya yu tucua ca' quee se'en ngua'an Ndiose tsa tii cha' nu ndloo ñi tñan 'in ne'.

A cunta na'an nten can' si'yana ndyijyin ya' tsu'hue ña'an xaa ndon tloo yu lo' lyee 'a ytsen ne', can' cha' Moisé nguo'o yu sca te' tloo yu lo' juin yu 'in nten can': «A cutsen um, quiaan um lo' quine 'in um cha' nu ycu' Ndiose lo'on».

Cuaña'an yato'o xa nchcui' lyi'o Moisé 'in Ndiose, nchuan yu te' can' tloo yu lo' xa nchcui' lyi'o yu 'in nten nducun yu 'in na.

Moisés ycu' lo'o ne' Isarel si'yana tñan ne' sca se'en cu'ni tnu ne' 'in Ndiose lo' quian lo'o ne' nchgaa nan nu cua' ycu' ñi lo'o ne' nu taa ne' si'ya cha' tsu'hue ndyi'o tiquee ne'. Xacan' nchgaa nten can' nguila lo'o ne' nchgaa nan nu mdo'o tiquee ne' taa ne', cui' nan nu mjñan Moisé 'in ne'.

Xa cua' ngui' nchgaa nan can', Moisé ms'i'ya 'in yu Bezaleel lo'o yu Aholiab lo'o nchgaa la ña'an yu ntsu'hui cha' cu'ni tñan can' lo' mdyaa yu cunta 'in na 'in yu lo'o nchgaa la ña'an nan nu cunajo'o se'en ntsu'hui cha' tsaa' te' na'an can'. Cunda scaa yu can' mtñan yu na nu m'ni ca'an 'in yu xacan' mdyaa yu cunta 'in na 'in Moisé.

Xa na'an Moisé si'yana mdo'o tsu'hue tñan can' chcui ña'an cha' nu mdi'in tyaa Ndiose, xacan' mjñan yu 'in Ndiose si'yana cuan ñi 'in na.

Ndiose juin ñi 'in Moisé: «Xa ta'a sca yjan mdo'o um se'en Ica Egípto xacan' ntsu'hui cha' xiton um te' na'an re».

Cuaña'an yato'o, culoo tsaan 'in coo' nu culoo can', cui' yjan nu cua' nchca tucua, mxiton ne' te' na'an can'.

Xa mdyi tsaa' te' na'an can' xacan' nguo'o yu'hui sca ndlaa 'in na, cui' ndlaa nu yan lo'o 'in ne' tucueen loo yuu mtyi can', lo' ni' te' na'an can' mtsa'an yu'hui na lo'o xaa nu tlyu 'in Ndiose.

Cuaña'an chcui nu ngui'aa nde loo, ndlaa can' mdi'in na loo te' na'an can' una xa tla Ica na ña'an nchca ti' sca quii'. Cunda scaa ya' ndyi'an ndlaa can', cua' jlyo ti' ne' Israel si'yana ntsu'hui cha' tsa quiñan ne' lo'o tucueen 'in ne'. Cuaña'an nda'an lo'o Ndiose 'in quichen 'in ñi tsaya' mdyaa ne' se'en Ica Canaán.